

**ÖĞRETMENLERİN HİZMET İÇİ MÜZE
EĞİTİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞ VE
DENEYİMLERİNİN İNCELENMESİ**

Bahar YEŞİLYURT

Yüksek Lisans Tezi

Eskişehir, 2023

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM BİLİM DALI

**ÖĞRETMENLERİN HİZMET İÇİ MÜZE EĞİTİMİNE İLİŞKİN
GÖRÜŞ VE DENEYİMLERİNİN İNCELENMESİ**

Bahar YEŞİLYURT

Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Prof. Dr. Asım ARI

Eskişehir, 2023

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Bahar YEŞİLYURT tarafından hazırlanan **Öğretmenlerin Hizmet İçi Müze Eğitime İlişkin Görüş ve Deneyimlerinin İncelenmesi** başlıklı bu tez 20/06/2023 tarihinde *Es-kişehir Osmangazi Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği* 'nin ilgili maddeleri uyarınca yapılan **Tez Savunma Sınavı** sonucunda **başarılı** bulunarak, jürimiz tarafından oy birliği ile Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

<u>Görevi</u>	<u>Unvanı Adı SOYADI</u>	<u>İmza</u>
Jüri Başkanı :	Doç. Dr. Mehmet KOÇYİĞİT	
Danışman :	Prof. Dr. Asım ARI	
Üye :	Dr. Öğr. Üyesi Gülçin ÇELİKER ERCAN	

Prof. Dr. M. Zafer BALBAĞ
Müdür V.

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Öğretmenlerin Hizmet İçi Müze Eğitime İlişkin Görüş ve Deneyimlerinin İncelenmesi başlıklı tezin bizzat tarafımda hazırlanan, özgün bir çalışma olduğunu; bu çalışmanın tüm aşamalarında (hazırlık, veri toplama, analiz, bilgilerin sunumu ve raporlaştırma vb.) bilimsel etik ilke ve kurallara uygun olarak hareket ettiğimi; bu çalışma kapsamında elde edilmeyen tüm veri, bilgi vb. için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara çalışmanın kaynakçasında yer verdiğimi; bu çalışmanın Eskişehir Osmangazi Üniversitesi tarafından kullanılan “Bilimsel İntihal Tespit Programı” ile tarandığını ve hiçbir “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, herhangi bir biçimde bu çalışmamla ilgili yukarıdaki beyanıma aykırı bir durumun saptanması halinde, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçların sorumluluğunu kabul ettiğimi bildiririm.

20/06/2023

Bahar YEŞİLYURT

Teşekkür

Tezimin yazım sürecinde kıymetli görüş ve önerilerini benimle paylaşan, tez sürecimin yarısında danışmanlığı kabul ederek bana yol gösteren, desteklerini ve tecrübelerini aktarmayı hiçbir zaman esirgemeyen, değerli tez danışman hocam Sayın Prof. Dr. Asım Arı'ya;

Araştırmamın her aşamasında destek aldığım, yaşadığım problemler karşısında çözümler sunan ve hiçbir zaman beni geri çevirmeyen, pes edeceğim zamanlarda beni cesaretlendiren, gerekli düzeltmeleri yapma konusunda bana bıkmadan usanmadan rehberlik eden değerli meslektaşım ve arkadaşım doktora öğrencisi Uzman Psikolojik Danışman Oğuz Mercan'a;

Hizmet içi müze eğitiminin OMM'de gerçekleşmesine vesile olan ve araştırmam için gerekli destekleri sunan Odunpazarı Modern Müze ekibine;

Beni hiçbir zaman yalnız bırakmayan, desteklerini esirgemeyen aileme, değerli vaktini ayırıp araştırmama katılan ve bana her zaman destek olan arkadaşlarıma, çalışmamı bitirmem için gerekli kolaylığı sağlayan okul yönetimime;

Son hitabı ise, yaşamımın her anına anlam katan, hayat ışıığının azaldığı zamanlarda beni aydınlatan, yaptığım her işte bana destek olan, istediğim her şeyi başarabileceğime her zaman inancı olan ve beni cesaretlendiren, bu çalışmadaki teknik konularda bana bıkmadan, usanmadan, sabırla rehberlik eden ve yardımcı olan, hayatımdaki şansım kıymetli eşim Alper Yeşilyurt'a;

Teşekkür etmeyi bir borç bilirim.

Bahar YEŞİLYURT

Ankara / 2023

İçindekiler

Teşekkür	i
İçindekiler	ii
Tablolar Listesi.....	iv
Özet	1
Abstract	2
1. Giriş.....	3
1.1. Problem Durumu	4
1.2. Araştırmanın Amacı	7
1.3. Araştırmanın Önemi	7
1.4. Sınırlılıklar.....	8
1.5. Tanımlar	8
1.6. Kısaltmalar	9
2. Kavramsal Çerçeve	10
2.1. Program Dışı Etkinlikler.....	10
2.2. Okul Dışı Öğrenme Ortamları	11
2.2.1 Okul Dışı Öğrenme Ortamlarının Önemi	12
2.3 Okul Dışı Öğrenme Ortamlarından Biri Olan Müzeler	13
2.4 Müzenin İşlevleri.....	14
2.5. Müze Eğitimi	14
2.5.1. Dünyada Müze Eğitimi.....	18
2.5.2. Türkiye’de Müze Eğitimi.....	20
2.6. Müzede Öğrenme	21
2.7. Hizmet içi Eğitim ve Müze.....	22
2.8. İlgili Araştırmalar	24
3. Yöntem.....	31
3.1. Araştırma Deseni	31
3.2. Çalışma Grubu.....	32
3.3. Veri Toplama Araçları.....	33
3.3.1. Görüşme soruları.....	35
3.4. Verilerin Toplanması.....	35
3.5. Verilerin Çözümlemesi.....	37
3.6. Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliği	37
3.6.1. Araştırmanın Geçerliliği	38

3.6.2. Araştırmanın Güvenirliği.....	38
4. Bulgular.....	40
4.1. Öğretmenlerin Müzelere ve Müze Eğitiminin Gerekliliğine İlişkin Görüşleri	40
4.1.1. Öğretmenlerin Müzelere İlişkin Görüşleri.....	40
4.1.2. Öğretmenlerin Müze Eğitiminin Gerekliliğine İlişkin Görüşleri	45
4.2. Öğretmenlerin Hizmet içi Müze Eğitimine Katılma Nedenleri ve Bakış Açılarının Değişimi	48
4.2.1. Öğretmenlerin Hizmet içi Müze Eğitimine Katılma Nedenleri.....	48
4.2.2. Öğretmenlerin Müze Eğitimine Olan Bakış Açısının Değişimi	51
4.3. Öğretmenlerin Hizmet içi Müze Eğitimine İlişkin Görüşleri	53
4.3.1. Öğretmenlerin Hizmet içi Müze Eğitiminin Teorik Kısımına İlişkin Görüşleri	53
4.3.2. Öğretmenlerin Müzede Uygulamalı Olarak Gerçekleştirilen Müze Eğitimine İlişkin Görüşleri	56
4.4. Hizmet içi Müze Eğitiminin Öğretmenlere Sağladığı Katkıları Yönelik Görüşleri	60
4.5. Öğretmenlerin Hizmet içi Müze Eğitimine İlişkin Önerileri.....	79
4.6. Öğretmenlerin Müze Rehberliğindeki Rolü	83
4.7. Öğretmenlerin Gerçekleştirdiği Müze Rehberliğinin Öğrencilere Katkılarına İlişkin Düşünceleri.....	87
4.8. Öğretmenlerin Müze Eğitimi Almadan Önce ve Aldıktan Sonra Yaptıkları Müze Gezisine İlişkin Görüşleri.....	94
4.8.1. Öğretmenlerin Müze Eğitimi Almadan Önce Gerçekleştirdikleri Müze Gezisine İlişkin Görüşleri	95
4.8.2. Öğretmenlerin Müze Eğitimi Aldıktan Sonra Gerçekleştirdikleri Müze Gezisine İlişkin Görüşleri	99
BEŞİNCİ BÖLÜM	105
5. Sonuç, Tartışma ve Öneriler	105
5.1 Sonuç	105
5.2 Tartışma	106
5.3. Öneriler.....	110
5.3.1 Millî Eğitim Bakanlığı'na Yönelik Öneriler.....	110
5.3.2. Müzelere Yönelik Öneriler	110
5.3.3. Araştırmacılara Yönelik Öneriler	111
KAYNAKÇA.....	112
EKLER.....	119
ÖZGEÇMİŞ	127

Tablolar Listesi

Tablo Numarası	Başlık	Sayfa Numarası
3.1	Çalışma Grubuna ait Demografik Özellikler	33
3.2	Katılımcıların Görüşme Bilgileri	36
4.1	Öğretmenlerin Müzelere İlişkin Görüşleri	40
4.2	Öğretmenlerin Müze Eğitiminin Gerekliliğine İlişkin Görüşleri	45
4.3	Öğretmenlerin Hizmet içi Müze Eğitime Katılma Nedenleri	48
4.4	Öğretmenlerin Müze Eğitime Olan Bakış Açısının Değişimi	51
4.5	Öğretmenlerin Hizmet içi Müze Eğitiminin Teorik Kısımına İlişkin Görüşleri	53
4.6	Öğretmenlerin Müzede Uygulamalı Olarak Gerçekleştirilen Müze Eğitime İlişkin Görüşleri	56
4.7	Hizmet içi Müze Eğitiminin Öğretmenlere Sağladığı Katkıları Yönelik Görüşleri	60
4.8	Öğretmenlerin Hizmet içi Müze Eğitime İlişkin Önerileri	79
4.9	Öğretmenlerin Müze Rehberliğindeki Rolü	83
4.10	Öğretmenlerin Gerçekleştirdiği Müze Rehberliğinin Öğrenci- lere Katkılarına İlişkin Düşünceleri	87
4.11	Müze Eğitimi Almadan Önce Müze Gezisine İlişkin Görüşler	95
4.12	Müze Eğitimi Aldıktan Sonra Müze Gezisine İlişkin Görüşler	99

Özet

Öğretmenlerin Hizmet İçi Müze Eğitimine İlişkin Görüş ve Deneyimlerinin İncelenmesi

Bahar YEŞİLYURT

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Asım ARI

2023

Amaç: Bu çalışmanın amacı, hizmet içi eğitimi kapsamında müze eğitimi programına katılan öğretmenlerin, bu eğitime ilişkin görüşlerini ve eğitimden sonra gerçekleştirilen müze gezisi esnasında yaşadıkları deneyimleri incelemektir.

Yöntem: Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden olgubilim deseni kullanılmıştır. 2019-2020 eğitim öğretim yılında Eskişehir ilinde hizmet içi müze eğitimi alan öğretmenlerden ölçüt örnekleme tekniği kullanılarak belirlenen 12 katılımcı ile yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Toplanan araştırma verileri içerik analizi tekniği ile analiz edilip bulgulara ulaşılmıştır.

Bulgular: Hizmet içi müze eğitiminin, öğretmenlerin müze eğitimi ve sanatsal farkındalıklarını arttırdığı ve onlara müzede etkinlik yapma, planlama ve ölçme değerlendirme yapma anlamında katkı sağladığı, yaratıcılık, estetik düşünme, iletişim becerisi ve özgüvenlerini geliştirdiği tespit edilmiştir. Katılımcıların müze eğitimi aldıktan sonra, müze gezisi deneyimlerinin daha verimli geçtiği ve müzeleri eğitim ortamı olarak kullanma anlamında farkındalıklarının arttığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Sonuç ve Öneriler: Araştırmanın bulguları sonucunda, müze eğitimi alan öğretmenlerin, müze eğitime ve müzeleri bir eğitim ortamı olarak kullanmaya yönelik tutumlarının olumlu yönde değiştiği söylenebilir. Müze gezisi deneyimlerinin ise müze eğitimi aldıktan sonra olumlu yönde değiştiği sonucuna varılmıştır. Hizmet içi müze eğitimini alma konusunda öğretmenlerin daha fazla teşvik edilmesi önerilebilir.

Anahtar kelimeler: Müze, Müze gezisi, Müze eğitimi, Hizmet içi eğitim, Öğretmen görüşü.

Abstract

Examination of Teachers' Views and Experiences on In-Service Museum

Education

Bahar YEŞİLYURT

Eskişehir Osmangazi University Institute of Educational Sciences

Department of Education Sciences

Advisor: Prof. Dr. Asım ARI

2023

Purpose: The aim of this study is to examine the opinions of the teachers who participated in the museum training program within the scope of in-service training and their experiences during the museum trip after the training.

Method: In this research, the phenomenological design, which is one of the qualitative research designs, was used. Interviews were conducted using a semi-structured interview form with 12 participants determined by using criterion sampling technique from teachers who received in-service museum training in 2019-2020 academic year in Eskişehir. The collected research data were analyzed with the content analysis technique and the findings were reached.

Results: It has been found that in-service museum education increases the museum education and artistic awareness of the teachers and contributes to them in terms of carrying out activities, planning and evaluation in the museum, improving their creativity, aesthetic thinking, communication skills and self-confidence. It was found that after the participants received museum training, their museum tour experiences were more productive and their awareness of using museums as an educational environment expanded.

Conclusion and Suggestions: As a result of the findings of the research, it can be said that the attitudes of the teachers towards museum education and using museums as an educational environment have changed positively. It has been found that the experiences of museum trips have changed positively after receiving museum education. It can be suggested that teachers should be encouraged more to receive in-service museum training.

Keywords: Museum, Museum trip, Museum education, In-service training, Teachers' opinions.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. Giriş

Müzeler, geçmiş ile günümüz arasında bağlantı kuran, insanlığın kültürel ve tarihi mirasının sergilendiği ve gelecek nesillere aktarıldığı mekanlardır. Misyon olarak geçmişin gelecek nesillere aktarımını üstlenen müzelerin, eğitim açısından da önemli bir yere sahip olduğu yapılan araştırmalarda göze çarpmaktadır. Müzeler ziyaretçilerine bilgi, anlayış, bakış açısı ve keşfetme fırsatları sunarak onları tarih, sanat ve kültür ile bir araya getirmekte ve bununla birlikte müzelerde gerçekleştirilen eğitim etkinlikleri artarak gelişim göstermektedir (Buyurgan, 2017 s. 322).

Yirminci yüzyıldan itibaren müzelerin koruma, saklama ve sergileme fonksiyonlarının yanı sıra öne çıkan fonksiyonlarından bir tanesi de eğitim haline gelmiş ve dünyadaki müzeler eğitim misyonunu üstlenerek eğitim programları ve faaliyetleri aracılığı ile ziyaretçilerine çok farklı öğrenme deneyimleri sunmaya başlamışlardır (Akmehmet ve Ödekan, 2006, s. 47). Müzelerin eğitim programları, öğrencilere müze ziyaretleri sırasında etkinlikler, atölyeler, dersler ve tur rehberlikleri ile onları müzelerden daha fazla bilgi edinmeye teşvik etmeye başlamıştır. Ayrıca birçok müze, dijital öğrenme araçları ve çevrimiçi öğrenme materyalleri ile kaynaklar sunarak öğrenme deneyimini daha da geliştirmektedir.

Son zamanlarda müzelerin eğitim yoluyla bireylerin müze koleksiyonlarına erişmelerini sağlamak en önemli görevleri arasında kabul edilmiş ve böylelikle müzecilikte “müze eğitimi” olarak tanımlanan farklı bir uzmanlık alanı ortaya çıkmıştır (Akmehmet ve Ödekan, 2006, s. 49). Müze koleksiyonlarını öğrencilere aktarmak ve eserlerle öğrencilerle bir bağ kurmak adına öğretmenlerin müze eğitimi alması önem taşımaktadır. Müze eğitimi, okul dışı öğrenme ortamlarından biri olan müzeleri verimli bir şekilde kullanmaları için gerekli olan beceri ve bilgileri sağlamaya yardımcı olmaktadır. (Akmehmet ve Ödekan, 2006, s. 50).

Günümüz Türkiye’inde müzecilik faaliyetleri Osmanlı İmparatorluğu’nun geç dönemleri ile başlamış olsa da dünyadaki örneklerine kıyasla aynı seviyelere erişebilmiş değillerdir. Türkiye’deki müze eğitimi son yıllarda gelişmeye başlamakla birlikte, mü-

zelerin eğitimdeki yeri 1990'lara kadar, toplantılarda, seminerlerde, hükümet programlarında ifade edilmiş, bazı kararlara varılmış ancak uygulamaya geçememiştir (Akmehmet ve Ödekan, 2006, s. 47). 1990'lardan sonra ülkemizde müze eğitiminde yaşanan önemli gelişme ise İstanbul'da Yıldız Teknik Üniversitesi'nde Müzecilik Ana Bilim Dalı, Ankara Üniversitesi'nde ise Müze Eğitimi Yüksek Lisans Programının açılmasıyla akademik çalışmaların gerçekleşmesine zemin hazırlanmış olmasıdır (Akmehmet ve Ödekan, 2006, s. 55).

Müze eğitiminin akademik ortamlardaki gelişiminden sonra, son zamanlarda müze eğitimi anlamında çalışmalar yapılmaya devam etmektedir. 2019 yılında, 2023 Eğitim Vizyonu çerçevesinde, Millî Eğitim Bakanlığı ve Kültür ve Turizm Bakanlığı ile protokol imzalanmıştır (MEB, 2019). 2023 Eğitim Vizyonunda da yer aldığı üzere, okul dışı öğrenme ortamlarından biri olan müzelerin daha etkili bir şekilde kullanılması adına, öğretmenlere müze eğitimi ile ilgili hizmet içi eğitimler vermeye başlanmıştır. Öğretmenlerin aldıkları hizmet içi müze eğitimi ile ilgili görüşlerini ve müze eğitimi aldıktan sonra müze rehberliğinde yaşadıkları tecrübeleri incelemek amacıyla olan bu tezin birinci bölümünde, tezin konusuyla ilgili problem durumu özetlenmiş ve araştırmanın amacı ve önemi açıklanmıştır. Ayrıca tez ile ilgili sınırlılıklara ve araştırmaya ilişkin tanımlara ve kısaltmalara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Eğitim öğretim hayatları boyunca, öğrencilerin sadece sınıf ortamına kapatılması ve dışarıdaki gerçek yaşamla bağlarının kesilmesi artık eleştirilen bir olgu haline gelmiştir (Özür, 2010, s. 34). Böylelikle, modern öğrenme süreçlerinde en fazla önem verilen konulardan biri, aktif öğrenme ortamları olmuş ve öğrencileri çeşitli etkinlikler kullanarak okul içinden ziyade okul dışı aktif öğrenme ortamları oluşturularak hem onları etkin kılmak hem de kalıcı öğrenmeyi sağlamak en temel amaçlardan biri haline gelmiştir (Özür ve Şahin, 2017, s. 325).

Okul dışı öğrenme ortamlarından biri olan müzeler, eskiden sadece bir depolama alanı olarak kullanılma gerçeğini geride bırakıp, günümüzde içinde çeşitli etkinliklerin gerçekleştirildiği, eğitimle ve insanlarla iç içe, aktif bir öğrenme ortamı olarak anlam

kazanmaktadır. Müzelerde bulunan eserlerin görselinin kuvvetli ve uyarıcı olması, değişik tecrübeler ve hayal gücünü zenginleştirmek için güçlü bir kaynak haline gelmesini sağlamaktadır (Gartenhaus, 2000, s. 12).

Müzeleri eğitimde değerlendirmek adına Millî Eğitim Bakanlığı tarafından daha öncesinde ülkemizde birtakım çalışmalar yürütülse de bunlardan en güncel olanı, 2019 yılında yayımlanan, 2023 Eğitim Vizyonunda belirtilen hedefler arasında bulunan “müzeler gibi okul dışı öğrenme ortamlarının öğretim programlarında yer alan kazanımlar doğrultusunda daha etkili kullanımının sağlanması” olmuştur (MEB, 2019, s. 95). Bu hedef doğrultusunda, bir plan ve programa bağlı kalarak müze gezilerinin okul döneminde daha sık bir şekilde yapılması gerektiği söylenebilir.

Müze gezileri esnasında müzedeki eserlerin tanıtılması, öğrencilere müzede belirli eğitim faaliyetlerinin uygulanması, müze kurallarının ve kültürünün öğrencilere kazandırılması ile müze gezilerinin etkin ve verimli geçmesi önemli bir husustur. Yapılan çalışmalarda, öğretmenlerin müzedeki eserleri yeterince tanımamasından, müzede yapılabilecek etkinlikleri bilmemesinden, planlama yapmada eksik kalmasından ve bürokratik bazı işlerin zorluğundan kaynaklı olarak; öğretmenler müze gezisi yapmaktan çekinmekte ya da müze gezisi yapsa dahi bu geziler verimli geçmemektedir (Adams ve Millar, 1982). Müze gezisinin verimli geçmesi için müze rehberliği kilit bir role sahiptir. Türkiye gibi müze eğitimcilerinin yaygın olmadığı yerlerde müze rehberliği açısından yeterli istihdam sağlanamadığından, görev ve sorumluluğun kilit bir role sahip olması müzeler için sorun haline gelmektedir (Yetkiner vd., 2019, s. 82).

Müzede gönüllü rehberliğin dünyada yaygın iken, Türkiye'de sistematik olarak hayata geçirilen bir uygulama olduğu söylenememekle birlikte, Türk müzelerinde müze gönüllülüğü genellikle staj kapsamında ele alınmaktadır (Yetkiner vd., 2019, s. 81). Tüm bunlar dikkate alındığında, gönüllü öğretmenlerin müzelerde rehber olarak görev alması, yapılan gezilerin daha verimli geçmesi, daha fazla öğrenciye ulaşılabilmesi, öğretmenlerin tecrübelerinden yararlanarak müze ortamını eğitim ortamına dönüştürüp, 2023 Eğitim Vizyonunda da yer aldığı üzere, okul dışı öğrenme ortamlarından biri olan müzelerin daha etkili bir şekilde kullanılması adına, öğretmenlere müze eğitimine ilişkin hizmet içi eğitimler verilmeye başlanmıştır.

Türk Milli Eğitim sisteminde hem ulusal hem de yerel düzeyde çeşitli hizmet içi eğitim faaliyetleri bulunmasına rağmen, bu etkinliklerin çoğu öğretmenlerin mesleki gelişimine ve öğretmenlerin yaşam boyu öğrenmesine katkı sağlamamakla birlikte, öğretmenler ve yöneticilerin, bu faaliyetlerin etkisiz doğası nedeniyle genellikle hizmet içi eğitim faaliyetlerine katılma konusunda motivasyonları düşük kalmaktadır (Saban, 2000, s. 148). Bu araştırmada, bu anlamda hizmet içi eğitimlerden biri olan müze eğitimi alan öğretmenlerin aldıkları eğitimle ilgili görüşleri ve okul grupları ile birlikte yaptığı müze gezisinde müzede yaşadıkları tecrübelerine ulaşmak amaçlanmaktadır.

Bu doğrultuda cevaplanmak istenen temel soru “Hizmet içi eğitimi olarak alınan müze eğitimi ile ilgili öğretmenlerin görüşleri ve öğretmenlerin müze gezisinde yaşadıkları tecrübeler nelerdir?” olarak saptanmıştır. Belirlenen problem sorusuyla birlikte ele alınacak alt problemler şu şekilde ifade edilebilir:

Alt problemler:

1. Hizmet içi müze eğitimi alan öğretmenlerin müzelere ve müze eğitiminin gerekliliğine ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Hizmet içi müze eğitimi alan öğretmenlerin bu eğitime katılma nedenleri nelerdir?
3. Hizmet içi müze eğitimi alan öğretmenlerin bu eğitime ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Hizmet içi müze eğitimi alan öğretmenlerin bu eğitimin onlara sağladığı katkılara yönelik görüşleri nelerdir?
5. Hizmet içi müze eğitimi alan öğretmenlerin bu eğitime ilişkin önerileri nelerdir?
6. Hizmet içi müze eğitimi alan öğretmenlerin müze rehberliği ile ilgili deneyimleri nelerdir?
7. Hizmet içi müze eğitimini alan öğretmenlerin gerçekleştirdiği müze gezisinin öğrencilere katkılarına ilişkin düşünceleri nelerdir?
8. Öğretmenlerin hizmet içi müze eğitimi almadan önceki ve sonraki müze gezisi deneyimlerine ilişkin görüşleri nelerdir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, hizmet içi eğitimi kapsamında müze eğitimi programına katılan öğretmenlerin, bu eğitime ilişkin görüşlerini ve eğitimden sonra gerçekleştirilen müze rehberliği esnasında yaşadıkları tecrübeleri incelemektir. Bu müze eğitimi programı, Eskişehir ilinde hizmet içi “Müze Eğitimi Kursu” eğitimini ve sonrasında “Müzelerin Okul Dışı Eğitim Ortamı Olarak Kullanımı Kursu” adı altında Odunpazarı Modern Müze’de uzman rehberler tarafından gerçekleştirilen ve oradaki eserleri anlatmaya yönelik hizmet içi müze eğitimini kapsamaktadır. İlk olarak 5 gün teorik olarak hizmet içi müze eğitimi alan öğretmenler sonrasında 3 gün olmak üzere Odunpazarı Modern Müzede uygulamalı olarak hizmet içi müze eğitimi almışlardır. Öğretmenler burada teorik olarak aldıkları bilgileri uygulama fırsatı bulmanın yanı sıra, müzedeki eserleri uzmanlardan dinleme şansını yakalamıştır.

Sonrasında müze yönetimi ve MEB iş birliği ile bu eğitimi alan öğretmenlerin ayda bir kere olmak üzere belirlenen okullardaki öğrencilere müze rehberliği yapma anlamında bir çalışma gerçekleştirilmiştir. OMM’de hizmet içi müze eğitimini alan öğretmenler, gönüllü olarak her sınıf düzeyine göre belirlenmiş rota doğrultusunda, öğrencilere rehberlik etmiştir. Bu iş birliği ile hem devlet okullarındaki öğrencilerin ücretsiz olarak müzeyi ziyaret edebilme hem de onlara hizmet içi müze eğitimi ile eserler hakkında bilgi sahibi olan öğretmenler eşlik etme fırsatı bulmuştur. Bu doğrultuda bu çalışmada, öğretmenlerin hizmet içi müze eğitimi ve yapılan müze gezisine ilişkin görüşlerinin ve deneyimlerinin ortaya konulması amaçlanmaktadır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Son dönemlerde müzenin eğitim işlevi yaygınlaşarak bir gereklilik olmakta ve müze ortamında yapılan ders etkinliklerinin öğrenci başarısına olan katkısı görülmektedir (Buyurgan ve Buyurgan, 2012, s. 69). MEB tarafından 2023 Eğitim Vizyonunda belirtilen hedefler arasında, “Müzeler gibi okul dışı öğrenme ortamlarının öğretim programlarında yer alan kazanımlar doğrultusunda daha etkili kullanımının sağlanması” bulunmaktadır (MEB, 2019, s. 95). Bu çalışmada elde edilen veriler doğrultusunda bakanlığın hedeflediği maddeyi esas alarak, hizmet içi müze eğitimi ile ilgili elde edilen bulgular ışığında, Odunpazarı Modern Müze’de uygulanan programın diğer müzelere ve illere yaygınlaştırılması anlamında bir çalışma yapılabilmesine katkı sağlayabilir.

Aynı zamanda literatür incelendiğinde hizmet içi müze eğitime ilişkin az sayıda çalışmaya rastlanmıştır, genelde müze eğitimi ile ilgili çalışmalar öğretmen adayları ve öğrenciler üzerinde yapılan çalışmalarla incelenmiştir. Bu çalışmanın hizmet içi müze eğitime yönelik öneriler geliştirilmesinde alana ve müze eğitime katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Sonuç olarak, yapılan bu araştırmayla birlikte hizmet içi eğitimin ne kadar başarıya ulaştığı ve bu eğitimle birlikte gerçekleştirilen müze gezisinde, öğretmenlerin yaşadıkları tecrübeler sorgulanacaktır. Ayrıca bu çalışmada elde edilen veriler doğrultusunda, bakanlığın 2023 Eğitim Vizyonunda hedeflediği “müzeler gibi okul dışı öğrenme ortamlarının öğretim programlarında yer alan kazanımlar doğrultusunda daha etkili kullanımının sağlanması” maddesi baz alınarak bu müze eğitiminde elde edilen bulgular ışığında, bu hizmet içi müze eğitiminin geliştirilmesine, diğer müzelere ve illere yaygınlaştırılması anlamında bir çalışma yapılabilmesine katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

1.4. Sınırlılıklar

Bu çalışma; 2019-2020 eğitim öğretim yılında Eskişehir ilinde görev yapan ve hizmet içi müze eğitimi alan öğretmenlere uygulanan görüşmeler ve Odunpazarı Modern Müze’de yapılan müze gezileri ile sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Okul dışı Öğrenme Ortamı: Öğrencilerin okulda olduğundan daha çok hareket alanına erişebildiği, okul binasının sınırları dışında kalan, okul kurallarının uygulandığı ortamlardır (Salmi, 1993).

Müze Eğitimi: Müzelerin var olan eserlerini kullanarak ziyaret edenlerde heyecan ve merak uyandıracak eğitim programları ve etkinlikler oluşturma süreçleridir (Talboys, 2006).

Hizmet içi Eğitim: Öğretmenlerin bilgilerini genişletmek, becerilerini geliştirmek ve profesyonel yaklaşımlarını değerlendirmek ve geliştirmek için dahil oldukları çeşitli faaliyetler ve uygulamalardır (Bayrakçı, 2009).

Müzede Öğretmen Eğitimi: Öğretmenlerin eğitsel olarak müzelerden en üst düzeyde yararlanmalarına katkı sağlamayı hedefleyen eğitimlerdir.

1.6. Kısaltmalar

EURYDICE: Avrupa Birliği Eğitim Bilgi Ağı

ICOM: International Council of Museums (Uluslararası Müzeler Konseyi)

KTB: Kültür ve Turizm Bakanlığı

MEB: Millî Eğitim Bakanlığı

OMM: Odunpazarı Modern Müze

ÖBA: Öğretmen Bilişim Ağı

TDK: Türk Dil Kurumu

UNESCO: Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Kurumu

İKİNCİ BÖLÜM

2. Kavramsal Çerçeve

Tezin ikinci bölümünde, tezin konusuyla ilgili kavramsal çerçeveye yer verilecek ve alanyazındaki araştırmalar incelenecektir. Öncelikle program dışı etkinlikler incelenip, okul dışı öğrenme ortamlarında biri olan müzeler, müze eğitimi tanımı yapıldıktan sonra, müzelerin eğitim ortamı olarak kullanımı amacıyla yapılmış olan alanyazındaki araştırmalar incelenecektir.

2.1. Program Dışı Etkinlikler

Program dışı etkinlikler, resmi programların içeriğinde yer almayan, okulun içinde ya da dışında gerçekleşen sanatsal, sportif, sosyal ve kültürel etkinlikleri kapsamaktadır (Atmaca, 2023, s. 251). Program dışı etkinlikler, öğretim programının dışında öğretmenler ya da okulun sorumluluğu altında, normal ders saatleri haricinde gerçekleştirilen akademik veya akademik olmayan etkinlikleri kapsamakta ve bu etkinliklere öğrencilerin katılımı isteğe bağlı olmasının yanı sıra, öğrenciler için herhangi bir notlandırma yapılmamaktadır (Bartkus vd., 2012, s. 693). Program dışı etkinlikler, öğrencilerin ihtiyaç ve ilgileri dikkate alınarak düzenlenmekte ve bu etkinliklere katılımda öğrenciler, akademik kaygı taşımamakta ve çoğunlukla gönüllü olarak katılım sağlamaktadır (Köksal, 2019).

Massoni (2011, s. 84) program dışı etkinliklerin eğitim üzerinde, öğrencilerin olumlu davranışlar geliştirmesi, daha iyi notlar almasında motivasyon sağlaması, sosyal yönden gelişmesi ve başarılı yetişkinler olmaları anlamında birçok olumlu etkisi olduğunu belirtmiştir. İletişim, üst düzey düşünme becerileri ve sosyalleşme olanağı sunan program dışı etkinlikler; geleceğin aktif bireylerinin yetişmesinde ve hayat boyu öğrenme becerilerinin edinilmesinde önemli katkılar sağlamaktadır (Keser vd., 2011). Ayrıca Atmaca (2023, s. 252) çalışmasında, bazı araştırmaların program dışı etkinliklerin öğrencilere sağladığı faydaların yanı sıra öğretmenlerin de okulun monotonluğundan uzaklaşıp, tükenmişlik sendromunun oluşmasının önlenmesinde katkı sağladığını belirtmiştir.

2.2. Okul Dışı Öğrenme Ortamları

Sınırlı bir zaman ve belirli mekânda, bir program doğrultusunda, öğretmen eşliğinde gerçekleştirilen formal eğitim okullarda yürütülmektedir. Ancak öğrenme süreci tek bir mekanla kısıtlı kalmayacak ve hayatımızın her alanında var olacak kadar kapsamlıdır. Bu nedenle öğrencilerin yaşam tecrübelerini geliştirmesi, görerek, yaparak, yaşayarak öğrenmesi, kendini daha rahat ifade edebildiği, öğrencinin de öğrenme sürecine aktif katıldığı, iş birlikli öğrenmenin de gerçekleşebileceği formal öğrenmenin tamamlayıcısı olan ve informal öğrenmenin de gerçekleştiği yerler olarak adlandırılan okul dışı öğrenme ortamları günümüzde popüler hale gelmiştir (Şen, 2021, s. 2).

Okul dışı öğrenme ortamını, Salmi (1993, s. 8) öğrencilerin okulda olduğundan daha çok hareket alanına erişebildiği, okul binasının sınırları dışında kalan, okul kurallarının uygulandığı ortamlar olarak tanımlamıştır. Smith'e (2016, s. 20) göre okul dışı öğrenme ortamları, müfredatı genişletmeye ve zenginleştirmeye olanak sağlayarak, devletin ve okulun hedeflerinin amacına ulaşmasını sağlamaktadır. Şimşek ve Kaymakçı, (2015, s. 3) okul dışı öğrenme ortamlarında gerçekleştirilen eğitim öğretimin özelliklerini şu şekilde sıralamıştır:

- Bu ortamlar, okul binası dışındaki kuruluş, kişi, kaynak ve yerleri içerir.
- Bu ortamlarda yapılan faaliyetlerin eğitim öğretim programına uygun kazanımlara göre planlanması gerekir.
- Okul dışı faaliyetlerin planlı olması ve öğrencilerin öğrenme yaşantılarına uygun olması gereklidir.
- Bu ortam, öğrencilere bireysel öğrenmenin yanında etkinlikleri deneyimleme olanağı sağlar.
- Okuldaki öğretmen- öğrenci statü ilişkisi okul dışı öğrenme ortamlarında daha esnektir ve bununla birlikte öğretmen-öğrenci ilişkisinin sosyal olarak gelişmesinde rol oynar.

Akgül ve Arabacı (2020, s. 288) yaptığı çalışmadan elde edilen sonuçlarda okul dışı öğrenme ortamlarının öğrencilerin gözlem yapma, motivasyonu sağlama, öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmesi ve bununla birlikte kalıcı öğrenmenin oluşması anlamında öğretmenlerin bu ortamları daha çok kullanması anlamında öneri getirmektedir. Bu okul dışı öğrenme ortamlarını ise aşağıdaki gibi sıralanmaktadır (MEB, 2019, s. 4).

- “Devlet kurumlarına ait tüm müzeler ile tescilli özel müzeler,
- Kamu kurumlarına ait bilim ve sanat merkezleri,
- Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından belirlenmiş tarihi ve kültürel alanlar,
- Kamu kurumlarına ait kütüphaneler ile edebiyat müze kütüphaneleri,
- Doğal sit alanları ve  ren yerleri,
- Teknoparklar,
- Ziyarete açık endüstriyel kuruluşlar,
- Üniversiteler,
- Millî, tematik park ve bahçeler.”

2.2.1 Okul Dışı  ğrenme Ortamlarının  nemi

Okulda öğrenilen kuramsal bilgilerin gerçek hayatla ilişkilendirip onları tecrübe ederek, g r erek, yaşayarak öğrenilmesi bakımından okul dışı öğrenme son zamanlarda eğitimde çok karşılaştığımız terimlerden biri olmuştur. Rennie ve Feher’e (2003, s. 115) göre okul dışı etkinlik temelli öğrenme, son yıllarda giderek önemini arttırmış ve okul dışındaki faktörlerin bir öğrencinin eğitim sonuçları üzerinde g   l  ve kalıcı bir etkiye sahip olduğu g r lm ştur.

Öğrencilerin okul dışında deneyimleyerek öğrenmesini ve değişik ortamların eğitim  ğretim içindeki  nemi Edgar Dale’nin “yaşantı konisi” nde açık bir şekilde ifade edilmiştir (Çilenti, 1988 s.57):

-  ğrenme etkinliğinde bulunan duyu organımız çok ise daha iyi öğrenir ve öğrendiklerimizi unutmamız daha güç olur.
- En iyi  ğrendiklerimiz, tecrübe ederek, yaşayarak  ğrendiklerimizdir.
-  ğrendiklerimizin büyük bir bölümünü görme duyumuzun yardımıyla gerçekleştiririz.
- En uygun  ğretim basitten karmaşığa ve somuttan soyuta doğru ger ekleşendir.

Gerçekleşen bu okul dışı öğrenmelerin sonucunda Bianci ve Feasey (2011) ise, bu etkinliklerin, öğrencilerin yaratıcılık, grup çalışması, öz yönetim, iletişim ve problem çözme becerilerini geliştirdiğini saptamıştır.

Bir diğer görüşün sahibi olan Worth (2010, s. 28) ise okul dışı öğrenme ortamlarında öğrencilerin gözlem yapma fırsatı bulduğunu, keşfederek soru sorma kabiliyetini geliştirdiğini, okul ortamında bulunmayan nesneleri görebildiğini, nesneleri tanımlayıp

sınıflama yapabilme fırsatının olduğunu, problem çözme ve grup çalışması becerisinin geliştiğini ve gözlem sonucundaki bulduklarını tartışıp, paylaşabilme imkanının olması sebebiyle öğrencilerin gelişimine katkısı olduğunu savunmuştur.

2.3 Okul Dışı Öğrenme Ortamlarından Biri Olan Müzeler

Müze, insanlık tarihinin yanı sıra doğanın nesnelerini, eserlerini ve diğer maddi kanıtlarını toplayan, bakımını yapan, yorumlayan ve bunları halkın incelemesine sunan bir kurumdur. Müze kelimesi, "İlham perilerinin yeri" anlamına gelen Eski Yunanca "mouseion" kelimesinden türemiştir ve ilk zamanlarda felsefe kurumlarını tanımlamak için kullanılmıştır (Ata, 2002, s. 68). Roma'da felsefi tartışmaların yapıldığı yerler için Latince "museum" kelimesi kullanılıyordu. Modern müzeye benzer bir şeyi tanımlamak için "müze" kelimesi ilk kez 15. yüzyılda Floransa'da Lorenzo de Medici'nin koleksiyonu için kullanıldı.

İlk müzeler, açık nitelikte olmayan ve yalnızca dar bir çevrenin erişebildiği özel koleksiyonlar olmakla birlikte nadir ve ilginç doğal nesneler ve eserlerin sergilendiği yerlerdi. Zamanla, farklı eser türlerini barındırmaya başladıklarında, diğer bazı müze türleri ortaya çıkmaya başladı. Artık binaları nesne olarak koruyan açık hava müzeleri, eko müzeler ve hatta internette yalnızca elektronik biçimde var olan sanal müzeler ortaya çıkmıştır. Arkeolojik eserler barındıran arkeoloji müzelerinin yanı sıra, farklı sanat biçimlerini sergileyen sanat müzeleri veya sanat galerileri; yerel ve küresel tarih hakkında birçok farklı bilgi veren ansiklopedik müzeler; tarih müzeleri, denizcilik, askeri ve savaş müzelerini müze türleri olarak sayabiliriz.

Prag'da 24 Ağustos 2022 tarihinde yapılan ICOM Olağanüstü Genel Kurulu, yeni müze tanımına ilişkin öneriyi %92,41 oyla onayladı. Kabulü takiben, yeni ICOM müze tanımı "Müze, somut ve somut olmayan mirası araştıran, toplayan, koruyan, yorumlayan ve sergileyen, kâr amacı gütmeyen, toplumun hizmetinde olan kalıcı bir kurumdur. Halka açık, erişilebilir ve kapsayıcı müzeler, çeşitliliği ve sürdürülebilirliği destekler. Eğitim, keyif, yansıtma ve bilgi paylaşımı için çeşitli deneyimler sunarak etik, profesyonel ve toplulukların katılımıyla çalışır ve iletişim kurarlar." şeklinde kabul edilmiştir (ICOM, 2022). TDK'ya (2023) göre ise müzeler sanat ve bilim eserlerinin bulunduğu, saklandığı ve halka sunulmak için sergilendiği yer veya yapı olarak tanımlanmıştır.

2.4 Müzenin İşlevleri

Son yüzyılda eğitimde ve teknolojide yaşanan gelişmelerle birlikte müzeler de gelişmeler yaşamış ve bu gelişmeler müzelerin çeşitliliğine de yansımıştır. ICOM'un belirlediği çerçeve doğrultusunda müze türleri, koleksiyonlarına, bağlı olduğu idari birime, hizmet ettikleri bölgeye, hitap ettikleri kesime ve koleksiyonlarını sergileme biçimine göre sınıflandırılmaktadır.

Müze çeşitliliğinin artması ve modern müzecilik anlayışıyla birlikte, müzelerin işlevinde de birtakım değişiklikler olmuştur. Müzelerin toplama, koruma/belgeleme, sergileme, araştırma işlevlerinin yanı sıra son zamanlarda eğitim işlevi popüler hale gelmiştir. Geleneksel zihniyetin baskın olduğu 19. yüzyılda müzenin işlevleri toplama, koruma, belgeleme, depolama ve sergileme şeklindeyken; 20. yüzyılda bu işlevler arasına eğitim de eklenmiştir (Özkasım, 2013, s. 11).

Çağdaş müze kavramıyla birlikte müzeler, ziyaretçilerin kendi ayaklarına gelmelerini beklemenin ötesinde ziyaretçilerin ilgilerini çekmek, toplumla buluşmak için çalışan kurumlar haline gelmiştir. Artık dünyadaki bireylerin tarih, kültür, sanat, teknoloji ve bilim alanında onların kültürel yönlerine katkı sağlayan çağdaş müzeler, evrensel değerlerin yaygınlaşmasına kılavuz olan aktif ve katılımcı kuruluşlar haline gelmeye başlamıştır.

2.5. Müze Eğitimi

Müze, “insanlığa ve gelişmeye hizmet eden, halka açık, topluma ve yaşadığı çevresine tanıklık etmiş öğelerin üzerinde araştırmalar yapan, toplayan, koruyan, bilgiyi paylaşan ve sonunda inceleme, eğitim ve zevk alma doğrultusunda sergileyen, kâr düşüncesinden bağımsız, sürekliliği olan bir kurumdur” (Madran, 1999, s. 6). Bir başka deyişle müzeler, “sanatsal, bilimsel, geleneğe ait, tarihi, teknoloji ve doğaya ait alanlarda, geçmişin, bugünün ve geleceğin izlerini içinde barındıran, görerek, işiterek, uygulama yaparak, hatta yaşayarak öğrenmenin gerçekleştiği, halka açık heyecan verici öğrenme mekânlarıdır” (Buyurgan ve Buyurgan, 2012, s. 68).

Bu tanımlar doğrultusunda, günümüzde müze sadece nesne koleksiyonlarından oluşmayıp, bireysel gelişime katkıda bulunan, içinde eğitimi barındıran, ziyaret edenlerle iletişime geçen, dinamik bir kurum olarak anlam kazanmaktadır. Bu dinamikliğin

dallarından olan müze eğitiminin tanımına bakıldığında, Talboys (2006, s. 11), müze eğitimini, müzelerin var olan eserlerini kullanarak ziyaret edenlerde heyecan ve merak uyandıracak eğitim programları ve etkinlikler oluşturma süreçleri olarak tanımlamaktadır. Ancak eğitimde kayda değer bir yere sahip olan müzelerin ülkemizde çok da etkin kullanılmadığı ve müze eğitiminin müzeyi tanıtan afiş ve broşürlerle sınırlı olduğu görülmekle birlikte bazı büyük şehirlerde yer alan müzeler, ziyaretçilerine sunumlar yapmakta ya da konferans, seminer vb. etkinliklerle daha geniş bir kitleye ulaşmaya çalışmaktadır (Altın ve Oruç, 2007, s. 130).

Müze eğitiminin ilkeleri ise Greenhill tarafından (1999) şu şekilde açıklanmıştır:

- Müze eğitimi hayat boyu devam eden bir eğitimidir.
- Her müze kendine özel bir eğitim sunar.
- Müzedeki eserler ile ziyaretçilerin ihtiyaçları arasında bir bağ kurmak gerekmektedir.
- Müze eğitimi gönüllülük esasına dayanır.
- Müzedeki öğrenme yaşantıya dayalı ve nesnelerden duyu temelli öğrenmedir.
- Ziyaretçilerin çevre ve koleksiyonlarla etkileşim içerisine girmesi sağlanmalıdır.
- Sadece olgu ve bilgiye dayalı olmaktan ziyade duyulara, hayal gücüne ve yaratıcılığa yöneltmek önem arz etmektedir.
- Müzedeki öğrenmenin keyif vermesi beklenir.
- Somuttan soyuta öğrenme vardır ve soyut düşünmeyi geliştirir.

Bununla birlikte, öğreneni merkeze alan ve deneyimlere önem veren yapılandırmacı yaklaşımın 2005 yılında eğitim sistemimize girmesiyle, okul dışı öğrenme ortamlarının eğitimde kullanımı daha çok ön plana çıkmaya başlamıştır. Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2019 yılında yayımladığı 2023 Eğitim Vizyonu'nda ise "temel eğitim" kısmında yer alan "yenilikçi uygulamalara imkan sağlanacak" şeklindeki 2. hedefin 2. eyleminde "okulların bölgedeki bilim merkezleri, müzeler, sanat merkezleri, teknoparklar ve üniversitelerle iş birlikleri artırılacaktır" denilmekte ve ortaöğretim kısmında yer alan "akademik bilginin beceriye dönüştürülmesi sağlanacak" şeklindeki 2. hedefin 3. eyleminde ise; "doğal, tarihi, kültürel mekanlar ile bilim-sanat merkezleri ve müzeler gibi okul dışı öğrenme ortamlarının müfredatta yer alan kazanımlar doğrultusunda daha etkili kullanımı sağlanacaktır" ifadeleri yer almaktadır (MEB, 2019, s. 95).

Böylelikle, 2019 yılında Millî Eğitim Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı arasında yapılan anlaşma doğrultusunda, öğretmenlerin müzeleri öğrenme ortamı olarak değerlendirmeleri ve öğrencilerin sınıf içindeki öğrenmelerini daha gerçek olan öğrenme ortamlarına taşımaları yolunda, Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü tarafından "Müze Eğitimi Sertifika Programı" başlatılmıştır (MEB, 2019). Öğretmenler bu programlara hizmet içi eğitim kapsamında başvurabilmektedirler. Bunlara ek olarak Ankara Üniversitesi ve Yıldız Teknik Üniversitesi, Kültür Bakanlığı desteğiyle geliştirilen program için "Müze Eğitimi Öğretmen El Kitabı" ve "Müze Etkinlik Kitabı" hazırlanmıştır. Ayrıca bazı üniversitelerde seçmeli ders olarak ve yüksek lisans programları olarak müze eğitimi yer almaktadır.

Son yüzyılda Piaget, Comenius ve John Dewey gibi eğitim kuramcılarının deneyim ve birincil kaynaklardan etkileşimli olarak aktif öğrenmenin önemini vurgulaması ile birlikte müzelerin eğitimdeki rolü önem kazanmış ve müzelerde deneyim ve aktif öğrenme içeren etkinliklere yer vermeye başlanmıştır. Aynı zamanda müzede olan eserlerin geçmişteki olaylar ve olgularla bir bağ kurarak kültürlenme sürecine katkı sağlayabileceği de söylenebilir. Böylelikle müze eğitiminin amaçlarını Akmehtmet (2005, s. 11) şu şekilde sıralamıştır:

- Müzedeki eserlerle insanlar arasında bir bağ kurup, onların hayatları ile bağdaştırmak,
- Geçmişle şu anki hayat arasında bir bağ kurmak,
- Bireylerin sürekli gelişen dünyaya ayak uydurmasına yardımcı olmak,
- İnsanların araştırmacı taraflarını geliştirmek,
- Müzeyi bir yaşam stili kültür haline getirmek,
- Zamanı yaratıcı bir şekilde değerlendirmesini sağlamak,
- Bireylerin hayatını sürdürdüğü ortamlardan uzaklaşmasını önlemek
- Günümüzde yaşadığımız problem ve çatışmalara yönelik bilinç kazandırmak,
- Bireylerin estetik yönlerinin, zihinsel ve iletişim becerilerinin gelişmesine katkı sağlamak.

Bu amaçların gerçekleşebilmesi için ilgili herkesin planlama, uygulama ve değerlendirme kısımlarını göz önünde bulundurarak, öğretmenlerin müzedeki eserleri öğrenmesi ve onları okuldaki bilgilerle bağdaştırarak nasıl kullanacaklarını öğrenmeleri sağlanmalıdır (Özmen, 2018). Belirli bir plan ve program yapmadan, öğretmen eserlerle

ilgili hiç bilgi sahibi olmaksızın müzede eğitim gerçekleştirilirse bu amaçlara ulaşılması söz konusu olmayabilir.

Aynı zamanda müzelerin eğitim işlevinin aktif olarak yerine getirilmesi ve müze kültürünün oluşabilmesi için müzelerle Millî Eğitim Bakanlığı ve Kültür ve Turizm Bakanlığının iş birliği içinde olması kaçınılmazdır. 2018 yılında MEB ve KTB arasında imzalanan “Ortaöğretimde Müze Eğitimi İş Birliği Protokolü” ile MEB’de görev alan öğretmenlerin ücretsiz olarak ören yerleri ve müzelere girişlerinin yapılacağına ve bu yerlerde eğitim ve öğretim faaliyetlerinin gerçekleştirilebilmesi için bu ortamların düzenlenmesine karar verilmiştir.

Türkiye’de Kültür Bakanlığı’nın müze eğitimi politikasına bakıldığında;

- Müzelerin eğitim fonksiyonunu devlet belgelerinde ifade etmek,
- Müzede bir müze eğitimi birimi kurmak,
- Her müzenin kendi şartları içinde bir müze eğitimi politikası oluşturmasını sağlamak,
- Özel müzelerin açılmasını desteklemek,
- Ülkemizdeki tüm müzelerin müze eğitimi potansiyelini araştırmak, bulguları raporlamak,
- Ülkedeki vatandaşların müze anlayışını araştırmak ve gelişimini sağlamak,
- Üniversitelerde müze eğitimi dersi koymak,
- Büyük müzelerde eğitim bölümü ve eğitici kadrosu açmak,
- Tüm şehirlerde ve bölgelerde müze eğitimcisi grupları oluşturmak,
- Büyük müzelerin küçük müzelerde geçici sergiler açması, geçici sergiler düzenlemesi,
- Her yaştan, öğrenim düzeyinden bireyin en az bir kez bir müze görmesini sağlayacak bir sistem kurmak,
- Bütün müzelerde dokunma, örnek çıkarma, kopya etme köşeleri açmak gibi amaçları vardır (Onur, 2013 s. 59).

Millî Eğitim Bakanlığı’nın ise;

- Okulların müzelerle iş birliğini devlet belgelerinde ifade etmek,
- Merkezde bir müze eğitimi birimi kurmak,
- Her okulun kendi şartları içinde bir müze eğitimi politikası oluşturmasını sağlamak,

- Okul müzelerinin açılmasını teşvik etmek ve desteklemek,
- Ülkedeki bütün okulların müzelerle iş birliği potansiyelini araştırmak, raporlaştırmak,
- Öğrencilerin müze anlayışını araştırmak ve geliştirmek,
- Okullarda planlı müze ziyaretlerini öğretim programına koymak,
- Okullarda bir öğretmeni okul-müze görevlisi olarak seçmek ve eğitmek,
- Her kentte ve bölgede okul-müze görevlisi grupları kurmak,
- Okulların birbirleriyle müze eğitimi konusunda iş birliği yapabileceği bir sistemi kurmak ve işletmek,
- Okula giden her bireyin en az bir kez bir müze görmesini sağlayacak bir sistem kurmak,
- Bütün okullarda müzelerin her türlü yayınına öğrencilerin ulaşmasını sağlamak gibi eğitim politikaları vardır (Onur, 2013, s. 60).

Millî Eğitim Bakanlığı ve Kültür ve Turizm Bakanlığının amaçlarına bakıldığında müzelerdeki eğitim işlevini ön plana çıkaran adımlar atıldığı görülmektedir.

2.5.1 Dünyada Müze Eğitimi

Dönemsel olarak yapılan yorumlamalar ile gelişen müze eğitiminin, günümüzde sadece çocuklara uygulanan bir teknik olmaktan çıkarak, yetişkinleri de kapsamına alan bir yönetime dönüşmesi 20. yüzyılda meydana gelmiş en büyük gelişmelerden birisidir. (Ay ve Fidan, 2014). Dünyadaki gelişmiş ülkelerin çoğunlukta olduğu Avrupa ve Amerika kıtasında, müzelerin eğitim amaçlı bir yöntem olarak değerlendirilmesi 20. yüzyılda, 1950'li yılların başında önem kazanmıştır. (İlhan, 2009, s. 368). Öğrenme ilkesinin insan yaşamında süreklilik arz etmesi nedeniyle müze eğitimi yönteminin, yetişkinleri de kapsayarak, uzmanlık gerektiren bir alan haline gelmiştir. (Akmehmet ve Ödekan, 2006, s. 53).

Amerika'da müzelerin toplum eğitimlerindeki etkisi ile ilgili değerlendirmeler 1930'lu yıllarda başlamış ve müzelerde sergilenen eserlere odaklanan müze yöneticilerinin, tekrar eğitime ve öncelikli olarak öğrencilere odaklanması sağlanmıştır. Bu dönemde müzeler, kullanılacak olan eğitim tekniklerinde yetkinlik çalışmalarına başlayarak, personelleri arasına eğitimcileri de dahil etmiş ve katılımcılar üzerinde ilk akademik

alışmalar yapılmaya başlanmıştır. Amerika’da Müze Eğitimi’nde (2008) belirtilen kaynakta o yıllarda müzelerin yüzde 15 kadarı eğitim olanakları sağlarken, 10 yıl içerisinde gezi programları, eğitimler ve tanıtıcı görseller müzelerin genelinde yaygın hale gelmiştir. Bu dönemde uygulanan eğitim programları öğretmenleri geliştirme, belirli bir alana yönelik müzeler ve ocuk müzeleri üzerinde değerlendirilmiştir (akt. zmen, 2018).

Müzelerin eğitim üzerindeki fonksiyonlarının ilk müzeler ile ortaya çıktığı değerlendirilmiş olsa da esas gelişme İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra gözlemlenmektedir. İkinci Dünya Savaşı nedeniyle oluşan kş neticesiyle toplumsal hafızanın önemi anlaşılmış ve müzelerin faydaları konusunda yapılan tartışmalar tekrar gündeme taşınmıştır. Kültür, sanat ve tarihi içerikli eserlerin korunması ve sergilenmesinin toplumsal faydaları fark edilmiş, müze eğitimi değerlendirilmeye başlanmış ve öncelikli olarak öğrencilerin eğitimine odaklanılmıştır. 1946 yılında uluslararası kuruluşlar olan UNESCO (Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Kurumu) ve ICOM (Uluslararası Müzeler Konseyi) gibi kuruluşlar, müze eğitimlerinde uluslararası standartların oluşturulması, fikir paylaşımı ve değerlendirme ortamlarının yaratılmasını gündemleri haline getirmişleridir. (Akmehmet, 2005, s. 17)

Gelişen ve sürekli değişen dünyada, eğitimdeki beklentilerin ve eğitimde yaşanan gelişmelerin, müzelere ve müzelerdeki uzmanlara verilen önemin artması 1960’lı yılların başından itibaren gözlemlenmektedir (Hein, 1998, s. 6). Bilim insanlarının öğrenme teknikleri ile ilgili fikirleri müze eğitimlerini etkilemeye başlamış ve bu alanda yapılan akademik yayınların sayılarında artış gözlemlenmiştir (Hein, 1998). Piaget, Dewey, Vigotsky gibi eğitim bilimcilerin düşünceleri müze eğitimi üzerine düşünceleri 1970’li yıllardan itibaren etkili hale gelmiştir (Ata, 2002).

Dünya çapında müzelerin topluluk eğitiminde oynayabileceği rolü sergileyen örnek kurumlar bulunmaktadır. Bu eğitimler, öğretmenlerin müzeleri sınıf içi eğitimlerinde daha etkili bir şekilde kullanmalarını sağlamak amacıyla düzenlenmektedir. Bu eğitimler, aktif öğrenmeyi teşvik etmeyi, öğrencileri meşgul etmeyi ve eleştirel düşünme ile birlikte dil becerilerini geliştirmeyi amaçlarlar. Ayrıca bu eğitimler, öğretmenlerin müze kaynaklarını daha iyi anlamalarına, öğrencilere daha etkili bir şekilde sunmalarına ve öğrencilerin müzelerdeki deneyimlerinden en iyi şekilde yararlanmalarını sağlamaya yardımcı olmaya olanak sağlamaktadır.

Amerikan Müzeler Birliği, müzelerin eğitime bağlı olduğunu ve toplum hizmetinin müzecilik pratiği için gerekli olduğunu belirtmektedir (Hein, 1998). New York City'deki Guggenheim Müze turları kapsamında, özel ihtiyaçları olan öğrencilere uyacak şekilde turlar düzenlemekte ve kapsamlı eğitimleri tamamlamış profesyonel müze eğitimcileri bu turlara rehberlik etmektedir. Bir başka kurum olan Smithsonian, müzelerin nasıl güçlü öğrenme ortamları olabileceğini gösteren on altı müze ve galeriden oluşan eğitim programları ile ziyaretçileri, tarihlerini ve kültürlerini anlamak için analitik ve tündengelim akıl yürütme becerilerini kullanmaya teşvik ederler. (Craig, 2002).

2.5.2. Türkiye’de Müze Eğitimi

Dünyada tarih, sanat, kültür alanlarında faaliyet gösteren ve eserler içeren ulusal müzelere benzer olarak Türkiye’deki müzelerde emsalleri ile aynı özellikleri taşımaktadır ve müzeler öğrenme yöntemlerinde bir kaynak olarak kabul edilmektedirler (Bennett, 1995). Türkiye’de müzecilik faaliyetleri Osmanlı İmparatorluğu döneminde Damat Ahmet Fethi Paşa tarafından 1846 yılında kurulmuştur. Bu tarihten 22 yıl sonra Galatasaray Lisesi Müzesi ilk okul müzesi olarak kurulmuştur (Atagök, 2003). Günümüzde ise, değerli programları ile toplum eğitimini amaçlayan müzeler bulunmaktadır. İstanbul’da bulunan Rahmi M. Koç Müzesi, Devlet Eğitim Dairesi İstanbul Bölgesi’nin desteği ile yaş gruplarına ve okul tiplerine göre farklı hazırlanmış eğitim programlarına sahiptir. Çengelhan Rahmi M. Koç Müzesi ise öncelikli olarak öğrenciler olmak üzere ziyaretçileri de içeren programlar sunmaktadır.

1923 yılında Cumhuriyetin kurulması ile birlikte açılan müzelerin sayısı artış göstermiş ve önem kazanmıştır. Cumhuriyetin ilk yıllarında Türkiye’yi ziyaret eden Dewey, müzelerin tesir edici etkinlikler olarak eklenmesini savunmuştur (Monk, 2013). 1989 yılında Yıldız Teknik Üniversitesi Müzecilik Anabilim Dalı ve 1998 yılında Ankara Üniversitesi Müze Eğitimi Yüksek Lisans Programı bölümlerinin açılması müze eğitimi alanında imkanlar yaratarak anlamlı gelişmeler arasında yer almıştır (Akmehmet ve Ödekan, 2006). Günümüzde müze eğitimi alanında lisans ve lisansüstü eğitim programı bir arada bulunan tek üniversite Ankara Üniversitesi’dir (İlhan, 2009). Eğitimci, müze rehberi ve öğrencilerin ortak çalışması ile öğrenciler üzerinde bilinç, psikomotor alanlarında tesir etmek amacı ile ODTÜ Geliştirme Vakfı’nın 1997 yılında düzenlediği

bir proje başlatılmıştır (Karakuş, 2012). Müze eğitimine 2000’li yıllardan itibaren öğretimde önem verilmeye başlanmış, temel derslerin anlatımında dahil olmak üzere müzelerin bir öğretim aracı olarak kullanılması sekiz yıllık ilk öğretim programının üçte birini kapsamıştır. Lise düzeyinde müze eğitimi Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde ders müfredatı olarak verilmeye başlanmıştır.

Müze eğitimi, öğretmenlik eğitim programlarında da zorunlu veya seçmeli olmak üzere okutulmaktadır. Müzecilik ve müze eğitimi alanlarında Türkiye’de yaşanan bu ilerlemelere rağmen istenen başarı sağlanamamış ve müzecilik alanında yetişmiş insan gücü oluşturulamamıştır (Sevigen, 2021, s. 15). Millî Eğitim Bakanlığı 2019 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı ile bir protokol imzalayarak öğretmenlerin müzeleri eğitimde kullanılmasına yönelik bir misyon edinmiştir. Kamu okullarında hizmet veren öğretmenler olmak üzere Millî Eğitim Bakanlığı, Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü bir ücretsiz bir sertifika programı başlatmıştır.

2.6. Müzede Öğrenme

Müzeler, ziyaret eden birçok kişinin orada farklı tecrübeler edinebileceği olağanüstü yerlerden biridir ve John Dewey bu deneyimi eğitici bir eylem olarak adlandırır (Hein, 1998, s. 23). Ancak Dewey eğitim için tecrübenin değerini açık bir şekilde vurgulamasının yanı sıra, her tecrübenin aslında eğitici olmayacağını da belirtmiştir.

John Dewey’e göre gerçek eğitimin tecrübeden geldiği inancı tüm tecrübelerin gerçekten ve eşit olarak eğitici olduğu anlamına gelmez. Bazı tecrübeler yanlış eğitimle sonuçlanabilir. Yanlış eğitimle sonuçlanan her tecrübe sonraki tecrübelerin gelişmesinde yıkıcı bir rol oynar. Her bir deneyim eğlenceli, etkili ve ilginç olabilir ama onların birbiriyle bağlantısız olması kötü alışkanlıkların oluşmasına neden olabilir (Dewey, 1938, s. 26). Buradan da anlaşılabileceği gibi böyle bir durumun oluşmaması ve yaşanan deneyimin eğitici olabilmesi için Güleç ve Alkış’ın (2003, s. 67) çalışmasında belirttiği gibi müze etkinliğine yönelik etkin ve planlı bir çalışma yapılması ve bunların öğretim programına yerleştirilmesi önemlidir.

Bu planı ve programı vurgulayan Greenhill (1999, s. 198) müze gezilerini “ön hazırlık”, “müze ziyareti” ve “izleme etkinlikleri” olarak üç kısma ayırmıştır. Karadeniz ve Okvuran (2014, s. 868) ise müze eğitimi aşamalarını, “ziyaretçiye doğrudan ulaşmayı

hedefleyen müze eğitimi; müze öncesi, müze içi ve müze sonrası süreçlerine ilişkin tüm etkinlik prosedürlerini yönetme, müze koşullarını göz önünde bulundurarak müzede eğitim programı geliştirme, müzedeki eğitimin hedeflerini saptama, eğitim süresince uygulanacak yöntem ve teknikleri belirleme, eğitimde kullanılacak malzemeleri tanımlama ve hazırlama aşamalarından oluşmaktadır” şeklinde vurgulamıştır. Müzede öğrenmenin etkili olarak gerçekleşebilmesi için bu koşullara dikkat edilmesi gerekmektedir. Anderson vd. (2002, s. 225)’nin çalışmasında, öğrencilerin yarısından fazlası müze gezilerine karşı olumlu bir yaklaşım gösterirken, diğerleri müze ziyaretinin sadece kısıtlı bir zamanda yapılmasından ötürü etkinliklerin aceleyle yapıldığını ve zamanın yeterli olmadığını belirtmişlerdir. Bu nedenle müzede etkili öğrenmeyi sağlamak anlamında etkinliklerinin ve müze gezisinin planlanması önem arz etmektedir.

Adams ve Millar (1982, s. 3) ise etkili olarak müzede öğrenmenin gerçekleşmesini müze ziyareti gerçekleştiren öğretmenlerin müzedeki eserlerin içeriğini bilmesi olarak belirtmiştir. Müze ziyaretlerinin verimli geçmesi için müze ziyareti öncesi, müze ziyaretindeyken ve müze ziyaretinden sonra öğretmenlerin yapacakları çalışmalar önemlidir. Müzede öğrenmenin gerçekleşebilmesi için ise öğretmenlerin bu anlamda eğitilmeleri bu müze ziyaretinde gerçekleşen problemleri ortadan kaldırmak için etkili bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.7. Hizmet içi Eğitim ve Müze

Hizmet içi eğitim, öğretmenlerin bilgi, beceri ve olumlu inançlarını artırmada etkili bir yöntem olarak kabul edilmektedir. Avrupa Birliği Eğitim Bilgi Ağı (EURYDICE), hizmet içi eğitimi öğretmenlerin bilgilerini genişletmek, becerilerini geliştirmek ve profesyonel yaklaşımlarını değerlendirmek ve geliştirmek için dahil oldukları çeşitli faaliyetler ve uygulamalar olarak tanımlamaktadır (Bayrakçı, 2009, s. 10).

Ancak, öğretmenler genel olarak hizmet içi eğitim faaliyetlerinin belirli sınıf uygulamaları ile yetersiz ilgiyle planlandığını düşünmektedir. Buna ek olarak, Sapp ise hizmet içi eğitimin takip iletişimi ve rehberlik anlamında, yeni fikirlerin ve yöntemlerin günlük hayata entegrasyonunu teşvik etmek için yetersiz bulunduğunu belirtmektedir (Akt., Bayrakçı, 2009, s. 10).

Bu çalışmada ise, bu iki ayrı görüşün müze eğitimi anlamında öğretmen görüşlerine ve tecrübelerine başvurularak, hangi anlamlarda farklılaştığı ya da benzerlik gösterdiği ifade edilmek istenmiştir.

Bu hizmet içi müze eğitimi ile ilgili ayrıntılı bilgi verilmek gerekirse; hizmet içi eğitimi olarak müze eğitimi kursu öğretmenlere 2019 yılında Millî Eğitim Bakanlığı ve Kültür ve Turizm Bakanlığı arasında imzalanan protokol doğrultusunda, öğretmenlerin müzeleri öğrenme ortamı olarak değerlendirmeleri ve öğrencilerin sınıf içindeki öğrenmelerini daha gerçek olan okul dışı öğrenme ortamlarına taşımaları yolunda, Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü tarafından verilmeye başlanmıştır.

2019-2020 eğitim öğretim yılının kasım ayında, MEB tarafından Eskişehir ilinde verilen hizmet içi “Müze Eğitimi Kursu” eğitimi kapsamında öğretmenlere müze, kültürel miras kavramları, müze türleri ve müze kuralları anlatılmış, müze içinde yapılabilecek etkinliklere örnekler sunulmuş, müze planlamasının nasıl yapılması gerektiği öğretilmiş ve müze öncesi, esnası ve sonrasında nelerin yapılması gerektiğinden bahsedilmiştir. Verilen hizmet içi müze eğitimi kursunun planı ekte sunulmaktadır (Ek-4). Bu eğitim 5 gün sürmüştür. Öğretmenler hizmet içi eğitim olarak katıldıkları müze eğitiminin sonunda bir müze gezisinin nasıl olması gerektiği ve müzedeki yapılabilecek etkinlikler ile ilgili faydalı bilgiler edinmiştir.

Müze eğitimi kursu hizmet içi eğitimini başarıyla tamamlayan öğretmenlerden gönüllü olanlar, OMM Eğitim Programları ve Eskişehir İl Milli Eğitim Müdürlüğü iş birliğinde gerçekleştirilen “Müzelerin Okul Dışı Eğitim Ortamı Olarak Kullanımı Kursu” adı altında Odunpazarı Modern Müze’deki eserleri anlatmaya yönelik hizmet içi müze eğitimini almaya başlamıştır. Toplam 35 öğretmenin katıldığı ve öğrencilerin müze ile olan bağlarını güçlendirmek için OMM Eğitim Programları kapsamında tasarlanan “Müzelerin Okul Dışı Eğitim Ortamı Olarak Kullanımı Kursu” aralık ayında OMM’de gerçekleşmiştir.

İlk olarak 5 gün teorik olarak hizmet içi müze eğitimi alan öğretmenler sonrasında 3 gün olmak üzere Odunpazarı Modern Müzede uygulamalı olarak hizmet içi müze eğitimi almışlardır. Öğretmenler burada teorik olarak aldıkları bilgileri uygulama fırsatı bulmanın yanı sıra, müzedeki eserleri uzmanlardan dinleme şansını yakalamıştır. Sonrasında müze yönetimi ve MEB iş birliği ile bu eğitimi alan öğretmenlerin ayda bir kere olmak üzere belirlenen okullardaki öğrencilere müze rehberliği yapma anlamında

bir çalışma gerçekleştirilmiştir. OMM'deki eğitimde müze uzmanları ve müze eğitmenleri tarafından her okul kademesi için bir rota belirlenip, bu rotadaki eserlerle ilgili bilgi verilmiş ve hangi tekniklerle eserlerin anlatılması konusunda öğretmenlerle iş birliği yapılmıştır. Bu eğitimleri alan gönüllü öğretmenlerin 7 Ocak-19 Haziran 2020 tarihlerinde OMM'yi ziyaret eden okul gruplarına, sergi gezilerinde eşlik etmesi planlanmıştır. Bu iş birliği ile hem devlet okullarındaki öğrencilerin ücretsiz olarak müzeyi ziyaret edebilme hem de onlara hizmet içi müze eğitimi ile eserler hakkında bilgi sahibi olan öğretmenler eşlik etme fırsatı bulmuştur. Ancak, mart ayında yayılan salgın hastalıkla birlikte bu süreç mart ayına kadar devam etmiştir.

2.8. İlgili Araştırmalar

Müzede eğitim ve öğrenme etkinlikleri ile ilgili ve müze eğitimine ilişkin öğretmen görüşleri ile ilgili araştırmalar incelendiğinde bazıları bu eğitimlerin ve etkinliklerin verimli olduğunu ve öğrencilerin olumlu tutum ve gelişme sergilediklerini ifade ederken, bazı çalışmalar ise verimsiz ve etkin olmadığını belirtmişlerdir.

Bu kapsamda ilk olarak, müze eğitim ortamlarının verimli kullanımına ilişkin çalışmalar ele alınacaktır. “Müzelerin Eğitim Amaçlı Kullanımı Projesi” kapsamında Önder, Abacı ve Kamaraj (2009) tarafından yapılan çalışma, İstanbul Arkeoloji Müzesi'nde 5. Sınıf öğrencileriyle birlikte “İstanbul'da tarih boyunca yaşamış olan farklı uygarlıkların giyim tarzları ve farklı işlevlerinin öğrenebilmesi” için gezi öncesi, gezi sırasında ve sonrasında uygulanan çeşitli etkinliklerle beraber bilgi düzeylerinin nasıl değiştiğini öğrenmek için yürütülmüştür. Öğrencilere “Müzelerin Eğitim Amaçlı Kullanımı Değerlendirme Formu” deney-kontrol gruplarına ön test ve son test olarak uygulanmıştır. Bu uygulamaların sonucunda ise, deney grubu öğrencilerinin kontrol grubu öğrencilerinden “Arkeoloji Müzesi ile ilgili bilgi düzeyi” ve “giysilere ilişkin bilgi düzeyleri” bakımından daha başarılı oldukları bulunmuştur. Bu sonuçtan müzede yapılan etkinliklerin öğrencilerin bilgi düzeylerinin ve müzelere ilişkin tutumunda olumlu bir değişim görülmesinde etkili bir yöntem olduğu söylenebilir.

Bu çalışmaya benzer bir çalışma da Çorum Arkeoloji Müzesinde yapılmıştır. Karadeniz ve Okvuran (2014) Ankara Üniversitesi'nde Müze Eğitimi dersi alan aday öğretmenlerin önderliğinde bu müzede etkileşimli müze eğitimi gerçekleştirmek üzere

“müzede bir gece” ismiyle farklı yaş gruplarından öğrencilere bir müze eğitimi uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda öğretmen adaylarının tamamı, müzede uygulanan etkinliklerin çoğunun okul öncesindeki çocuklarla rahat bir şekilde uygulanabileceğini düşünmektedir. Müze eğitimi etkinliklerinde Çorum Arkeoloji Müzesi’nin atmosferinin çok uygun olduğunu ve uygulanan etkinliklerle çocukların olumlu tutum sergilediğini ve bu etkinliklerin müzenin neredeyse hepsinin keşfedilmesi konusunda yardımcı olduğu vurgulanmıştır.

Bu sonuçları destekleyen bir başka çalışma ise Üztemur, Dinç ve Acun (2017) tarafından Manisa’da bir ortaokulda yapılmıştır. Manisa’daki müzeler ve tarihi yerleri arasında seçilen dokuz farklı yerde eğitim etkinlikleri gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen etkinliklerle, müzelere yönelik sadece okul gezisi yapılmayıp, bu alanlarda yaratıcı drama, eğitici oyunlar, resimler, yarışmalar, canlandırma uygulamaları yapılarak öğrencilerin müzede eğlenirken aynı zamanda da öğrenmeleri amaçlanmıştır. Etkinliklerden sonra yapılan grup görüşmelerinde, öğrencilerin müze algıları, etkinlikler öncesindeki müze algılarıyla karşılaştırılmıştır. Sonuç olarak olumlu bir tutum sergilendiği gözlemlenmiştir.

Bu olumlu tutumu, Karagözoğlu (2020) Yozgat Bozok Üniversitesi’ndeki öğretmen adayları ile belirli bir program dahilinde çeşitli etkinliklerle desteklediği arkeolojik bir müze olan Yozgat Müzesi’nde gerçekleştirilen projede, ortaokul öğrencilerinin müze eğitimi ile ilgili görüşlerinde de bulmuştur. Araştırmada nitel araştırma yapılmış ve durum çalışması yöntemi kullanılmıştır ve araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin, etkin olarak katıldıkları müze gezilerini zevkli, yararlı ve cezbedici buldukları belirlenmiştir. Ancak Karagözoğlu’nun (2020) çalışmasında müzeye yapılan ziyaretlerin bir plan dahilinde özen gösterilerek oluşturulmadığında, müzedeki eserlere yalnızca bakmak ve görevli rehberlerin ya da öğretmenlerin söylediklerini dinlemekten başka bir eylem olmadığını, yalnızca öğrencileri yoran ve sıkı bir etkinliğe dönüştüğünü belirtmektedir.

Yukarıda belirtilen çalışmalarda ifade edildiği üzere müzede öğrenmenin çeşitli olumlu etkilerinin bulunduğunu anlatan çalışmaların yanında, bazı çalışmalarda müze eğitiminin beklenen etkileri göstermediği vurgulanmıştır.

Anderson vd. (2002, s. 225)’nin çalışmasında, öğrencilerin yarısından fazlası müze gezilerine karşı olumlu bir yaklaşım gösterirken, diğerleri müze ziyaretinin sadece kısıtlı bir zamanda yapılmasından ötürü etkinliklerin aceleyle yapıldığını ve zamanın

yeterli olmadığını belirtmişlerdir. Anderson'un belirttiği zaman sıkıntısını Culpin yaptığı çalışmada da hazırlık aşamasındaki yaşanan zorluk olarak nitelendirmiştir. Culpin, bu gezilerin olumsuz etkilenmesindeki faktörleri, yöneticilerin, kazanımların zamanında verilmesinde aksama yaşanacağı için izin konusunda sıkıntı çıkarabildiğine ve bunların programlanmasında çok fazla zaman ve emek sarf edilmesi gerektiği gerçeğine bağlamıştır (akt. Aktekin, 2008, s. 107). Aktekin (2008) ise yaptığı çalışmada müzede yapılan etkinliklerin verimsiz olmasında uygulama sırasında ya da öncesinde karşılaşılan zaman sıkıntısından ziyade, farklı problemlerle karşı karşıya kalmıştır. Aktekin, müze uzmanlarıyla yaptığı çalışmada müzelerin öğrenme ortamı olarak kullanılmasında onların görüşlerini almıştır. Çalışmanın sonucunda müze uzmanları, uygulanan yarı yapılandırılmış görüşme tekniğiyle yapılan görüşmelerden edinilen bilgiler ışığında, öğretmenlerin hiçbir ön hazırlık yapmadan, randevu almadan ve müzeyi önceden ziyaret etmeden gelmesinin büyük bir problem oluşturduğunu belirtmektedir.

Aktekin'in yaptığı çalışmada olduğu gibi Türkmen, Zengin ve Kahraman'ın (2018) müze uzmanlarının müzelerin eğitimdeki rolü konusundaki görüşlerini araştıran nitel bir çalışma yapmıştır. Çalışma sonucunda, en çok problemin toplumumuzda müze kültürünün tam olarak benimsenmemesinden dolayı müze kurallarının bilinmemesi ve bu kurallara uyulmamasının yanı sıra, öğretmenlerin bir hazırlık yapmadan amaçsızca bir gezi düzenleyip, öğrencilerle birlikte hoş vakit geçirmeyi amaçladığı saptanmıştır. Bunun yanında müze uzmanları kalabalık öğrenci gruplarıyla gezi düzenleme, randevuya gelmeme, öğrencilere kayıtsız kalma gibi problemlerin birçoğunun öğretmen kaynaklı olduğunu belirtmişlerdir.

Yukarıda belirtilen çalışmalarda bahsedilen müzelerin verimli kullanılamamasıyla ilgili çıkan sonuçları destekleyen Adams ve Millar (1982, s. 3) bu durumun oluşmasını dört nedene bağlamaktadır:

- Öğretmen tarafından müzedeki eserlerin içeriğinin bilinmemesi,
- Öğretmenlerin ve okulunun ihtiyaçlarını, müzenin sunduğu eğitim imkânlarının karşılamaması,
- Öğretmenlerin müzedeki rotayı ve ürünleri kullanmayı bilmemesi,
- Müze ziyareti için para ve zamanın kısıtlı olmasıdır.

Müze eğitimine ilişkin öğretmenlerin görüşleri ile ilgili literatür tarandığında ise Taş (2012) araştırmasında ilkökul öğretmenleri adaylarının müze eğitimi hakkındaki görüşlerini betimsel bir araştırma ile incelemiştir. İlkokul öğretmen adaylarından oluşan katılımcılardan, müze eğitimine ilişkin görüşlerini almak için araştırmacı tarafından hazırlanan anket kullanılmıştır. Sonuç olarak, öğretmen adayların müze eğitimi konusunda olumlu düşünceleri olduğuna değinilmiştir; ancak öğretmenlerin önemli bir kısmı müze eğitiminin özellikle sosyal derslerinde verilmesi gerektiğini vurgulamış ve müze eğitimi okul dışı öğrenme etkinliği olarak görmemişlerdir.

Seligmann (2014) öğretmen adayları ile müze eğitimine ilişkin çalışmada öğretmen adayları için entegre bir öğrenme alanı olarak müzenin çalışmalarının, bu öğretmenlerin akademik ve pedagojik becerilerini geliştirmeye ve öğretmen adaylarının kendileri ve gelecekteki öğrencileri için heyecan verici ve yenilikçi öğrenme fırsatları yarattığı sonucuna ulaşmıştır.

Akman vd. (2015) ise okul öncesi öğretmenlerinin müze eğitimi hakkındaki görüşlerini yarı yapılandırılmış görüşmeler uygulayarak incelemiştir. Müze eğitiminin amacına ulaşp ulaşmadığı konusunda öğretmenlerin bu anlamda gerçekleştirdiği uygulamalara ve karşılaştıkları problemlere ilişkin bilgi toplamının müze eğitiminin gerekliliği konusunu aydınlatacağı düşünülmektedir. Veriler önceden saptanan temalar kapsamında betimsel analiz yoluyla yorumlanmıştır. Araştırmanın sonucunda ise, çoğu okul öncesi öğretmenin müze eğitiminin bir ihtiyaç olduğunu düşünmesine rağmen, bu ortamların kullanılmasından yeteri kadar yararlanamadıklarını ifade etmişlerdir.

Demir ve Tak (2019) “Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Müze ile Eğitime Yaklaşımları” adlı çalışmasında ulaşım, ekonomik nedenler, zaman yetersizliği, resmi izinlerin alınma zorluğundan kaynaklı olarak müze gezisi gerçekleştirmediklerinin yanı sıra, hizmet içi müze eğitimi almanın öğretmenlerin müze bilincini artırmada etkin rol oynayacağını vurgulamıştır.

Kuşcuoğlu ve Aladağ (2019) “Sınıf Öğretmenlerinin Müzelerin Değer Aktarmasına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi” adlı çalışmasında müzelerin estetik duyarlılık, yardımseverlik, bilimsel olma, kültürel duyarlılık ve vatanseverlik gibi birçok değerin öğrencilere kazandırılmasında etkili olduğunu saptamıştır. Çalışmaya katılan öğretmenler müzelerde etkili gezilerin gerçekleştirilmesi ve değer aktarımı için öğrencilerin

maddi durumlarının yetersiz olması, müzeye ulaşımın sağlanması ve müzelerdeki personel sayısının artırılması ve müzedeki rehberlik etkinliklerinin geliştirilmesi konusunda öneriler getirmiştir.

Erem (2019) gerçekleştirdiği yüksek lisans tezinde, seçmeli müze eğitimi dersinin, öğretmen adaylarının müze eğitime ilişkin farkındalık düzeylerini arttırdığı belirlenmiştir. Ayrıca eğlenerek ve tecrübe ederek gerçekleştirdikleri bu eğitimin öğretmen adaylarının mesleki ve kişisel gelişimlerine katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Müze eğitiminde yaşanan problem olarak ise dersin seçmeli olması, ekonomik sıkıntılar ve dersin 2 ders saati olması olarak ifade edilmiştir.

Çadallı (2019) doktora tezinde öğretmenlerin ve müze personelinin müze eğitimi hakkındaki algılarını durum çalışmasıyla analiz etmiştir. Yapılan anket ve görüşmelerde sonucunda edinilen bulgular, müze personeli eksikliğinin müze ziyaretlerinin başarısını ve ziyaretçi gruplarını yönlendirmeyi etkilediğini göstermektedir. Müzelere değer vermelerine ve Türkiye'nin tarihi kültürünü tanımalarına rağmen, öğretmenlerin alan gezileri düzenleme konusunda sınırlı zamanları ve ilgileri olduğu, müze gezileri yapıldığında, ziyaretlerin planlanması ve yürütülmesi söz konusu olduğunda öğretmenlerin ve müze personelinin rolleri konusunda bir kafa karışıklığı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca müze gezileri gerçekleştirilmek istendiğinde müzeler ile okul ve öğretmenlerin iş birliğinin yetersiz seviyede olduğu tespit edilmiştir.

Egüz (2020) yayınlanan “Sosyal Bilgiler Dersinde Müze Eğitimi Uygulamalarının Öğrenciler Üzerindeki Etkisi” adlı araştırma makalesinde müze eğitimine ilişkin yapılan uygulamalarının kalıcı öğrenmeyi sağladığı ve öğrencilerin akademik başarısını artırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Kara vd. (2020) “Fen Bilimleri Öğretmenlerinin Müze Eğitimi Hakkındaki Görüşleri” adlı çalışmasında öğretmenlerin müze eğitimi hakkındaki görüşlerinin açığa çıkarılması amaçlanmıştır. 47 fen bilimleri öğretmenin katıldığı tarama modeline göre tasarlanan araştırmada, araştırmacılar tarafından hazırlanan “Müze Eğitimi Hakkındaki Görüş Anketi” kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda, öğretmenlerin zihinlerinde müze kavramının tarihi eser olarak belirlediğini ve öğretmenlerin öğrencilerle birlikte çoğunlukla tarihi müze gezileri yaptığı belirlenmiştir. Öğretmenler müzelerin kalıcı öğ-

renme, aktif öğrenme, tecrübeyle öğrenme, eğlenerek öğrenme, yaratıcı düşünmeyi sağlama, üst biliş becerilerinin gelişmesi, ilgi ve merakı artırmak ve öğrencilerin gözlem yapması anlamında müzelerin katkı sağladığını vurgulamıştır. Ayrıca araştırmacılar, araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğunun müzedeki eğitsel etkinlikleri ve rehberlik hizmetlerini yetersiz bularak, oradaki uzmanların pedagojik açıdan geliştirilerek daha etkin ve verimli müze ziyaretlerinin gerçekleşmesine katkı sağlayacağını belirtmiş ve problemlerin ortadan kalkması için öğretmenlerin hizmet içi müze eğitimi alması gerektiği vurgulanmıştır.

Gürbey, Efe ve Mertoğlu (2020), fen bilimleri öğretmen adayları ile birlikte yaptığı çalışmada, öğretmen adaylarının müze eğitimi anlamında eksik olduklarını ve bu anlamda eğitim almak istediklerini belirtmiştir.

Sevigen (2021) “Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Eğitimi Uygulamalarının Öğrencilerin Somut Kültürel Miras Ve Ders İle İlgili Tutumlarına Etkisi Ve Süreç Hakkındaki Görüşleri: Bir Karma Yöntem Araştırması” çalışmasında deney ve kontrol grubu oluşturup, müze eğitimi etkinliklerinin kullanıldığı sosyal bilgiler dersinde öğrencilerin somut ve kültürel mirasa olumlu bir tutum sergiledikleri, sosyal bilgiler dersine ise bu derse karşı ilgilerinin yüksek olmasından kaynaklı bu derse karşı tutumlarında anlamlı bir değişiklik görülmediği tespit edilmiştir.

Kala (2022) “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Müze Eğitimine Yönelik Özyeterlik İnançları” adlı yüksek lisans tez çalışmasında sınıf öğretmenlerinin müze eğitimi anlamında öz yeterliliklerin yüksek olduğunu ancak bu durumun daha öncesinde müze eğitimi alan öğretmenlerin öz yeterlilik anlamında anlamlı bir farklılık gösterdiğini belirtmiştir. Ayrıca öğretmenlerin müze eğitimine ilişkin öz yeterliliklerinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği ancak sınıf seviyesine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır. Daha üst sınıfta olan öğretmenler adaylarının öz yeterliklerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Müzelerin verimli olarak kullanılabilmesi, literatürde yapılan çalışmalarda belirtilen sorunların ortadan kaldırılabilmesi ve öğrencilerin müze ile olan bağlarına güçlendirilmesi adına, öğretmenlere müze eğitiminin hizmet içi eğitim olarak verilmesi öngörülmüştür ve bu eğitim kapsamında, öğretmenlerin bu eğitimle ilgili görüşleri ve

müze gezisinde yaşadıkları tecrübelerle birlikte ve müze eğitiminin gerekli olup olmadığı olgusunu aydınlatma ya da geliştirilmesi gereken yönleriyle ilgili literatüre katkı sağlanacağı düşünülmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. Yöntem

Bu bölümde araştırmanın desenine, çalışma grubuna, veri toplama araç ve tekniklerine, veri toplama yöntemi ve sürecine, verilerin analiz edilmesine ve araştırmanın geçerlilik ve güvenilirliğine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Deseni

Hizmet içi eğitimi kapsamında müze eğitimi programına katılan öğretmenlerin, bu eğitime ilişkin görüşlerini ve eğitimden sonra gerçekleştirilen müze gezisi esnasında yaşadıkları tecrübeleri inceleme amacıyla olan bu çalışmada, araştırma problemlerinin daha iyi açıklanabilmesi için nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemin temel amacı, doğal ortamında gerçekleşen durumların ya da olayların gerçekçi ve ayrıntılı bir şekilde ortaya konulmasında, okuyucuya bütünsel bir resim sunmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2016 s. 37; Patton, 2014 s. 22).

İnsan davranışlarını ve olguları açıklamada genellemelere dayanan nicel araştırma yönteminden farklı olarak nitel araştırma, bireye dair özelliklerin ve olguların derinlemesine incelenmesini öngörür (Baltacı, 2019, s. 369). Çevremizde yaşanan olaylar ve olgular karmaşık bir yapıya sahiptir ve hiçbir şekilde durağan değildir, sürekli değişir. Bu olguların hareketliliğini bir an yakalayabilmek ve anlamlandırabilmek için nitel araştırmalar, araştırılan konuyu ilgili kişilerin bakış açılarından görmeye ve süreçleri ortaya koymaya imkân vermektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 41).

Bu araştırmada nitel araştırma desenlerinden, bilinen bir olguyu daha derinlemesine ve tecrübelerden yararlanarak ayrıntılı bir şekilde açıklamaya çalışan olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 69). Bu çalışmada, öğretmenlerin müze eğitimine ilişkin görüşleri ve aldıkları müze eğitiminden yola çıkarak, müze gezisinde yaşadıkları tecrübeleri ile ilgili görüşleri saptanacaktır. Müze eğitimi olgusunu, öğretmenlerin tecrübesine dayanarak en iyi açıklayacak desenin olgubilim olduğu düşünülmektedir. Olgubilim çalışmaları, nitel çalışmaların doğası gereği net ve

genellenebilir sonuçlar ortaya kaymaktan ziyade, bir olguyu daha iyi tanımamızı sağlayacak sonuçlar, yaşantılar ve örnekler ortaya koyacaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 72).

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın katılımcılarının belirlenmesinde amaçlı örneklem türlerinden olan, araştırmacı tarafından veya daha önceden oluşturulmuş bir ölçüt listesi kullanılarak belirlenen ölçütlere göre katılımcıların seçilmesini öngören ölçüt örnekleme tekniği uygulanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 122). Bu çalışmada, Eskişehir ilinde hizmet içi olarak OMM’de yapılan müze eğitimi kursuna katılmış ve bu eğitimden sonra OMM’de müze gezisi rehberliğini tecrübe etmiş öğretmenlerin katılımcı olarak seçilmesi temel ölçüt alınmıştır. Eskişehir ilinde 2019-2020 eğitim öğretim yılında OMM’de hizmet içi müze eğitimi kursu almış 35 öğretmenden, salgının ortaya çıkması ve bazı okulların müze gezisine katılmaması nedeniyle toplam 22 öğretmen OMM’de müze gezisi gerçekleştirebilmiştir. Müze eğitimi almış ve sonrasında müze rehberliği yapan bu 22 öğretmenin hepsine ulaşılmaya çalışılmış, tek tek aranmış ancak gönüllülük esasına göre 12 öğretmen görüşme yapmayı kabul etmiş ve toplam 12 öğretmenle görüşme yapılabilmektedir.

Bu doğrultuda, genellemelerin ötesinde, bilginin derinliği ve özgünlüğünün önemli olduğu görüşünü savunan nitel araştırma desenlerinden biri olan olgubilim deseninde büyük örneklem yerine daha küçük çalışma gruplarından elde edilen detaylı ve özellikli verilere odaklanılır ve örneklemin kısıtlı kalması doğaldır. (Yıldırım ve Şimşek, 2016 s. 71).

Tablo 3.1’de çalışma grubuna ait demografik özellikler verilmiştir. Bu tabloda demografik özellikler branş dağılımı, cinsiyet, hizmet yılı, eğitim verdiği sınıf düzeyi olarak gruplandırılmıştır. Tablo 3.1’de gösterildiği üzere çalışma grubu 10 farklı branştan 10 tanesi kadın, 2 tanesi erkek olmak üzere 12 öğretmenden oluşmaktadır. Bu öğretmenlerden 4 tanesi 1-10 yıl arası, 3 tanesi 10-20 yıl arası, 5 tanesi ise 20 ve üzeri yıldır görevini devam ettirmektedir. Eğitim verdiği sınıf düzeyine bakıldığında ise, katılımcılardan 5 kişinin ilköğretim, 5 kişinin ortaokul ve 2 kişinin lise düzeyinde eğitim verdiği görülmektedir.

Tablo 3.1*Çalışma Grubuna Ait Demografik Özellikler*

Branş Dağılımı	n	%
Sınıf Öğretmeni	2	17
Fen Bilimleri	1	8
İngilizce	1	8
Felsefe	1	8
Görsel Sanatlar	1	8
Teknoloji ve Tasarım	1	8
Rehberlik	2	17
Sosyal Bilgiler	1	8
Türkçe	1	8
Cinsiyet		
Erkek	2	17
Kadın	10	83
Hizmet Yılı		
1-10 yıl	4	33
10-20 yıl	3	25
20 yıl ve üzeri	5	42
Eğitim verdiği sınıf düzeyi		
İlkokul	5	42
Ortaokul	5	42
Lise	2	17
Toplam	12	100

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu tez çalışmasında öğretmenlerin görüşlerini ve deneyimlerini ifade edebilme-leri için nitel veri toplama araçlarından olan görüşmelerden yararlanılmıştır. Nitel veri toplama sürecinde görüşme, gözlem, doküman incelemesi gibi üç veri toplama aracı kullanılmaktadır ve bu veri toplama araçlarından nitel çalışmalarda en çok kullanılan görüşmelerdir (Yıldırım, Şimşek, 2016, s. 129). Bu olgubilim çalışmasında, deneyimler ve görüşler önemli olduğu için öğretmenlerin fikirlerini anlamada en uygun veri toplama aracının görüşme olduğu düşünülmüştür.

İster bir sözel olarak görüşme yoluyla, ister bir anket yoluyla yazılı olarak, ister doküman analizi yapılarak elde edilsin, bireylerin söyledikleri önemli bir nitel veri kaynağıdır ve niteliksel araştırmacıların insanların algılarını, duygularını, deneyimlerini ve bilgilerini anlamaya çalıştıkları başlıca yol, derinlemesine yapılan yoğun görüşmelerdir (Patton, 2014, s. 27). Görüşmenin amacı, katılımcıların bireysel bakış açılarını onların iç dünyalarına ulaşarak tespit edilmesidir (Baltacı, 2019, s. 374). Görüşme vasıtasıyla, araştırılan konu ile ilgili kişinin düşüncelerine, farklı deneyimlerine, niyetine, algısına, tepkilerine, tutumuna ulaşmaya çalışılır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 130).

Alanyazında yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüşme olarak üç tür görüşmeden bahsedilmektedir. Bunlardan yapılandırılmamış görüşmeler sohbet tarzında geçen daha deneyimli ve etkin iletişim becerilerine sahip araştırmacıların başvurduğu tekniklerdendir. Yarı yapılandırılmış görüşmeler, araştırmacının görüşmenin ana hatlarını belirlediği ama görüşmenin gidişatına göre ek sorularla destekleyebildiği bir görüşme türüdür. Yapılandırılmış görüşmeler ise araştırmacının soruları net bir şekilde belirlediği ve o soruların dışına çıkamadığı görüşme türüdür (Patton, 2014, s. 280).

Bu tez çalışmasında, önceden hazırlanmış görüşme formuyla birlikte, görüşmede sonda sorular sorulabilmesi, görüşmenin derinleşebilmesi ve sistematik ilerleyebilmesi amacıyla yarı yapılandırılmış görüşmeler aracılığı ile veri toplanması tercih edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme, konuşma boyunca farklı sorularla konunun genişlemesine, konu hakkında yeni detayların oluşmasına, yeni düşüncelerin doğmasına olanak vermektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 132).

Araştırmacı tarafından hizmet içi müze eğitime ilişkin görüşlerin ve tecrübelerin ayrıntılı olarak incelenebilmesi için iki bölümden oluşan görüşme formu hazırlanmıştır. Birinci bölüm, öğretmenlerin demografik bilgilerine ve daha önce müze ziyareti gerçekleştirip gerçekleştirmediklerine ilişkin soruları içermektedir. İkinci bölüm ise öğretmenlerin müze eğitimi ile ilgili görüşlerine ve müze rehberliğinde yaşadıkları tecrübelerine ilişkin soruları içermektedir. Görüşmede araştırmacı literatür taraması yaparak ve uzman görüşleri alarak oluşturduğu yarı yapılandırılmış toplam 13 sorudan oluşan görüşme formu kullanılmıştır.

3.3.1. Görüşme soruları

Araştırmanın verileri, yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla online platform üzerinden online görüşmelerle gerçekleşmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm, öğretmenlerin branşı, çalıştığı okul türü, hizmet yılı ilgi bilgiler içermekte ve görüşme öncesi katılımcıları aydınlatmak amacıyla görüşmenin amacına ve gizliliğine ilişkin yapılan kısa açıklamalardan oluşmaktadır. İkinci bölüm ise ayrıntıya, açıklamaya ve aydınlatmaya yönelik sonda soruları kapsayan toplam 13 sorudan oluşmaktadır. Sonda sorular, görüşmenin derinleşmesine ve zenginleşmesine yardımcı olan önemli bir faktördür ve görüşme formu hazırlanırken her bir temel soru için ayrı ayrı düşünülmeli ve görüşme esnasında oluşabilecek ihtiyaçları göz önünde bulundurarak önceden yazılması gereklidir (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 140). Bununla birlikte, sonda yani alternatif sorular, temel sorulara göre daha esnektir ve görüşme esnasında, görüşmenin akışına göre yeni sonda sorular ortaya çıkabileceği gibi, bu sorulardan bazıları da kullanılmayabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 141).

Bu 13 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formunda hizmet içi eğitime katılan öğretmenlerin, bu eğitim ile ilgili görüşleri, müze eğitimin gerekliliği, onlara ne anlamda katkı sağladığı, müze rehberliği deneyimleri ve süreçte karşılaştıkları problemlere yönelik bilgileri öğrenmeyi amaçlayan soruları içermektedir. Bu görüşme formunun hazırlanmasında öncelikle konuya ilişkin ayrıntılı literatür taraması yapılmış ve hazırlanan görüşme formları incelenmiştir. Literatür taraması doğrultusunda toplam 15 soru hazırlanmıştır. Hazırlanan sorular alanında uzman akademisyen ve öğretmenler tarafından incelenmiştir. Bir ölçme ve değerlendirme uzmanı, iki program geliştirme uzmanı ve bir Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni olmak üzere toplam 4 uzman tarafından sorular incelenmiştir. Uzman görüşlerine dayalı olarak, bazı sorular eklenmiş, bazı sorular çıkarılmış ve bazı sorular değiştirilerek soru sayısı 13'e indirgenmiştir. Yapılan düzenlemelerin ardından uzman görüşleri doğrultusunda son şekli verilen görüşme formu toplam 13 sorudan oluşturulmuştur (Ek-1).

3.4. Verilerin Toplanması

Bu araştırmada, veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu ile online bir platform üzerinden yapılan yüz yüze online görüşmeler vasıtasıyla toplanmıştır. Olgubilim araştırmalarında, tecrübelerin ve görüşlerin derinlemesine açıklanmasının sağlanması

için görüşmeler genelde uzun sürer ve katılımcılarla birden çok görüşme yapılabilmesi söz konusudur (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 71).

Hizmet içi müze eğitimini alan katılımcılar ile uygun saatler belirlenerek online olarak görüşmeler gerçekleştirilmiş ve online platformda süre sınırı olduğundan, 40 dakikadan fazla süren görüşmelerde tekrar oturum açılarak görüşmeler gerçekleştirilmiştir. En kısa online görüşme yaklaşık 26 dakika, en uzun görüşme ise 60 dakika sürmüştür. Bu görüşmeler katılımcılara gizlilik bilgisi verilerek ve katılımcıların rızası alınarak görüntülü ve sesli olarak kaydedilmiş ve yedekleri alınarak muhafaza edilmiştir.

Aşağıda yer alan Tablo 3.2.'de öğretmenlerin görüşme bilgileri detaylı bir şekilde cinsiyet, branş ve görüşme süreleri verilerek sunulmuştur.

Tablo 3.2

Katılımcıların Görüşme Bilgileri

Katılımcı	Branş	Cinsiyet	Eğitim Düzeyi	Görüşme Süresi
Ö1	Sosyal Bilgiler	K	Ortaokul	00:56:38
Ö2	Din Kültürü	K	Ortaokul	00:53:13
Ö3	Fen Bilimleri	K	Ortaokul	01:00:56
Ö4	Türkçe	K	Ortaokul	00:56:14
Ö5	Rehberlik	K	İlkokul	00:46:25
Ö6	Teknoloji ve Tasarım	K	Ortaokul	00:53:49
Ö7	Sınıf	K	İlkokul	00:37:52
Ö8	Sınıf	E	İlkokul	00:33:08
Ö9	İngilizce	E	İlkokul	00:29:25
Ö10	Rehberlik	K	İlkokul	00:36:08
Ö11	Görsel Sanatlar	K	Lise	00:26:08
Ö12	Felsefe	K	Lise	00:26:25

Tablo 3.2'de belirtildiği üzere katılımcılarla en uzun 60 dakika en kısa ise 26 dakika görüşme yapılmıştır. Araştırmanın konusu, amacı, görüşmelerin gizliliği ve işleyişi ile ilgili bilgiler verildikten sonra, katılımcıların kabul etmesi halinde veriler toplanmaya başlanmıştır.

3.5. Verilerin Çözümlemesi

Elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizinin temel amacını, toplanan verileri anlamlandırabilecek olgulara ve ilişkilere ulaşmak olduğunu ve içerik analizinde temelde yapılan işlemin ise birbiri ile benzer olan verileri belli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir şekilde düzenleyerek yorumlamak olduğu ifade edilmiştir. (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 243).

Bu araştırmada verilerin içerik analizin yapılmasında aşağıdaki adımlar izlenmiştir.

- Her bir katılımcıyla 26 dakika ile 60 dakika arasında online yüz yüze görüşme yapılmıştır. Bu görüşmelerle ilgili ayrıntılı bilgiler tablo 3.4.'te yer almaktadır. Bu görüşmeler online bir platform üzerinde yapılırken katılımcılara önceden bilgi verilip bu görüşmelere kayıt altına alınmış ve yedeklenmiştir.
- Sonrasında, yapılan görüşmeler araştırmacı tarafından dinlenip, yazılı doküman haline getirilmiştir.
- Öğretmenlerin her bir soruya verdiği cevaplar, alt alta gelecek şekilde sınıflandırılarak veriler düzenlenmiştir.
- Oluşan bu veriler araştırmacı tarafından tekrar tekrar okunarak veriler kodlanmıştır.
- Oluşturulan kodlara göre taslak temalar belirlenmiş ve benzer kodlar, taslak temaların altında toplanmıştır.
- Taslak temalar kodlara göre düzenlenip kesinleştirildikten sonra, araştırma soruları ile ilişkisi tespit edilip kategoriler oluşturulmuştur.
- Son olarak, yapılan içerik analizine göre bulgular bölümünde veriler tablo haline getirilip, her bir tema, katılımcılardan doğrudan alıntı yapılarak incelenmiş ve yorumlanmıştır.

3.6. Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliği

Araştırma sonuçlarının inandırıcılığı ve bilimsel olabilmesi için geçerlilik ve güvenilirlik kriterlerini sağlaması gerekmektedir. Nitel araştırmalar, nicel araştırmalarda olduğu gibi yaygın kullanılan yöntem ve testlerin olmamasından kaynaklı geçerlilik ve

güvenirlilik anlamında çoğu zaman eleştirilen konulardan biri olmuştur. (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 269). Ancak nitel araştırmalarda, araştırmanın geçerliliği ve güvenilirliğine ilişkin dikkat edilmesi gereken hususlar vardır.

3.6.1. Araştırmanın Geçerliliği

Nitel araştırmalarda geçerlilik için, sonuçların doğruluğunu sağlayabilmesi ve araştırmayı tarafsız bir şekilde sonuçların elde edilebilmesi için bazı kriterlere uyulması gereklidir. Bilimsel bir nitel araştırmada, araştırmacının hem veri toplama süreçlerinde hem de verilerin analizi ve yorumlanması sırasında belirli bir ölçüde tutarlı olması ve bu tutarlılığı nasıl sağladığını ayrıntılı olarak açıklaması beklenir (Baltacı, 2019, s. 380).

Bu araştırmada veri toplama sürecinde oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formunun 4 uzman (iki program geliştirme uzmanı, bir ölçme ve değerlendirme uzmanı ve bir Türkçe öğretmeni) tarafından incelenmesi, verilerin analiz sürecinde kodlamaların bir uzman tarafından tekrar yapıp karşılaştırılması, verilerin yorumlanmasında doğrudan alıntılara sıkça yer verilmesi anlamında araştırmanın geçerli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca katılımcılar arasındaki güveni sağlamak amacıyla ilgili üniversitenin Etik Kurul Başkanlığı'ndan ve Eskişehir İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan izin belgeleri paylaşılmış ve görüşmelerin gizli kalacağına ve verilerin değerlendirilmesinde katılımcı isimleri kodlanarak araştırmada yer alacağına dair bilgi verilmiştir. Böylece aradaki güven sağlanarak, elde edilen bilgilerin gerçek olanı yansıtmaya imkân verdiği düşünülmektedir.

3.6.2. Araştırmanın Güvenirliliği

Nitel araştırmalarda olgular devamlı olarak değişebildiğinden güvenirlilik unsurlarından biri olan tekrar edilebilirlik nicel araştırmada olduğu gibi mümkün değildir. Bu nedenle nitel araştırmalarda güvenirliliğin odaklandığı alanlardan biri olan tutarlılığa daha çok önem verilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 283).

Bu araştırmada elde edilen verilerin tutarlılığını sağlamak amacıyla birtakım çalışmalar yapılmıştır. Analiz sürecinde oluşturulan kod, kategori ve temalar başka bir araştırmacı tarafından incelenmesi için düzenlenmiştir. Elde edilen bu veriler yüksek lisansını tamamlamış ve şu an doktora üzerinde çalışan araştırmacı tarafından incelenmiş ve tarafsız olarak katılımcıların düşüncelerini sınıflandırmıştır. Yapılan incelemeye göre görüş birliği ve ayrılıkları tespit edilmiş ve Huberman ve Miles (1994) tarafından

oluşturulan “Güvenirlik = Görüş Birliği/ (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı)” formülü kullanılmıştır. Güvenirlik formülüne göre .81,5 oranında güvenirlik kat sayısı elde edilmiştir. Görüş ayrılığı olan kısımlar, tekrar incelenip görüş birliği sağlanmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. Bulgular

Bu bölümde, araştırmanın alt problemlerine ve görüşme sorularına dayalı olarak, yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucunda ulaşılan bulgulara ve bu bulgulara ait yorumlara yer verilmiştir. Bulgular toplam 8 başlık altında incelenmiştir.

4.1. Öğretmenlerin Müzelere ve Müze Eğitiminin Gerekliliğine İlişkin Görüşleri

Araştırmanın birinci araştırma sorusu olan “*Hizmet içi müze eğitimi alan öğretmenlerin müzelere ve müze eğitiminin gerekliliğine ilişkin görüşleri nelerdir?*” sorusuna verdikleri yanıtlara ait bulgular “Öğretmenlerin Müzelere İlişkin Görüşleri” ve “Öğretmenlerin Müze Eğitiminin Gerekliliğine İlişkin Görüşleri” olmak üzere iki başlık altında incelenmiştir.

4.1.1. Öğretmenlerin Müzelere İlişkin Görüşleri

Araştırma kapsamında araştırmaya katılan öğretmenlere yöneltilen müzelerin onlara ne ifade ettiğine ilişkin soruya verdikleri yanıtlara ait bulgular Tablo 4.1’de yer almaktadır.

Tablo 4.1

Öğretmenlerin Müzelere İlişkin Görüşleri

Temalar	<i>f</i>
Geçmişle gelecek arasındaki bağ	8
Farklı deneyim imkânı	6
Öğrenme mekânı	6
Kapsamlı mekânlar	6
Kültürel mekânlar	5
Eserlerin sergilendiği yer	2

Tablo 4.1 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin, müzenin tanımına ilişkin görüşlerinin “geçmişle gelecek arasındaki bağ, öğrenme mekânı, kapsamlı mekânlar, farklı deneyim imkânı, kültürel yaklaşım, eserlerin sergilendiği yer” olmak üzere 6 tema altında toplanmıştır. Bu temalar katılımcıların görüşleri doğrudan alıntılanarak sunulmuştur.

Geçmişle gelecek arasındaki bağ

Elde edilen bulgulara göre katılımcılar müzeyi tanımlarken en çok “Geçmişle gelecek arasındaki bağ” temasıyla ilişkilendirmişlerdir. Toplam 8 katılımcı müzeyi tanımlarken müzelerin geçmişle gelecek arasında bir bağ kurduğunu, tarihe canlı tanıklık edilen yerler olduğunu, geçmişin izlerini taşıyan geçmişle günümüz arasında bir köprü niteliği olan yerler olarak tanımlamıştır. Bu temaya ilişkin görüşler doğrudan aktararak belirtilmiştir.

“Müzeler geçmiş ile gelecek arasındaki bağlantı, geçmiş ile günümüz arasındaki bağlantıyı ifade ediyor.” (Ö1)

“... Buna ek olarak, tarihle ve geçmişle ilişkilendirme bağ kurma, geçmişte olan durumları damıtarak geleceğe bir yön çizme de oluyor müzede.” (Ö3)

“... Eski anlamı ile değerlendirecek olursam bence müzeler bir halkın ölümsüzleştiği yerlerdir.” (Ö4)

“... Daha önce kitaplardan edindiğimiz, öğretmenlerimiz vasıtasıyla elde edindiğimiz bilgileri orada görmek, o tarihe canlı bir tanıklık etmek durumunu bana hissettiriyor...” (Ö2)

“Müzeler benim için geçmişle aramızda bir bağ kurmamıza yarayan kıymetli eşyaların, nesnelerin, sanat eserlerinin var olduğu, saklandığı ve bir arada bulunduğu yerler gibi düşünüyorum ve müzeleri gezerken özellikle tarihle ilgili geçmişle ilgili eserlerin bulunduğu müzeleri gezerken o zamanla aramızda bir köprü görevi gördüğünü düşünüyorum müzelerin.” (Ö8)

“... bütün tarihimizi anlatan temel binalarımız, yerleşim yerlerimiz. Geçmişimiz var, geleceğimiz var, sanat müzemiz var...” (Ö12)

“... Ne var işin içinde geçmişten bahsediliyor, geçmişten biz iz bırakılıyor...” (Ö10)

“... Geçmişteki bütün eserleri nerede, buralarda bulabiliyoruz. Geçmişimiz ile ilgili her şeyi orada bulabiliyoruz...” (Ö11)

Farklı deneyim imkânı

Elde edilen bulgular ışığında, katılımcılar müzeyi farklı deneyim imkanları sunulan yerler olarak tanımlamıştır. Müzeleri ziyaret ettiklerinde farklı bir dünyaya adım attıklarını ve müzelerin farklılıklar sunarak onların dünya görüşüne katkı sağladığını vurgulamıştır. Bu görüşü 6 öğretmen dile getirmiş ve öğretmenlerin bu temaya ilişkin görüşleri aşağıda verilmiştir.

“Bir müzeye gittiğimde işte farklı bir dünyaya adım attığımı hissediyorum.” (Ö2)

“...farklı düşünceleri, ürünleri incelemek benim hoşuma gidiyor ve çok fazla bilgi kattığını düşünüyorum.” (Ö9)

“Kendimde sosyal hayatımda öğrencilerimin dışında bir yolculuk esnasında biliyorsunuz o kahverengi tabelaları gördüğüm zaman mutlaka bir bakarım kaç kilometre uzakta, gitmeli miyim, burası nedir, burada ne olmuş gibi bu anlamda insanın dünya görüşüne önemli katkıları olduğunu düşünüyorum. Müzeler bence yaşayan bir organizma diyebilirim.” (Ö7)

“Bütün yer altı, yer üstü zenginlikleri her şeyi nerede buluyoruz, bunların halka sunulan her yer diyebilirim. Oya müzesinden tutun, daktilo müzesi geçmişteki bütün eserleri nerede, buralarda bulabiliyoruz.” (Ö11)

Öğrenme mekânı

Araştırmaya katılan 6 öğretmen, müzeleri öğrenme mekânı olarak tanımlamışlardır. Müzelerin bakış açısını, fikirleri, görüşleri geliştirme imkânı sunan hem öğretmenler hem öğrenciler için görerek ve yaşayarak öğrenme imkânı sağlayan, ufuklarını açan, keşif mekanları olduğunu ifade etmişlerdir.

“Çocukların görerek, yaşayarak öğrenebileceği yerler ve insanların nasıl bir gelişim geçirdiğimizi görmeleri açısından çok önemli.” (Ö1)

“Müze benim için öğrenme, keşfetme, görmenin vermiş olduğu heyecan...” (Ö5)

“Müzelere benim bakış açım bu şekilde, onlardan bir şeyler öğrenmeyi, geçmişten ya da günümüzden bir şeyler öğrenmeyi, eserleri, eşyaları incelemek, farklı düşünceleri, ürünleri incelemek... Aynı şekilde eğitim hayatında da öğrencilere çok fazla şey katacağını düşünüyorum. Onların ufkunun daha fazla açılacağını düşünüyorum müzeler yoluyla.” (Ö9)

“Müzeler benim için nasıl diyeyim, bilgi yuvası diyelim, eğlence yeri diyeyim, ilginç kültür yeri diyeyim. Daha arttırılabilir yani, her şeyiyle birçok şey orada öğrenilebilir. (Ö11)

“Görüşlerimizi, düşüncelerimizi geliştirebilmesi açısından ya da hayalimizdeki bir durumu daha somutlaştırabilmesi açısından ben müzelerin değerli olduğunu düşünüyorum her zaman.” (Ö7)

“... fikirleriniz varsa fikirlerinizi orada sunuyorsunuz. Sanatla ilgili bir derdiniz varsa orada konuklara, izleyicilere sunuyorsunuz ya da tarihi anlatmak, öğretmek, kayıt etmek ve onlara sunuyorsunuz ya da işte bilimle alakalı bir şey öğretmek istiyorsunuz bir anlamda öğretmeye çalıştığınız mekanlar. Bir gösterme aktarma mekanları olarak da tanımlayabilirim.” (Ö10)

Kapsamlı Mekânlar

Katılımcılardan 6 öğretmen, müzeleri içinde birçok unsuru barındırabilen kapsamlı mekanlar olarak tanımlamıştır. Çeşitli alan ve konuya dair düzenlenen, birçok türü bulunan ve tek bir kalıpla ifade edilemeyecek kadar değerli olan müzelere dair ifade edilen görüşler aşağıda yer almaktadır.

“.... Müzeler çok kapsamlı olduğu için, arkeoloji, modern müze gibi birçok türü olduğundan...” (Ö1)

“Müzeler benim için birçok alan ve birçok konuya dair düzenlenmiş mekanlar olmakla beraber hani özel müzeleri de gezmeyi seviyorum.” (Ö2)

“Birçok müze türü var, geçmişte yaşamış insanlara ait eserlerin sunulduğu yerler değil aynı zamanda yaşayan müzeler yani güncel müzeler ve hatta koleksiyonların geniş olduğu ve halka sunulduğu müzelerde var.” (Ö4)

“Bütün yer altı, yer üstü zenginlikleri her şeyi nerede buluyoruz, bunların halka sunulan her yer diyebilirim.” (Ö11)

“Çok kıymetliler gerçekten hepsinin ayrı bir değeri var benim için. O yüzden müzeleri yani böyle tek böyle bir cümleyle veya bir kalıpla ifade etmek çok doğru değil. Tamamen bir yaşam parçası halinde diyebilirim.” (Ö6)

“... o ana kadar müzeyle ilgili bir şey söyleyin dediğinizde, gittiğim, öğrencilik yıllarımda ya da üniversite yıllarımda ya da daha sonrasında çalışma hayatımda gittiğim müzelerden daha çok etnografya müzeleri, kültür müzeleri onlar aklımdaydı. Sırala dersiniz sıralayamazdım, şimdi anlıyorum ki sanat müzeleri, teknoloji müzeleri, bilim müzeleri, tarih müzeleri veya açık alanda gezilebilecek çok farklı çok geniş alanı olan...” (Ö10)

Kültürel mekanlar

Edinilen bulgulara göre, katılımcılardan 5 öğretmenin müzeleri, bulunduğu yerin kültürünü yansıtan, kültürel mirasımızın sergilendiği kültürel mekanlar olarak tanımlandığına ilişkin görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

“Müze benim için bulunulan şehrin veya o coğrafyanın kültürünü tamamen yansıtan bir alan.” (Ö6)

“... gezilebilecek çok farklı çok geniş alanı olan kültür mekanları diye tanımlayabilirim.” (Ö10)

“Müze benim için ... kültürel bir etkinlik.” (Ö5)

“Bize kültürel mirasımızı gösteren en temel unsurlar yani...” (Ö12)

“... yani bir anlamda şey kültür birikimi, kültür birikimi bulabiliriz burada.” (Ö11)

Eserlerin sergilendiği yer

Katılımcılardan 2 öğretmen ise müzeleri, birçok farklı eserin muhafaza edildiği ve sergilendiği değerli mekanlar olarak tanımlamıştır.

“İnsanların hem sanat anlamında hem arkeoloji anlamında, kültürel zenginliği anlamında bütün o eserlerin sergilendiği önemli ve değerli mekanlardır.” (Ö12)

“Müzeler sanat eserlerinin, bilim eserlerinin, tarihi eserlerin saklandığı ve sergilendiği yerler olarak söyleyebilirim. (Ö3)

4.1.2. Öğretmenlerin Müze Eğitiminin Gerekliliğine İlişkin Görüşleri

Araştırma kapsamında araştırmaya katılan öğretmenlere yöneltilen müze eğitiminin gerekli olup olmadığına ilişkin soruya verdikleri yanıtlara ait bulgular Tablo 4.2’de yer almaktadır.

Tablo 4.2

Öğretmenlerin Müze Eğitiminin Gerekliliğine İlişkin Görüşleri

Temalar	f
Gerekli olması	12
Öncesinde gerekli olduğunun düşünülmemesi	3

Tablo 4.2’de verilen bulgulara göre müze eğitiminin “gerekli olması” ve “öncesinde gerekli olduğunun düşünülmemesi” olarak 2 tema altında toplanmıştır. Ulaşılan temalar, katılımcıların görüşleri doğrudan verilerek aşağıdaki gibi tek tek ele alınarak açıklanmıştır.

Gerekli olması

Edinilen bulgulara göre, araştırmaya katılan öğretmenlerin tümü müze eğitiminin gerekli olduğunu vurgulamıştır. Sorgulayan ve yaratıcı düşünen bireylerin yetişmesi, farklı bakış açısı geliştirmek, toplumsal aydınlanmanın gerçekleşebilmesi, dünya görüşünün gelişmesi olanağını sağlayan müze eğitiminin, toplumdaki herkes tarafından alınması gerektiği görüşünü savunmuşlardır. Özellikle öğretmenlerin, bu eğitimi kesinlikle alması gerektiğini; kendilerini kültürel, kişisel ve mesleki anlamda geliştirebileceklerini ve müze okuryazarlığına sahip olarak, müzeleri bilinçli gezme ve öğrencilere doğru rehberlik edebilme fırsatını bulacaklarını dile getirmişlerdir. Bu görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

“Kesinlikle çok gerekli olduğunu düşünüyorum. Sorgulayan, düşünen, yaratıcı bireylerin yetişmesi açısından, gözlem yapabilmesi açısından müze eğitimi çok önemli. Her okulda zorunlu olmalı ve merkez veya taşra okulları yılda en azından bir defa öğrencileri müzeye getirmeliler” (Ö1)

“Müze eğitiminin gerekli olduğunu kesinlikle düşünüyorum. Aldığım en iyi hizmet içi eğitimlerden biriydi. Farklı bakış açıları geliştirmemizi sağladığı için öğretmen hani sürekli yerinde sayan değil kendini geliştiren olması gerektiğini düşündüğüm için müze eğitiminin gerekli olduğunu düşünüyorum. (Ö2)

“İlkokuldan bütün yaş seviyelerine kadar herkes bu müze eğitimini almalı diye düşünüyorum... Toplumsal bir değişim, toplumsal bir aydınlanma tek tek oluyor ne yazık ki bu nedenle de herkes için gerekli olduğunu düşünüyorum.” (Ö3)

“Hayatta birçok alan var ve öğretmenler eğitimleri itibari ile hayattaki birçok alanla ilişki içerisinde, müzede bunlardan sadece bir tanesi ancak müze eğitimi almanın faydası olur mu dersiniz çok faydalı olacağını düşünüyorum. Sosyal, kültürel, öğrencilerin aktif olarak farklı bir eğitim ortamında olması adına öğretmenlere çok büyük katkısı olacağını düşünüyorum.” (Ö4)

“Kesinlikle düşünüyorum. Öğretmenler için bence büyük bir gelişimsel katkı sağladığını da düşünüyorum. Yani hem kültürel olarak hem de kendimizi ifade etme becerisi olarak da bize çok büyük şeyler sağladığı bence. O yüzden her öğretmenin kesinlikle müze eğitimi almasını isterim. Çünkü biz sadece kendi branşımızın dersini anlatırken disiplinler arası yollarla da bazı şeyler öğretmek durumundayız. Evet ben bir bilgisayar öğretmeniyim ama bir müzenin içerisinde bulunan bir şeyle de dersini ilişkilendirebiliyorum yani bunu ilişkilendirir bilmek zaten önemli olan kısım. Birçok öğretmenin de bunu her alanda yapabileceğini düşündüğüm için bence bütün öğretmenler almalı. Yani merak varsa tabii ki de bir de ilgisi olmayan bir insana zorla da bu eğitimi alın demek de bana doğru gelmiyor. Ama bu konuda bir teşvik sağlanmalı bence.” (Ö6)

“... öğretmenlerin kesinlikle alması gereken bir eğitim olduğunu düşünüyorum. Dünya görüşünü değiştirdiğini düşünüyorum. Evet müzeleri çok geziyoruz ama ben kendim karakter olarak araştırmayı, orada ne olmuş, bu ne müzesi gibi şeyleri sevdiğim için kendi kendime araştırıp bunları anlamlandırıyordum. Tabi her zaman doğru bilgiye ulaşamıyoruz ama bu eğitimle birlikte hem kendimi çok geliştirdim hem de öğrencilerime daha fazla katkı sağlayabiliyorum.” (Ö7)

“Örnek olarak Etnografya müzeleri ya da belirli bir coğrafyaya ait olan eserleri incelerken o okur-yazarlık seviyesine ulaşmadıysak baktığımız şeyin sadece materyalinin ne olduğuna, büyüklüğünün ne olduğuna bakıp geçiyoruz. En azından ben öyleydim

ama müze eğitimi aldıktan sonra bu işin okur-yazarlığı ile aslında neye bakmamız gerektiği, o eserin yapılış amacı değil sadece, o dönemin şartlarına bakılması gerektiği, yapan kişinin ya da bölgenin şartlarının da değerlendirilmesi gerektiği gibi bazı başka kriterlerinde ortaya çıktığını gördüm. Dediğim gibi bu müze okur-yazarlığına sahip olunca bu iş değişiyor o yüzden gerekiyor.” (Ö8)

“Müze eğitimi aslında bir boşluk var ülkemizde benim gördüğüm kadarıyla. Kesinlikle olması gereken, zorunlu müfredatın içerisinde olması gereken, hatta burada devletin baya desteklemesi gereken bir şey olduğunu düşünüyorum. Her okula bir otobüs olmalı mesela ve bu otobüs hiç boş durmamalı. Öğrencileri sürekli bir sadece müze değil tabi ki doğal varlıklarımız olsun başka şeyler olsun, eğitimin içerisinde olmalı. Müze eğitimi tabi ki müzeleri bilinçli bir şekilde gezmeliyiz, görmeliyiz ve öğrencilerimize de bilinçli bir şekilde müzeyi gezdirmeliyiz. Nasıl gezeceğimizi bilmeliyiz müzeyi ya da eserleri, tarihi eserleri nasıl inceleyeceğimizi bakacağımızı bilmeliyiz. Bu anlamda müze eğitimi önemli. (Ö9)

“Açıktası çok gerekli olduğunu düşünüyorum... Evet bence müze eğitimi bir ülkenin bütün insanların alması gerekebileceği bir ders belki bir araştırma çalışması olabilir.” (Ö10)

Öncesinde gerekli olduğunun düşünülmemesi

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 3 katılımcı, müze eğitimi almadan önce müze eğitiminin gerekli olduğunu düşünmediklerini belirtmişlerdir. Müze eğitimi almadan önce müzelerin bu kadar etkili olabileceğini düşünmediklerini ve müzede öğrenmenin önemini ve gerekli olduğunu bu eğitimle farkına vardıklarını aşağıdaki görüşlerle dile getirmişlerdir.

“Müzede öğrenmenin önemini bu eğitimle fark ettim. Yani alan herkesin de bunu fark edeceğine inanıyorum.” (Ö2)

“Müze eğitiminin gerekli olduğunu daha öncesinde düşünmüyordum. Ama sonrasında bu eğitimi aldıktan sonra biraz farklılaştı düşüncelerim...” (Ö3)

“Müzelerin hayattaki amacı, türleri ve insanların hayatına olan katkıları olarak bu kadar etkili olabildiklerini düşünmemiştim. Bu eğitimden önce ben müzeler hakkında bilgi ve ilgi sahibi değildim.” (Ö4)

4.2. Öğretmenlerin Hizmet içi Müze Eğitime Katılma Nedenleri ve Bakış Açılarının Değişimi

Araştırmanın ikinci araştırma sorusu olan “*Hizmet içi müze eğitimi alan öğretmenlerin bu eğitime katılma nedenleri nelerdir ve müze eğitime bakış açıları ne anlamda değişmiştir?*” sorusuna verdikleri yanıtlara ait bulgular iki başlık altında incelenmiştir.

4.2.1. Öğretmenlerin Hizmet içi Müze Eğitime Katılma Nedenleri

Araştırma kapsamında araştırmaya katılan öğretmenlere yöneltilen hizmet içi müze eğitime nasıl katılmaya karar verdiklerine ilişkin soruya verdikleri yanıtlara ait bulgular Tablo 4.3’te yer almaktadır.

Tablo 4.3

Öğretmenlerin Hizmet içi Müze Eğitime Katılma Nedenleri

Temalar	f
Müzelere ilgi duyması	7
Merak	4
Farklı deneyim yaşama isteği	3
Müzeleri eğitim ortamına taşımak	2
Tesadüfi	2

Tablo 4.3’te yer aldığı üzere öğretmenlerin hizmet içi müze eğitime katılma nedenlerine ilişkin görüşler “müzelere ilgi duyması, merak, farklı deneyim yaşama isteği, müzeleri eğitim ortamına taşımak ve tesadüfi” olmak üzere 5 tema altında toplanmıştır. Bu temalar tek tek ele alınarak açıklanmıştır.

Müzelere ilgi duyması

Edinilen bulgulara göre, öğretmenlerin müze eğitime en çok müzelere ilgi duydıkları için katılmak istediklerini ifade etmişlerdir. Katılımcılardan 7 öğretmen müzeleri gezmeyi sevdiklerini, müzelere ilgi duyduklarını ve müze gezilerindeki eksikliği gidermek için bu eğitimi almak istediklerini vurgulamışlardır. Bu görüşler aşağıda doğrudan alıntılanarak ifade edilmiştir.

“Zaten branşım sosyal bilgiler olduğundan müzelere karşı bir ilgim vardı. İlk defa açılınca ilgimizi çekti arkadaşlarla karar verdik.” (Ö1)

“Yani müze gezmeyi seven bir insan olarak müzeyi, eğitimi almayı tercih ettim. Müze gezmeyi sevmemin dışında da daha etkin bir ziyaretçisi olmak istiyorum.” (Ö2)

“... müzelere de ilgi duyduğum için bu eğitime başvurdum. Çıkınca da çok mutlu olmuştum.” (Ö5)

“Zaten müzelere karşı da bir ilgim olduğu için, Eskişehir’de müzeler şehri olduğu için aslında biraz da çok fazla müze bulunduğu için böyle bir eğitimi almak istedim açıkçası.” (Ö6)

“Müzelere ilgim tabi ki vardı, başka başvurabileceğim eğitimlerde vardı ama içlerinden müze eğitimini seçme sebebim müzelere olan ilgim ve hem öğrencilerimle yaptığımız geziler hem de kendimin bireysel olarak yaptığım gezilerdeki bir eksiklik ya da bir şeyin yetmemesi hali vardı. Bu var olan hizmet içi eğitime başvuru şeklim dediğim gibi birazda zorunluluk vesilesiyle oldu. Yoksa tabi ki müzelere ilgim olduğu için başvurdum.” (Ö8)

“Tabi benim kesinlikle ilgim var. Ben gittiğim her yeri görmeye, tanımaya çalışıyorum. Orada bir müze varsa o tabelaların özellikle gördüğüm zaman peşinden gidiyorum. Müzelere ilgim var o anlamda müze eğitimi almayı istedim, özellikle ben kendim istedim.” (Ö9)

“Buna nasıl katılmaya karar verdim, bu benim için zaten ilgimi çekiyordu. Eğitimleri incelerken orada gördüm ve orada karar verdim.” (Ö11)

Merak

Katılımcılardan 4 öğretmen ise müze eğitimine katılma nedeni olarak bu eğitimi merak etmelerinden kaynaklı olduğunu ifade etmişlerdir. Öğretmenler müze eğitimine neler öğrenebilecekleri, kendilerine nasıl katkı sunacaklarını merak ettiklerinden bu eğitime katıldıklarını vurgulamışlardır.

“Hizmet içi eğitimle ilgili böyle eğitimler karşımıza çıktı, farklı hizmet içi eğitimler vardı. O listeye baktığımda beni en çok meraklandıran ya da kendime katkı sunacağını düşündüğüm bir eğitim olarak gördüm...” (Ö5)

“İçeriğini merak ettim ve neler öğrenebilirim acaba müze eğitiminde neler verilebiliyor diye merak ettiğim için başvurdum.” (Ö6)

“Merak, merak ettim, heyecanlandım öyle karar verdim. Bana çok çekici geldi o fikir. Güzel bir fikir gibiydi yani.” (Ö10)

“Dedim ya, kendi merakımdan. Normalde ben kendim müzeleri gezdiğim için merak ettim nasıl bir eğitim veriliyormuş burada diye o nedenle.” (Ö12)

Farklı deneyim yaşama isteği

Katılımcılardan 3 öğretmen ise, müze eğitimine katılma nedeni olarak farklı deneyim yaşamak, daha önce verilmeyen bir hizmet içi eğitim olduğundan ilgilerini çektiğini ve farklı insanlarla tanışıp farklı bilgiler edinmek istediğinde olduklarını belirtmişlerdir.

“Hizmet içi kurslara bakıyorduk arkadaşlarla sonra orada değişik bir alan olan müze eğitimi gözümüzde çarptı. Daha önceden verilmeyen bir eğitim olduğundan ilgimizi çekti ve aynı okulda bulunduğum arkadaşlarla hep birlikte katılmaya karar verdik. Farklı bir hizmet içi eğitimi olması ve okuldaki arkadaşlarım da benle aynı fikirde olması nedeniyle katılmaya karar verdik.” (Ö3)

“Arkadaşlarımla farklı deneyimler yaşamak istedik ve daha önce hiç katılmadığımız, yabancı olduğumuz alanda çalışmak istedik.” (Ö4)

“Müze eğitimi vardı o dönem seminerler içerisinde ona gidip yeni insanlarla tanışmak, yeni şeyler ile ilgili fikir sahibi olamasam bile en azından o okur-yazarlık kısmı orada başlıyordu.” (Ö8)

Müzeleri eğitim ortamına taşımak

Katılımcılardan 2 öğretmen ise müzeleri eğitim ortamına taşımak için müze eğitimine katıldıklarını ifade etmiştir. Müzeleri derslerinde nasıl etkili kullanabileceklerini, eğitimle müzeleri nasıl bağdaştıracaklarını ve müzeleri gezdiklerinde öğrencilere faydalı bir şekilde rehberlik edebilmek için bu eğitimi almaya karar verdiklerini açıklamışlardır.

“Çocuklarla müzeyi nasıl bağdaştırabilirim diye düşündüm. Dersimde nasıl etkili kullanabilirim, sonuçta bir eğitim veriliyor. Eğitimle nasıl bağdaştırabileceğinizi, eğitim yöntem ve tekniklerini nasıl kullanacağınızı sınıf içinde onu öğrenmek için katıldım.” (Ö1)

“Öğrencilerin de bir müzeyi gezdiğimde onlara daha faydalı bir şekilde rehberlik etmek istiyorum. Müze etkinliklerini gerçekleştirmek, ölçme değerlendirme süreçlerini başarılı bir şekilde yapmak istediğim için böyle bir eğitim almaya karar verdim.” (Ö2)

Tesadüfi

Katılımcılardan 2 öğretmen ise müze eğitimini tesadüfi olarak görüp katıldıklarını belirtmişlerdir. Kasım ayında verilen hizmet içi eğitimlerden verilen biri olan hizmet içi eğitime, hizmet içi eğitimlere bakarken tesadüfi olarak gördüklerini ve katıldıklarını ifade etmişlerdir.

“Tesadüfi olarak gördüm. Hizmet içi eğitimleri genel olarak takip ederim.” (Ö6)

“O tamamen tesadüf eseri idi. Biliyorsunuz bu seminer dönemlerinde ilçede çalışıyordum o dönemde. İlçeye beş gün boyunca gidip gelmek yerine, ki okula gidince de yapacağımız hiçbir şey yoktu, ne yapabilirim diye düşünürken önümde 2 seçenek vardı ya okula gidip canım sıkılacaktı ya da yeni bir şey deneyecektim.” (Ö8)

4.2.2. Öğretmenlerin Müze Eğitimine Olan Bakış Açısının Değişimi

Araştırma kapsamında araştırmaya katılan öğretmenlere yöneltilen hizmet içi müze eğitimi aldıktan sonra müze eğitimine olan bakış açılarının değişimine ilişkin soruya verdikleri yanıtlara ait bulgular Tablo 4.4’ te yer almaktadır.

Tablo 4.4

Öğretmenlerin Hizmet içi Müze Eğitimine Bakış Açısının Değişimi

Temalar	f
Olumlu yönde değişim	12

Tablo 4.4' te gösterildiği üzere, öğretmenlerin hizmet içi müze eğitimine ilişkin bakış açıları müze eğitimi aldıktan sonra olumlu anlamda değişmiştir. Hizmet içi müze eğitimine katılan öğretmenlerin sıkıcı ve diğer hizmet içi eğitimler gibi verimsiz bir eğitim beklerken, daha aktif bir eğitimle karşılaştıklarını, içeriği dolu ve faydalı bir eğitim olduğunu vurgulamışlardır. Müze eğitimine ilişkin bakış açılarının olumlu yönde değiştiğini dile getirmişlerdir. Bu temaya ilişkin öğretmen görüşleri aşağıda sıralanmıştır.

“Sıkıcı bir eğitim beklerken böyle aktif bir öğrenme modeline dönüşmesi beni çok mutlu etti.” (Ö2)

“Şöyle bekliyordum aslında eğitimden. Hani teorik anlatılır ve geçilir. Genelde hizmet içi eğitimler genel olarak öyle gidiyor, ilerliyor. Ama arkadaşlarla sonrasında uygulama safhasına geçildiğinde, geçileceğini öğrendiğimizde çok mutlu olduk. Çünkü zaten uygulama alanında daha fazla zaman geçirmek daha güzel oldu. Yani bence beklentimi fazlasıyla karşıladı.” (Ö3)

“Evet, kesinlikle umduğumu buldum açıkçası eğitimde. Yani aslında umduğumu bulduğumdan ziyade bir beklentim yoktu. Çünkü ne olduğunu bilmiyordum. Hani ne verileceğine dair çok büyük bir beklentiyle gitmemiştim aslında. Sadece merak ederek gitmiştim ama yani kesinlikle içeriği dolu bir eğitimdi.” (Ö6)

“Evet kesinlikle değişti. Ne anlamda değişti, eğitim aldıktan sonra az önce söylediğim gibi yani sadece böyle bir sanat eserine bakıp geçmek değil de bunun bir altındaki anlamı, bunun hikayesini öğrenmek, bana çok iyi geldi, keyif verdi.” (Ö7)

“Müze eğitimine karşı yani öncesinde çok büyük bir beklentim yoktu. İşin temelinde nedir, ne değildir, nasıl eğitim verildiği ile ilgili çok bilgi sahibi değildim açıkçası. Müzelere ilgin olmasının dışında müze eğitimi nedir, nasıl verilir, içeriği nedir bilgi sahibi değildim o yüzden sonrasında bakış açım değiştiğimi, evet değişti. Hiçbir fikrim yoktu, artık bir fikrim var, bu konu ile ilgili neler yapılabilir ya da daha iyi neler yapılmalı tabi ki fikrim var. Bu yönde olumlu bir gelişim ya da dönüşüm oldu.” (Ö8)

“Tabi ki değişti. Orada bize eğitimi veren eğitmen arkadaşlarımız daha detaylı bilgiye sahip. Müzenin Türkiye'deki yeri, Dünya'daki yeri, müzenin bize sağlayacağı ve sağladığı katkılar, bu anlamda daha fazla bilgi verdiler. Bakış açım tabi ki değişti, zaten ilgiliydim daha fazla ilgili olmaya başladım.” (Ö9)

“Evet, tabi değişti. Yani çok güçlü fikirler kattı, ben çok eğlendim, mesleğimin dışında bir sanat alanında, heyecanlı bir alanda olmak beni çok doldurdu, hoşuma gitti. Hemen ilk aklıma gelen bu yani böyle söyleyebilirim.” (Ö10)

“Tabi ki müze eğitime daha farklı bakıyorum. Bilmediğim kendi noktaları da bende kendim her şeyi biliyorum diyemem. Müze eğitimini aldıktan sonra ben konuları daha farklı işledim, işliyorum da.” (Ö11)

“Öncesinde müze eğitiminin nasıl bir şey olduğunu bilmiyordum zaten. Değışen bir durumum olmadı. Yeni bir bilgi oldu, böyle kullanılıyormuş dedim. Öncesini bilmediğim için, müze eğitimi gibi bir eğitimin olacağını bilmiyordum ama güzel faydalı bir eğitim aslında, devam edilebilir yani.” (Ö12)

4.3. Öğretmenlerin Hizmet içi Müze Eğitime İlişkin Görüşleri

Araştırmanın üçüncü araştırma sorusu olan *“Hizmet içi müze eğitimi alan öğretmenlerin bu eğitime ilişkin görüşleri nelerdir?”* sorusuna verilen cevaplar iki başlık altında toplanmıştır. Hizmet içi müze eğitimi alan öğretmenler öncelikle 5 gün teorik eğitimi içeren hizmet içi eğitimi almışlardır. Sonrasında ise gönüllü olan öğretmenler Odunpazarı Modern Müze’de verilen 3 gün süren, müzedeki eserlerin anlatımına yönelik uygulamalı olarak gerçekleştirilen hizmet içi müze eğitime katılmışlardır.

4.3.1. Öğretmenlerin Hizmet içi Müze Eğitiminin Teorik Kısımına İlişkin Görüşleri

Araştırma kapsamında, araştırmaya katılan öğretmenlerin hizmet içi müze eğitiminin teorik kısmının değerlendirmesine ilişkin soruya verdiği yanıtlar Tablo 4.5’de yer almaktadır.

Tablo 4.5

Öğretmenlerin Hizmet içi Müze Eğitiminin Teorik Kısımına İlişkin Görüşleri

Temalar	f
Faydalı olması	9
Yetersiz olması	3

Tablo 4.5’te gösterildiği üzere, hizmet içi müze eğitimine katılan öğretmenlerin müze eğitiminin teorik kısmına ilişkin görüşleri bu eğitimin “faydalı olması ve yetersiz olması” olmak üzere iki tema altında toplanmıştır.

Faydalı olması

Edinilen bulgulara göre hizmet içi müze eğitiminin teorik kısmının faydalı olduğunu 9 öğretmen dile getirmiştir. Müze eğitimi ile ilgili temel bilgileri, öğrencilerin nasıl müzede gezdirebileceklerini, çeşitli etkinlikleri öğrendiklerini, yalın ve yeterli bir eğitim olduğunu, bu eğitimden keyif aldıklarını dile getirmişlerdir. Bu temaya ilişkin görüşler aşağıda sıralanmıştır.

“Hatırladığım kadarıyla müze eğitiminde ilk önce teorik bir eğitim aldık. Müze nedir? Müze çeşitleri nelerdir? Müze kuralları, müzede nasıl davranılması gerektiği, bir öğrenciyle nasıl etkinlikler yapılır, müze etkinlikleri anlatıldı orada bize. 5 gün sürdü, sonraki dönemde de uygulama safhasına geçmiştik. Bence çok keyifli idi müze eğitimi. Çünkü okulun biraz yorucu bir yoğun temposundan sonra bu eğitim güzel geldi bana.” (Ö3)

“Teorik kısım benim için gerçekten faydalı idi ve sonradan öğrendik ki teorik eğitimin bir uygulama kısmı da var. Teorik kısmı konuların kronolojik olarak sıralanması, eğitimi veren hocamızın tutum olarak çok olumlu, alanına hâkim bir tavır içerisinde idi.” (Ö4)

“Daha çok müze nedir? Müzelerin özellikleri, müzelerin türleri, müzelerin tarihi, ülkemizdeki müzeler, bir eseri incelerken daha çok nelere dikkat inebiliriz gibi ya da çocuklara yönelik olarak etkinlikler vardı, onları hatırlıyorum şu an. Faydalı idi. Yani hocamızın ilgisi vardı. Bakanlığın vermiş olduğu hizmet içi eğitime almıştı.” (Ö5)

“Yani teorik eğitimde de güzel şeyler öğrendik aslında, çok güzel kitap önerilerinde bulunmuştu hocamız.” (Ö6)

“Teorik eğitim gayet iyiydi. Gayet başarılı idi. Bunun gibi hizmet içi eğitimleri daha da detaylandırabiliriz. Detaylandırılırsa daha iyi olur, gayet başarılıydı.” (Ö11)

“Yani teorik kısmını şöyle değerlendirebilirim. Çok gerekli olduğunu düşünüyorum teorik kısmının. Yeterli olduğunu düşünüyorum. Birazcık daha mesela herkes oradaki guruba çok hitap ettiğini düşünüyorum. Grup içerisindeki herkes daha fazlasını istemeyebilir. Bu biraz aslında kişisel tercihtir yani. Şunu da öğrenmek istiyorum, bunu

da öğrenmek istiyorum diyebilir ya da bu kadarı benim için yeterli diyen de olabilir. Onun için o standardı çok oturttuğunu düşünüyorum. Sonrasında araştırma için yönlendirdiğini düşünüyorum teorik kısmının ve pratiğe geçeceği zaman o teoriğin çok gerekli, kararınca, yaş gurubuna hitap edecek şekilde çok detaya girmeden, çok kafa karıştırmadan, daha yalın bir şekilde yürütüldüğünü düşünüyorum teorik kısmının.” (Ö7)

“Böyle gerçekten tabii ki de teori beş günde de çok büyük bir alanı yani bize her şeyi verebilmek o an çok kolay değildi ama yeterli düzeyde müzede nasıl davranılması gerektiği konusunda neler yapılabilir konusunda, öğrencilerle nasıl gezebileceğimiz konusunda, bu konularla ilgili yeterli bir bilgi birikimi verildi bize.” (Ö6)

“Teorik eğitim yeterliydi. Belki daha fazlası olsaydı daha fazlası da olabilirdi. Daha farklı ve miktar olarak fazla bir bilgi verilebilirdi. Tabi bunun içinde zaman gerekiyor. Planlama yapılması gerekiyor. Teorik eğitimden ben memnundum. Arkadaşlar sabırla anlattılar bize. Onlara ayrıca teşekkür ederim tekrar.” (Ö9)

Yetersiz olması

Edinilen bulgulara göre hizmet içi müze eğitiminin teorik kısmının yetersiz olduğunu 3 öğretmen dile getirmiştir. Eğitimin bir kitap okuması gibi sadece sunumdan ibaret, sıkıcı ve verimsiz olduğunu nitelendiren öğretmenler, bir şeyler öğrendiklerini ancak eğitimde farklı teknik ve yöntemler kullanılması gerektiğini, daha aktif bir eğitim olmasını beklemişlerdir. Eğitimin son günü yapılan müze gezilerinin daha fazla olması gerektiğini dile getirmişlerdir. Bu temaya ilişkin görüşler aşağıda verilmiştir.

“Oradaki teorik kısım, tıpkı benim müzelere karşı ilgimin olması ama başvuru sürecimin tamamen ilçeye gitmeme üzerine kurulması gibi teorik kısımda benim gibi zorla ya da mecburiyetten eğitimi almış bir öğretmen arkadaşımın verdiği eğitim kısmı birazcık sıkıcıydı. Eğitimden çok bir kitap okuması gibiydi, topluca bir araya gelmişiz ve müze eğitimiyle ilgili bir kitap okuyormuşuz gibiydi. O yüzden birazcık yavan geçti. Verimsiz diyemeyeceğim, oradan çok şey öğrendim ancak yavandı, müze eğitimi daha farklı yapılabilir miydi, evet, bununla ilgili çeşitli örnekler gördük, ama daha sonrasında gördük. Bu teorik kısım yavandı, öyle söyleyeyim.” (Ö8)

“Hocam ben hizmet içi eğitimlerin genelde çok verimli geçmediğini düşünüyorum. Ben oradan almam gerekeni aldım, özünü aldım diyebilirim. Eğitimci arkadaşların yine sunum teknikleridir, içeriği anlatma tarzıdır, ben bunlara da bakıyorum aslında

bir eğitime katıldığımda. Beni çok doyurmadı, sunun kişiler, işe daha böyle renk ve eğlence katmalılar. Tabi planlı bir organizasyondur ama kişisel fikrim daha dolu, daha güçlü, daha aydınlık mesela daha doyurucu olabilir belki daha farklı etkinliklerle orada kast edilen bazı etkinlikleri örneğin orada yapabilirlerdi. Bir etkinlik yapmamıştık mesela eğlenceli bir şeyler yapılabilir diye teklif edilmişti. Yanlış hatırlamıyorsam bir tek şeye gitmiştik Eti Müzesi'ne gezmiştik hep beraber, o çok tatlıydı mesela bunun gibi şeyler daha fazla olmalıydı. Sunum kısmı aşırı sıkıcıydı, daha da derinleştirilirse etkinlik katılırsa çok daha etkili olur bence. Benim sunum tarzıma uygun değil, benim çok hoşuma gitmiyor bu tarz bire bir sunumlar.” (Ö10)

“Teorik eğitim 5 gün sürdü, günlük 2-3 saat aralığında eğitim aldık. Müzede ne yapabiliriz, müzeler nelerdir, müzede yapılacak etkinlikler nelerdir? Ancak çok hızlı geçti. Eğitimin son günü müze gezisinde en çok hoşlandığım kısım idi. Ancak bir günde müzelerin gezilmesi yeterli gelmedi, 2-3 güne yayılabilirdi veya daha uzun yapılabilirdi.” (Ö1)

4.3.2. Öğretmenlerin Müzede Uygulamalı Olarak Gerçekleştirilen Müze Eğitimine İlişkin Görüşleri

Araştırma kapsamında araştırmaya katılan öğretmenlerin hizmet içi müze eğitiminin Odunpazarı Modern Müze’de gerçekleşen uygulamalı kısmının değerlendirmesine ilişkin soruya verdiği yanıtlar Tablo 4.6’da yer almaktadır.

Tablo 4.6

Öğretmenlerin Müzede Uygulamalı Olarak Gerçekleştirilen Müze Eğitimine İlişkin Görüşleri

Temalar	f
Faydalı olması	11
Yetersiz olması	1

Tablo 4.6’da gösterildiği üzere, hizmet içi müze eğitimine katılan öğretmenlerin müze eğitiminin uygulamalı kısmına ilişkin görüşleri bu eğitimin “faydalı olması ve yetersiz olması” olmak üzere iki tema altında toplanmıştır.

Faydalı olması

Hizmet içi müze eğitiminin teorik kısmını aldıktan sonra Odunpazarı Modern Müze’de gerçekleşen, müzedeki eserleri ve müzede uygulanabilecek etkinliklere yönelik yapılan müze eğitiminin faydalı olduğunu katılımcılardan 11 öğretmen dile getirmiştir. Öğretmenler eğitimcilerin yetkin ve işinde uzman olduğunu, sanat eserlerinin tanıtımın detaylı bir şekilde yapıldığını, öğretmenlere öğrendiklerini müzede deneyimleme fırsatı verildiğini ve onları müze eğitimi konusunda geliştiren profesyonel ve planlı bir eğitim olduğunu vurgulamışlardır. Bu temaya ilişkin görüşler aşağıda belirtilmiştir.

“Eğiticiler yeterliydi, çok güzel katkıları oldu. İlk önce OMM tamamı ile tanıtıldı. Devamında orada bulunan eserler anlatıldı ve hangi eserlerin aktarılacağı konusunda yol haritası verildi. Dokümanlar verildi ve bu dokümanlara çalışarak uygulamaya hazırlandık. Çocuklara verilecek değerlendirme soruları verildi ve bunları inceledik. Devamında aktarımı çocuklara da yaptık. Genel anlamda eğitim faydalı idi. Gereksiz bulduğum bir bölüm olmadığını düşünüyorum. Beni geliştirdiğini düşünüyorum.” (Ö1)

“İlk önce dediğimiz gibi de eserler hakkında bilgi edindikten sonra bizden bir eser seçip onunla alakalı bir sunum yapmamızı beklediler, hatta ben de Nuri İyem’ in bir eseri hakkında sunum yapmıştım. Baktığım zaman önünden geçerken güzelmış dediğim eser mesela içeriğini okuyunca Nuri İyem’ in ne anlatmak istediğini görünce, ben de bambaşka etkiler uyandırdı. Mesele Nuri İyem’ in kadınlarının gülmediğini işte o eseri incelerken öğrendim. Sadece eline çiçek verilmiş kadının gülmesi gerçekten çok tatlı ve güzel bir detaydı ve gözlerinin karakteristik olması. Nuri İyem’ in çizdiği kadın karakterlerin gözlerini işte badem göz şeklinde olması da beni ayrıyeten etkilemişti. Bu konu hakkında sunum yaptık. Daha sonra Milli Eğitim ve modern müzenin iş birliği gerçekleşti ve biz bu işi daha da ileriye götürdük. Çeşitli okullardan öğrenciler geldiler maalesef sadece bir kere sergi tanıtımı yapabildik. Diğer eserlerde seçilmiş

eserler hakkında da sergiyi tanıtmaya çalıştık. Fakat pandemi nedeniyle bir kere gerçekleşti. Bu aslında bize de öğrencilere de çok faydalı bir uygulama olacaktı. Yarım kaldı. Umarım devamı gelir.” (Ö2)

“Hizmet içi müze eğitimini son dönemde şöyle olduğu için daha çok sevdim. Modern müze yani böyle yirmi birinci yüzyılla birlikte modern müzeyle birlikte özdeşleştirdikleri için daha iyi oldu bence. Yoksa ne biliyim direk geleneksel bir müzeyi gezmek, bunu hepimiz kendimiz bireysel yapıyoruz zaten. Ama hani modern müzede her şey bir arada bulunuyor o yönden ben müze eğitiminden sonra o teorik bir kısımdan sonra Odunpazarı Modern Müze’ye götürmelerini çok anlamlı bulduğum yani daha güzel oldu. OMM’deki eğitim, oradaki bütün öğretmenlere iyi geldi onlarla iletişime geçtiğimizde de bunu söylediler. O yüzden uygulama kısmı en etkili olan kısımdı diyebilirim.” (Ö3)

“Eserleri bizlere özel olarak anlatan sanatçılar bulunuyordu. Her zaman değişik etkinlikler bulunuyordu. Bizden eserleri anlatırken farklı teknikler kullanmamız istendi. Eserler hakkında bilgi sahibi olduktan sonra öğrencilere nasıl aktarılacağı konusunda farklı olabilmek ve öğrencilerin dikkatlerini çekebilmek adına neler yapabileceğimize dair ipuçları verildi. Eğitim ortamında diğer öğretmen arkadaşlarımızda yaptığı için bu öğretim ortamından birbirimiz ile etkileşimde bulunma fırsatımız oldu. Öğrencilerle drama teknikleri üzerinden anlatımlar yapıldı. Gerçekten benim için üst düzey bambaşka bir deneyimdi.” (Ö4)

“Ama tabi OMM’deki uygulamalı olan kısmının belki de en çok fayda sağladığı alan olabilir. İşin uzmanlarından dinlemek, hani bir sanat eserine ne anlattığı ya da neyden yapıldığını bilmek, öğrenmek, onlar çok önemliydi bence. Çünkü biraz da böyle sanat eserlerine tek türmüş gibi bir bakış açım vardı ama her malzemeden bir sanat eseri üretilebileceğini fark ettim, öğrendim yani. Bu belki de bence en önemlisi bu olabilir. Aynı zamanda ufkumuzu açtı bu eğitim.” (Ö5)

“OMM’deki eğitim güzeldi gerçekten, kesinlikle. Hani bütün baştan sona kadar her şeyin planlı olmasıyla ve ilgilenmeleri de çok güzeldi. Beklentilerimi fazlasıyla karşıladı, çok profesyoneldi. Yani ben öyle bir profesyonellik beklentisinde kesinlikle değildim. Birazda özel bir müze olması yani yarı özel gibi demek daha doğru bilmiyorum ama yani öyle olmasının da verdiği bir ekstra durum olduğunu düşünüyorum açıkçası. Çok profesyoneldi, işini yapan insanlar profesyonelce yaptığı için. O yüzden

beklentiye fazlasıyla karşıladı. Böyle bir beklentiyle gitmemiştim. Kesinlikle gittikten sonra zaten o sürecin bir parçası olmaktan çok büyük keyif aldım.” (Ö6)

“OMM’deki uygulamalı kısımda açıkçası ilk önceki beklentim şuydu. Hizmet içi eğitimin ilk halindeki gibi birlikte kitap okuma kısmındaki haline yönelik bir eğitim alacağımızı düşünmüştüm. Yani girdiğimizde orada da yeniden bir slayt üzerinden ya da bir gösterim üzerinden müzelerin geneliyle ilgili ya da müzelerde olan eserler ile ilgili bir kategorize etme hali ya da birileriyle bir şeyler paylaşacağımızı düşünmüştüm. Beklentim, fikrimden farklı olarak OMM’de var olan o sergi üzerine bir eğitim almış olmak ve bunu yaparken de çocuklara nasıl faydalı olacağı üzerinden yani bir eğitici eğitimi gibi olması üstümüze yüklediği sorumluluk bakımından işi daha iyi kavradığımızı düşünüyorum. Yani orada ben sadece doğrudan kendime anlatılan, orada var olan eserlerin bana anlatılması halinden işi üstlenen tarafa da geçince ve gelen öğrenciler ile ilgilenecek olmak ya da bir esere nasıl bakmalıyım ve bunu nasıl aktarmalıyım kısmını öğrenmeye çalışmak çok daha keyifliydi.” (Ö8)

“Bana çok çekici geldi mesela bu kısmı bizi eğitmeleri çok etkileyici. Böyle bir şeyi gönüllü bir gurubu çağırıp Millî Eğitim Bakanlığı ile böyle bir organizasyon yapmaları çok etkileyici bence. Çok profesyonel çalışıyorlar. Ben onları bazı konularda yönlendirdim. Dikkatle dinlemeleri hoşuma gitti yani bazı şeyleri.” (Ö10)

“OMM’de çok profesyoneller eğitti bizi o zaman, sizde varmışsınız. O eğitim çok düzgün bir eğitimdi. Oradaki bütün o eserlerin tanıtılması, sanat eserine nasıl bakılması gerektiği, o eserler hakkında detaylı bilgileriniz çok iyi idi. Mesela buna benzer bir eğitim Arkeoloji de yapabilir, öğretmenleri alıp arkeoloji müzesinde böyle bir, bize yapılan eğitimi biz öğrencileri öyle gezdirebiliriz. OMM’de çok profesyonelce eğittiler bizi.” (Ö12)

Yetersiz Olması

Katılımcılardan bir öğretmen ise, müzede uygulamalı olarak verilen müze eğitiminin yetersiz olduğunu ifade etmiştir. Müzede gerçekleşen eğitimde, bir planlama eksikliğinin olduğunu, müzedeki ziyaretçilerin bu eğitimi olumsuz etkilediğini dile getirmiştir.

“Bir planlama eksikliği vardı diye düşünüyorum, ben eserler hakkında bilgi vermek, birazda o dönemde müze açıldı, gezenler de vardı bu anlamda çok da rahat rahat bir eserin başında bu şöyle idi, bu böyle idi diye oturup tartışıp, konuşup yapamadık. Bir de müze rehberliğinin de kolay bir şey olduğunu düşünmüyorum. Bilgi sahibi olmak gerekiyor, bu anlamda bir öğretmen becerisi olması gerekiyor insanlarda, bir rehberlik becerisi ve yeteneği, yetenek demeyeyim de sonradan kazanılan becerilerin olması gerekiyor.” (Ö9)

4.4. Hizmet içi Müze Eğitiminin Öğretmenlere Sağladığı Katkılara Yönelik Görüşleri

Araştırmanın 4. araştırma sorusu olan “*Hizmet içi müze eğitimi alan öğretmenlerin bu eğitimin onlara sağladığı katkılara yönelik görüşleri nelerdir?*” sorusuna ilişkin görüşleri Tablo 4.7’de sunulmuştur.

Tablo 4.7

Hizmet içi Müze Eğitiminin Öğretmenlere Sağladığı Katkılara Yönelik Görüşleri

Temalar	f
Müze eğitimi farkındalığı	12
Sanatsal ve kültürel farkındalık	12
Kişisel ve mesleki gelişim	12
Müze de etkinlik yapma/planlama	8
Yaratıcı ve estetik düşünme	7
İletişim becerisi ve özgüven	5
İş birliği içerisinde öğrenme	5
Çağdaş yaklaşımla öğretim	5
Müze de ölçme değerlendirme	4
Entelektüel birikim	4
Etkili ve kalıcı öğrenme	4
Yaparak yaşayarak öğrenme	4
Eğlenerek öğrenme	3

Tablo 4.7 incelendiğinde hizmet içi müze eğitiminin öğretmenler birçok alanda katkı sağladığı görülmektedir. Hizmet içi müze eğitiminin öğretmenlere sağladığı katkılara ilişkin on üç adet temadan oluşmaktadır. Bu temalar, “müze eğitimi farkındalığı, müzede etkinlik yapma/planlama, müzede ölçme değerlendirme, sanatsal ve kültürel farkındalık, yaratıcı ve estetik düşünme, iletişim becerisi ve özgüven, mesleki gelişim ve kişisel gelişim, iş birliği içerisinde öğrenme, entelektüel birikim, çağdaş yaklaşımla öğretim, etkili ve kalıcı öğrenme, yaparak yaşayarak öğrenme, eğlenerek öğrenme” olarak elde edilmiştir.

Müze eğitimi farkındalığı

Müze eğitimi farkındalığı, müzede eğitim yapılabileceğinin farkına varılması ve müzelerden eğitim ortamı olarak yararlanılabileceği fikrinin bireylerde gelişmesi anlamında düşünülmelidir. Bu alt tema 12 katılımcının tamamı tarafından dile getirilmiştir. Bunlardan bazıları aşağıdaki gibi doğrudan aktarılmıştır.

Ö1 kodlu öğretmen, müze eğitimi aldıktan sonra müzenin bir eğitim ortamı olabileceğine ilişkin farkındalığını, müzelerde farklı branşlarda da eğitim öğretim faaliyetlerinin sürdürülebileceğini dile getirmiş ve müzelerin bir eğitim alanı olarak nasıl kullanılabileceği ile ilgili kendi branşından örnekler vermiştir.

“Müze eğitimi aldıktan sonra müzelerin bir eğitim alanı olabileceğini anladım. Mesela müzelerde her dersle ilgili, sadece sosyal bilimler değil, matematik dersi ile ilgili güzel şeyler verilebileceğini öğrendim. Mesela ben kendi dersim açısından baktığımda bir göç olayını orda çok güzel anlatabileceğimi gördüm. Ondan sonra bir savaşı çok güzel anlatabileceğimi, insanlara nasıl derin etkiler yapabildiğini veya yaşlılığın nasıl olduğunu, işte çocukların internet bağımlılığının ne olduğunu anlatabileceğimi gördüm. Kore’nin nerde olduğunu, çünkü Koreli sanatçılar da vardı. En azından çocuklara Kore hakkında bilgi verebileceğimi de gördüm. Yani müze birçok dersin alanı gibi geldi bana.” (Ö1).

“Müzede öğrenmenin önemini bu eğitimle fark ettim. Yani alan herkesin de bunu fark edeceğine inanıyorum. Müzeleri bir eğitime nasıl katacağımı bilmeyen bir öğretmenmişim bunu gördüm ve bu anlamda beni geliştirdiğini düşünüyorum bu eğitimin. Nasıl şeyler yapabileceğimiz öğrendim müzelerde, öğrencilerime neler anlatabileceğimi, ne tür etkinlikler yapabileceğimi gördüm. Beni bu anlamda çok pozitif bir şekilde dönüştürdüğünü söyleyebilirim.” (Ö2).

“Müze eğitiminin gerekli olduğunu daha öncesinde düşünmüyordum. Ama sonrasında bu eğitimi aldıktan sonra biraz farklılaştı düşüncelerim. Oradaki sanat eserlerinin her biri çok ayrı emek istiyor. Yani aslında bu eserleri herkes bir şekilde görmeli. İlkokuldan bütün yaş seviyelerine kadar herkes bu müze eğitimini almalı diye düşünüyorum.” (Ö3).

“Müze eğitimi almadan önce müzeler benim için özel hayatımda vakit kalırsa gezebileceğim biraz daha öncelik sırası gerilerden olan yerlerdi kendi adıma. Bu eğitimi bir öğretmen olarak aldığında gerçekten müzeleri ihmal ettiğimi düşündüm tutum olarak, daha fazla önem vermem gerektiğini anladım. Öğretmen olarak öğrencilerimle beraber müze ortamını gezmek benim için öncelik sırası olarak çok çok gerilerdeydi. Eğitim ortamını çeşitlendirmeyi hep düşünürdüm ama müzeyi bunlardan birisi olarak düşünmezdim ancak bu eğitim ile Eskişehir’deki müzeleri yakından görmek, tanımak ve tabi ki kendimin gezeceği değil de öğrencilerimle birlikte gezebileceğim bir alan olarak düşündüğümde benim için gerçekten yeni bir deneyim oldu” (Ö4).

“Şimdi şöyle müze eğitiminden önceki düşüncem vardı. Bir de sonraki düşüncem var aslında. Onu söyleyebilirim. Müze eğitiminden önce, o eğitimi almadan önce müze eğitiminin aslında bu kadar önemli bir şey olduğunu düşünmüyordum. Dürüst olmak gerekirse ama şu an bunun bence bir kere öğretmenlerin kesinlikle alması gereken bir eğitim olduğunu düşünüyorum.” (Ö7).

“... Müze eğitimi aldıktan sonra bu işin okur-yazarlığı ile aslında neye bakmamız gerektiği, o eserin yapılış amacı değil sadece, o dönemin şartlarına bakılması gerektiği, yapan kişinin ya da bölgenin şartlarının da değerlendirilmesi gerektiği gibi bazı başka kriterlerinde ortaya çıktığını gördüm. Dediğim gibi bu müze okur-yazarlığına sahip olunca bu iş değişiyor o yüzden gerekiyor. Müze eğitimi aldıktan sonra var olan herhangi bir esere bakış açım, bir sanat eseri olabilir bu veya bir tarihi eser olabilir, bunlara bakış açım ve değerlendirme şeklimizin değiştiğini fark ettim müze eğitimi aldıktan sonra. Öğrencilerime aktarırken de değiştiğini fark ettim.” (Ö8).

“Müze eğitimi aldıktan sonra müzelere daha farklı bakmaya başladım. Bunu müzenin eğitimdeki yerinin oldukça büyük olduğunu düşünmeye başladım.” (Ö9).

Diğer katılımcılardan olan Ö2 kodlu öğretmen, müzede öğrenmeye ilişkin daha önce bir farkındalık kazanmadığını ve bu eğitimle birlikte müzede öğrenmenin nasıl gerçekleşebileceğine ilişkin bilgiler edindiğine dair ifadelerini dile getirmiştir. Ö3, Ö4, Ö7, Ö8 ve Ö9 kodlu öğretmenler ise, müze eğitimi ile birlikte müzelere ilişkin bakış

açısının değiştiğini ve her yaştaki bireyin bu eğitimi alması gerektiğini aşağıdaki ifadelerle dile getirmiştir.

Sanatsal ve Kültürel farkındalık

Sağlıklı ve güçlü bir toplumsal yapının oluşmasında, toplumu oluşturan bireylerin kültürel değerlere ve sanatsal etkinliklere verdiği değer önem arz etmektedir (Dilay, 2016, s.320). Bu toplumsal yapıya en çok katkı sağlayacak ve daha fazla kitleye ulaşabilecek olan öğretmenler ise müze eğitimi ile sanatsal ve kültürel farkındalıklarının arttığını 12 öğretmen ifade etmiştir.

Ö1 kodlu öğretmen şeklinde düşüncelerini belirtip, eserleri okuma anlamında yetkinlik kazandığını ve farklı materyallerden farklı eserler yapılabileceğine ilişkin farkındalık kazandığını ifade etmiştir. Ö12 kodlu öğretmen ise aşağıdaki ifadeleri kullanarak sanata bakış açısının olumlu anlamda değiştiğini vurgulamıştır.

“Modern müzeye gittiğim zaman, heykeller gördüğümde çok bir şey anlamıyordum. Ama bu eğitimi aldıktan sonra insanların duygularını nasıl heykele, resme veya farklı şeylere adapte edebildiğini gördüm. Aynı zamanda bir resmin insana nasıl duygular verebildiğini gördüm. Her şeyden resim yapılabileceğini gördüm mesela etiketten, tülden, tellerden, bambu çubuklarından, olağanüstü eserlerdi.” (Ö1)

“Oradaki bütün o eserlerin tanıtılması, sanat eserine nasıl bakılması gerektiği, o eserler hakkında detaylı bilgiler çok iyi idi. Bir modern sanat eserinin nasıl yorumlanabildiği hakkında bir bilgi sahibi oluyorsunuz. Birazcık modern sanata bakış açınız değişiyor. Sanat eserlerine bakışta farklı yolları vardır, onları hem bana sağladı hem öğrencilere sağladı.” (Ö12)

Ö5 ve Ö4 kodlu öğretmenler ise aşağıdaki ifadeleri kullanarak, OMM’deki eğitimle öğretmenlere müzedeki eserlerin tanıtılmasının onlara sanat eserlerini incelemede farklı bir bakış açısı kazandırdığını ve onların ufuklarını açtığını ve müzeyi bu anlamda sahiplendiklerini dile getirmiştir.

“Kendime katmış olduğum önemli şeylerden biri bence kültürel açıdan, hem de bakış açımı geliştirme konusunda sanata dair. Böyle olumlu bir katkısı olmuştu diyebilirim. ... İşin uzmanlarından dinlemek, hani bir sanat eserine ne anlattığı ya da neyden yapıldığını bilmek, öğrenmek, onlar çok önemliydi bence. Çünkü biraz da böyle sanat eserlerine tek türmüş gibi bir bakış açım vardı ama her malzemeden bir sanat eseri

üretilebileceğini fark ettim, öğrendim yani. Bu belki de bence en önemlisi bu olabilir. Aynı zamanda ufkumuzu açtı bu eğitim.” (Ö5)

“Müzedeki eserlerin yakından bizlere anlatılması gördüğümüz eserlerin sadece gördüğümüzden ibaret olmadığını ve birçok sanatsal özelliklerin olması ve tekniklerin olduğunu gördük. Bireysel olarak sanatsal bakış açısı, sanata verilen değer açısından müzeyi sadece gezen birisi olarak değil de bir ev sahibi olan bir konuma da geliyorsunuz bu eğitim ile.” (Ö4)

Ö7 ve Ö9 kodlu öğretmen aşağıdaki açıklamalarda bulunarak, bu müzeyi daha önce gezdiğinde müzedeki eserlere anlamada zorluk çektiğini ya da sadece bakıp geçtiğini ifade ederken, müzedeki eserleri anlamlandırmada bu eğitimin faydalı olduğunu dile getirmişlerdir. Ayrıca sanat eserlerinin anlamlarını öğrenmenin keyifli ve hayatımızda önemli bir yeri olduğunun farkına vardıklarını ifade etmiştir.

“Modern müzeyle ilgili geziyoruz dolaşıyoruz ve o eserlere bir anlam yükleyebiliyor muyuz? Daha önce modern müzeye gitmiştim müze eğitiminden önce ve açıkçası ben çok oraya kendimi kaptıramamıştım. Sadece bakıp geçmiştim. Onun için bu eğitim kendim için özellikle istemiştim. Bundan keyif aldığım, daha fazla eserle ilgilenmek istedim oradaki, daha fazla bilgi sahibi olmak istedim. Modern sanatların aslında böyle çok bizim alıştığımız klasik sanatların dışında bir sanat olduğu için yoruma açık olması ve kişilerin yüklediği anlamları öğrenmek bana bir macera geldi, bir gizem oluşturdu. Kendimde de onu gözlemlediğimi söyleyebilirim.” (Ö7)

“Ben sanat eserlerini önemsemezdim, bakıp geçerdim. Yapmış birisi, birisi yapıyor, birisi beğeniyor, seyrediyor ama çok önemli şeyler olduğunu düşünmeye başladım. Sanat eserlerinin hayatımızda çok önemli yerleri olduğunu düşünmeye başladım. Resmin, renklerin insanların yaratımının farklı düşünce sistemlerinin önemini düşünmeye başladım. Buna benzer şeylerin çocuklarda da geliştiğini tahmin ediyorum.” (Ö9)

Bunların yanı sıra, bir müze ziyaretinde bir sanatsal eseri nasıl aktarması konusunda farkındalık kazandığını Ö10 kodlu öğretmen aşağıdaki ifadelerle dile getirmiştir.

“Ben sanatsal bir çalışmanın içerisinde bir eserin anlatımı nasıl olur onu öğrendim, bu benim için güzel bir deneyim. Şimdi diyelim ki bir çocuk gurubuyla, arkadaş, akran gurubuyla bir eser, müze gezmeye gidecek olsam, dayanamam ve aynı tarzı kullanmak isterim mesela.” (Ö10)

Kültürel farkındalık kazanmaya ilişkin ise Ö11 ve Ö2 kodlu öğretmenler yorumlarını aşağıdaki gibi ifade etmişlerdir. Sanatsal ve kültürel farkındalığın öğrencilere kazandırılmasının yanı sıra, sanatsal ve kültürel zenginliklerimize sahip çıkmada öğretmenlerin önemli bir rol model olduklarını vurgulamışlardır.

“Faydalı bir eğitim, kültürel mirası öğrencilere tanıtmak önemli bir şey çünkü. Onlar bu mirasın üzerinde yaşayan varlıklar olacak sonrasında.” (Ö11)

“... ülkemizin gerçekten her yeri bu anlamda o kadar zengin ki. Bazen diyorum taşı kaldırsak altından bir parça çıkacak hissiyatı var, çok zengin. Medeniyetler beşiği Anadolu zaten. Biz bunu yaymalıyız yaygınlaştırmalıyız ki öğretmenler olarak, öğrencilerimizde de bu bilinç gelişsin ve tarihi yapılarımıza sahip çıkalım. Çünkü bir ülkenin zenginliği yeraltı kaynaklarından ziyade yer üstü kaynaklarıdır. Hali hazırda bu tür zenginliğimiz varken buna sahip çıkmak gerekir diye düşünüyorum.” (Ö2)

Kişisel ve Mesleki Gelişim

Mesleğinde başarılı bir öğretmenin “kendisini mesleki ve kişisel açılardan sürekli olarak geliştiren, kendisini geliştirmeye ilgili fırsatları ve olanakları araştıran ve değerlendiren öğretmen” şeklinde tanımlandığı görülmüştür (Seferoğlu, 2004, s. 41). Bu hizmet içi müze eğitimi ile öğretmenlerin kendilerini mesleki ve kişisel anlamda nasıl geliştirdikleri aşağıdaki görüşlerle ifade edilmiştir. Bu ifadeleri görüşme yapılan tüm öğretmenler kendilerinin mesleki ve kişisel olarak olumlu anlamda geliştiğini dile getirmiştir.

Ö9 kodlu öğretmen, *“Müze eğitiminden gerçekten umduğumdan fazlasını bulduğum için çok memnun kaldım. Dediğim gibi sadece benim için orada oldu bitti değil müze eğitimi. Hala da şu an uzaktan eğitim yoluyla halihazırda aldığım üç tane müze eğitimim var. Onları tamamlayacağım. ÖBA’da bize bu konuda yeterince destek oluyor. Ama tabii ki eğitimin en güzel tarafı yüz yüze olanı, bakarak görerek gerçekleşen eğitimin yeri bambaşka. O şekilde faydalı olduğunu hissediyorum. Hem eğitimciliğime hem de kişisel olarak bana çok fayda sunduğuna eminim.”* hizmet içi eğitimden memnun kaldığını ve bu alanda kendini geliştirmeyi devam ettiğini vurgularken hem kişisel hem de mesleki olarak kendini geliştirdiğini ifade etmiştir.

Ö2 kodlu öğretmen ise *“Kendimi bu alanda geliştirmek istediğimi fark ettim hatta hali hazırda “Müzedeki Yeni Yaklaşımlar” hizmet içi eğitimini almaktayım. ÖBA*

üzerinden birçok müze eğitime başvurduğum ve başvurmaya da devam ediyorum. Dediğim gibi müzelerin aslında hayatımızda çok çok önemli bir yeri olduğunu özellikle eğitim anlamında söylüyorum bunu. Gerçekten okulun sıradanlığından kurtulmak için eğitimi daha da keyifli ve kalıcı hale getirmek için güzel bir şekilde kullanılabileceğini gördüm. Bu anlamda da kendimi geliştirmeye devam ediyorum ve bu eğitimle de beraber eğitim anlayışında da değişiklikler olduğunu söyleyebilirim.” ifadelerini kullanarak kendini geliştirmeye devam ettiğini ve bu eğitimle, eğitim anlayışında kalıcı ve etkili öğrenmeyi destekleyen olumlu değişim ve gelişmelerin olduğunu vurgulamıştır.

Ö4 kodlu öğretmen “Geriye dönük baktığımda iyi ki diyorum çünkü bir öğretmen olarak her zaman tek tip eğitim ortamı yerine çeşitlendirilmiş eğitim ortamları adına benim için çok önemli ve özeldi. Öğretmenlerin de ufkunu açmak, bu eğitimin farklılıklar sunması anlamında bu eğitim çok değerliydi. Tüm yine alışılmış yöntemler, alışıldık ortamlar, alışıldık konulardan ziyade böyle farklılık. Bunları sunması, bu eğitimin öğretmene çok gerçekten değerliydi.” ifadelerini kullanmıştır.

Ö6 kodlu öğretmen “Bana çok şey kattı yani kesinlikle güzel bir bilgi birikimi diyebilirim. Çok ders anlatımına olsun, ifade becerisine yani veya farklı bir bakış açısıyla yani bu kadar farklı açılardan bakabileceğimi düşünmemiştim açıkçası. Düşünmezdim veya kendim gidip gezdiğimde biri bana amaçları göstermese ve öğretmeseydi onu yakalayamazdım mümkün değildi. Bakar bakar geçerdim neredeyse, tabii ki de bir şeyler uyandırır. Ama bakış açılarını oluşturabilmek gerçekten çok büyük bir emek ve çok büyük bir farkındalık yani öyle söyleyebilirim.” şeklinde görüşlerini ifade etmiştir.

Ö4 ve Ö6 kodlu öğretmenler hem okul dışı öğrenme ortamlarını kullanabilme anlamında farkındalık kazandıklarını hem de öğretmenlerin ufkunu açarak alışlagelmiş yöntemler ve ortamlardan sıyrılıp, mesleki ve kişisel anlamda farklı bir bakış açısı kazandıklarını dile getirmiştir.

Bir başka görüşün sahibi olan Ö7 kodlu öğretmen, “Evet müzeleri çok geziyoruz ama ben kendim karakter olarak araştırmayı, orada ne olmuş, bu ne müzesi gibi şeyleri sevdiğim için kendi kendime araştırıp bunları anlamlandırıyordum. Tabi her zaman doğru bilgiye ulaşamıyoruz ama bu eğitimle birlikte hem kendimi çok geliştirdim hem de öğrencilerime daha fazla katkı sağlayabiliyorum.” kendini geliştirmenin yanında öğrencilere de mesleki anlamda daha fazla katkı sağladığını dile getirmiştir.

Ö11 kodlu öğretmen ise “Müze eğitimi aldıkdan sonra şöyle söyleyeyim de-
minde dedim ya, müze ile ilk şey yapıldığında, müze konularına es geçiyordum, açıkça
söyleyeyim ... müzeleri gördükten sonra buradaki müzeleri girdikten sonra daha farklı
ve müzelerin bizde de olduğunu gördükten sonra bende daha farklı düşünmeye başla-
dım. Nasıl diyeyim buradaki konuları farklılaştırmaya çalışıyorum. Farklı düşünmeye
çalışıyorum, ben kendim de öğreniyorum burada çünkü öğrenmenin yaşı yoktur.” müze
eğitimi aldıktan sonra müzelere daha çok önem verdiğini ve kendini mesleki ve bireysel
anlamda geliştirmeye devam ettiğini vurgulamıştır.

Ö5 kodlu öğretmen “Bu eğitim her şeyden önce benim için çok eğlenceli, eğitici
ve öğreticiydi. Geriye dönük baktığımda iyi ki diyorum çünkü bir öğretmen olarak her
zaman tek tip eğitim ortamı yerine çeşitlendirilmiş eğitim ortamları adına benim için
çok önemli ve özeldi. Öğretmenlerin de ufkunu açmak, bu eğitimin farklılıklar sunması
anlamında bu eğitim çok değerliydi. Tüm yine alışılmış yöntemler, alışıldık ortamlar,
alışıldık konular dan ziyade böyle farklılık. Bunlar sunması, bu eğitimin öğretmene çok
gerçekten değerliydi.” ifadeleri ile bu eğitimin mesleki ve kişisel anlamda olumlu bir
katkı sağladığını ifade etmiştir.

Müzedede etkinlik yapma/planlama becerisi

Müzedede etkinlik yapma becerisi müze içerisinde yapılan çeşitli etkinlikleri, plan-
lama becerisi ise müze ziyareti gerçekleştirmeden önce yapılan hazırlıkları ve yapılacak
olan etkinlikleri planlama becerilerini kapsamaktadır. Bu anlamda, hizmet içi müze eği-
timi alan öğretmenlerden 8 tanesi müzedede etkinlik ve planlama yapma becerisini kazan-
dıklarını ifade etmiştir.

Ö1 kodlu katılımcı müzedede uygulanabilecek etkinliklerin farkına varıp, bunu
gerçekleştirebileceğini “...şimdi oyunlaştıracılabilmeyi, oyunlaştırmının çok faydalı oldu-
ğunu bu müze eğitimi sayesinde anlamış oldum. Kendimiz bile oyun türetebiliriz aslında.
Bunu anladım.” şeklinde dile getirip oyunlaştırmının önemini kavradığını ifade etmiş-
tir.

Ö2 kodlu öğretmen ise farklı yöntem ve tekniklerin müzedede nasıl uygulanabile-
ceğini öğrendiğini “Mesela çeşitli teknik ve yöntemlere baktığımızda işte anlatım yön-
temi, rehberli tur, galeri sohbetleri, soru cevap, kendilerine soru soran katılımcılar, ko-
nuşma halkası gibi yöntemler üzerinde müzeye bu nasıl uyarlanabileceğini gördük.
Sonra beyin fırtınası, demonstrasyon, istasyon, simülasyon, örnek kolay, proje tabanlı

öğrenme gibi teknikler üzerinde müzede etkin bir şekilde kullanılabileceğimizi gördük. Özellikle drama tekniğinin çok renkli ve güzel bir etkinlik olduğunu gördük.” cümleleriyle ifade etmiştir.

Ö4 kodlu katılımcı tarafından öğrenilen bir tekniğin derste uygulanmasını yaptığı *“Müzeler konusunda farkındalığının artması ve bunun yanında öğrencilere farklı eğitim ortamı sunmak, yeni anlatım teknikleri denemek, öğretmen olarak alışılmışın dışında okul dışı öğrenme ortamında uygulama yapmak. Yeni anlatım teknikleri denemek çok değerli. Bir dersi baştan sona nasıl anlatabiliriz gibi bir ufukta açıyor. Örnek olarak kullandığımız drama tekniğini eğitim sonrası derste kullandım ve çok etkili oldu.”* sözleriyle açıklamıştır.

Ö7 kodlu öğretmen bir müze ziyaretinde planlamanın nasıl yapılması gerektiğini hizmet içi müze eğitimi ile öğrendiğini *“Evet bu eğitim bir kere planlama yapabilmeyi geliştirdi elbette ki, bir müze planlaması yapabilmeyi. Sadece modern müze olarak değil, başka bir müzeye gitmeden önce de ön hazırlığının nasıl olması gerektiği açısından bana katkı sağladı.”* şeklinde ifade etmiştir.

Ö8 kodlu öğretmen ise *“Daha fazla planlama yapmaya başladım. Özellikle müze eğitimi yapacaksam veya müzede bir eğitim yapacaksam, başlangıç ve bitiş saatinin neredeyse dakik olmasını istiyorum. Böylesinin daha iyi olmaya başladığını düşünüyorum, benim açımdan böyle oldu.”* ifadelerini kullanarak müzede plan yapmanın önemini kavradığını açıklamıştır.

Ö9 kodlu öğretmen müzede planlama beceresinin arttığını *“Bu bahsettiğiniz becerilerin yani planlama becerisi tabi bunlar %200 oranında arttığını düşünüyorum müze eğitimi sonrasında. Planlamanın nasıl yapılacağını ...öncekinden dahi iyi yapabildiğimi kendimde görüyorum.”* sözleriyle dile getirmiştir.

Ö11 kodlu öğretmen ise *“Benim bu şeyde daha çok etkinlikleri planlama açısından diyeyim daha farklılaştırdı. Gezerek işte ben bu sene şunu planlıyorum ... biraz daha havalar düzeldikten sonra çocukları götürüp orada çalışma yapmak istiyorum.”* ifadelerini kullanarak planlama yapmada gelişim sağladığını ve müzede etkinlik yapma isteğini uyandırdığını söylemiştir.

Yaratıcı ve estetik düşünme

Sanatsal ve kültürel farkındalık, beraberinde yaratıcı ve estetik düşünmeyi de getirmektedir. Günümüzde eğitimcilerden, öğrencilere rol model olarak, sorunlara çözümler getiren, yaratıcı düşünme becerileri gelişmiş bireyler yetiştirmeleri beklenmektedir (Emir, Erdoğan ve Kuyumcu, 2007, s. 78). Bu doğrultuda, öğretmenlerin de öğrencilere bu konuda rol model olabilmesi için kendilerini geliştirmesi gereklidir.

Öğretmenler müzedeki sanatsal eserlerin onların yaratıcı ve estetik düşünme becerilerinin gelişmesine olanak sağladığını, öğrencilere bir etkinlik ya da materyal hazırlarken bile daha yaratıcı olduklarını ifade etmişlerdir. Hizmet içi müze eğitiminin yaratıcı ve estetik düşünme konusunda 7 öğretmene olumlu anlamda katkı sağladığına ilişkin görüşler aşağıda yer almaktadır.

“Yaratıcı düşünme becerileri, farklı bakış açıları konularında becerilerimi daha çok geliştirdim. Normalde resim sevmeyen birisi olarak OMM eğitiminden sonra resme bakış açım değişti.” (Ö1)

“Kendi alanım ile ilgili birazda yaratıcı yönümü destekledi diyebilirim. Mesela belki ben bir etkinlik hazırlarken o etkinliğin sadece materyalinde bile daha yaratıcı olduğumu fark ettim.” (Ö10)

“... hepimiz öğretmeniz, belli bir bilgi seviyesindeyiz. Ama hani, estetik bir zekâ da var gerçekten yani hani estetik zekanın da gelişmesi gerekiyor. Ya da orada işte eserlerin anlatmak istediği çok farklı şeyler var. Şimdiki müzelerde çok farklı eserler sergileniyor.” (Ö3)

“... bir şeyleri yapabilirsiniz, öğretmenleriniz söylüyordur illa elinizde benim kalemim yok, boyam yok, kağıdım yok değil, hayal gücünüzü geliştirerek farklı şeylerde yapabilirsiniz diyerek transfer açısından tabi güzel fırsatlar bunlar.” (Ö7)

“Yani bir esere baktığınızda zamanın nasıl geçtiğini anlamazsınız oradaki estetik sizi etkiliyor. İşte sanatçılar bir de farklı malzemeler de kullanılıyor. Benim dikkat ettiğim şey şu çok hoşuma gitmişti. Orada bir eser vardı Sabire Susuz 'un “Siyah” adlı eseriymi halâ aklımda o eser kaldı, etiket ve toplu iğnelerle yapılmıştı bu eser. Evet, baktığımız zaman toplu iğne ve etiketle yapılmış bir eser ama anlamı o kadar güzel ki. Yani diyor ki insanın kimliğinden bahsediyor aslında. Yani o etiketler düştüğü zaman hani o toplu iğneler düşecek, etiketler düşecek, o zeminde kalan aslında sensin, benliğin,

kimliğin demek istiyor. Yani geri kalan bütün etiketler senin değil yani sen üstümüze giydiğimiz o markalaşmayı günümüzün yirmi birinci yüzyılın o marka tutkunluğunu biraz eleştirmiş bence.” (Ö5)

“OMM ‘deki her eserden özellikle çok etkilendim, estetik bir yanı olduğu için her eser beni çok etkiledi. İnsandaki estetik duyguları da uyandırmakta.” (Ö4)

İletişim becerisi ve özgüven

Öğretmenlik mesleğinde olduğu gibi, özellikle birçok bireyle bir arada olması gerekli olan bir meslek alanında çalışan kişilerin, iletişimin daha kolay ilerleyebilmesi için etkili iletişim becerisine sahip olması gerekmektedir (Korkut, 2005, s. 143). Müze eğitimi ile öğretmenlerin kendi meslektaşları ve öğrencileriyle iletişim becerilerinin arttığını 5 öğretmen aşağıdaki görüşlerle belirtilmiştir. Öğretmenler kendi meslektaşlarıyla iletişime geçerek, paylaşımlar yaparak iletişim becerilerinin geliştiğini ve öğrencilerle olan iletişiminin ve iletişim kalitesinin arttığını dile getirmiştir.

“... oradaki bütün öğretmenlere iyi geldi onlarla iletişime geçtiğimizde de bunu söylediler. O yüzden uygulama kısmı en etkili olan kısımdı diyebilirim.” (Ö3)

“Eğitim ortamında diğer öğretmen arkadaşlarımızda yaptığı için bu öğretim ortamından birbirimiz ile etkileşimde bulunma fırsatımız oldu.” (Ö4)

“Yani hem kültürel olarak hem de kendimizi ifade etme becerisi olarak da bize çok büyük şeyler sağladığı bence. O yüzden her öğretmenin kesinlikle müze eğitimi almasını isterim.” (Ö6)

“Öğrenciler ile iletişim konusunda biraz daha hayatımız çeşitlendi. Birlikte kendi öğrencilerim, sadece rehberlik yaptığım diğer öğrenciler değil, kendi öğrencilerimle yaptığımız müze gezilerinden sonra öğrenciler ile daha fazla paylaşım yapabileceğimiz şeyler ortaya çıktı. Öğrenciler için de benim içinde aramızdaki en temel iletişim arttı, iletişimin kalitesi arttı, çocuklarımız kendini ifade şekli değişti ve olumlu şekilde gelişti.” (Ö8)

“Bu hem bahsettiğim gibi ders anlatım ve akademik beceri dışında sosyal anlamda da çocuklarla, çocukları konuşturma anlamında bana bir katkı sağladı dediğim gibi.” (Ö9)

Kaya ve Taştan (2020, s. 297) özgüvene ilişkin yapılmış tanımlarda ortak noktanın, kişinin kendi potansiyeline duyduğu güven olarak açıklamıştır. Kişi kendi potansiyeline ne kadar güvenirse yapacağı işlerde o kadar başarılı olması beklenmektedir. Bu anlamda, hizmet içi müze eğitimi alan öğretmenler aldıkları eğitimle müzede eğitim ve öğretim faaliyetleri gerçekleştirme konusunda kendilerine güven duyduklarını ve bu işi başarıyla gerçekleştirebileceklerini aşağıdaki görüşleri sunarak ifade etmiştir. Ayrıca olaya daha farklı bir açıdan bakıp, okul dışı öğrenme ortamlarında eğitim gerçekleştirme ve farklı alanlarda kendini geliştirme anlamında özgüven kazandıklarını belirtmişlerdir.

“Sıkıcı bir eğitim beklerken böyle aktif bir öğrenme modeline dönüşmesi beni çok mutlu etti. Teorik eğitim kesinlikle şart. Teorik eğitim keşke olmasa vesaire demiyorum, Teorik eğitim iyi ki oldu, bize anlatan hocamızda çok başarılı bir eğitimciydi. O bize kısa öz anlamamız gereken noktaları belirttikten sonra bir de müzelere gidip hani durumu canlı bir şekilde görüp bir de üstüne biz de anlatınca iyice bir şeyler oturdu ve ben bugün bir müzeye gidecek olursam, yani öğrencilerimle beraber, onlara çok rahat bir şekilde rehberlik edebileceğimi düşünüyorum. Eğitimi aldıktan sonra ve müze hakkında bilgi de edindikten sonra öğrencilerime rehberlik edilebilirim, öğrendiğim eğitim yöntemi ve tekniklerini rahatlıkla kullanırım.” (Ö2)

“Ne öğrendim kendimle ilgili, normalde çocuklarla yaparken bu işi başarabileceğimi gördüm. Kendime güvenim vardı ama daha farklı bakıyordum. Bu işi de yapabilirsin, diye düşündüm. O işle ilgili nasıl diyebilirim oranın bir parçası olabilirim gibi kanılara sahip oldum. Keşke hep sürseydi.” (Ö11)

“Farklı bir ortam, farklı insanlarla bir araya geldim. Bu açıdan da farklı bir deneyim oldu. Farklı deneyimler yaşayabileceğimi gördüm. İstedğim de yeterince çabaladığımda, evet bunu da yapabilirim, başka bir alana da yönelebilirim anlamında farklı bir bakış açısı kazandırdı. O açıdan da destekledi diyebilirim öz güvenimi.” (Ö5)

“... farklı eğitim ortamlarında öğrencilere farklı eğitimler verebileceğimi gördüm. Çünkü müze benim daha önce hiç ilgili olduğum bir alan değildi. Dedim ki kendi kendime demek ki farklı bir alanda bilgi sahibi olabilirsin, bugün sanat oldu, yarın spor olabilir bu daha sonra uzay olabilir. Yani kendimi kısıtlama hiç gerek yokmuş bir kere, bu bence kendi açımdan çok değerli bir farkındalık kazandırdı.” (Ö4)

İş birliği içerisinde öğrenme

İş birliği kavramını TDK (2023) “amaç ve çıkarları bir olanların oluşturdukları çalışma ortaklığı” olarak açıklamıştır. Bireyler birbirlerinin yaşantılarına katkı da bulunurken kendi potansiyellerinin ortaya çıkmasında iş birliği içerisinde öğrenme katkı sağlamaktadır. Bu konuya ilişkin görüşlerini 5 öğretmenden bazıları aşağıdaki gibi ifade etmiştir. Katılımcılar iş birlikli öğrenme sayesinde farklı bakış açıları kazanma, eksiklerini görme anlamında paylaşım yapma fırsatı bulduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca bu süreçte birbirlerinden birçok şey öğrendiklerini ve bu anlamda birbirlerine katkı sağladıklarını dile getirmişlerdir. Bu temaya ilişkin görüşler aşağıda sıralanmıştır.

“Eğitim ortamında diğer öğretmen arkadaşlarımızda yaptığı için bu öğretim ortamından birbirimiz ile etkileşimde bulunma fırsatımız oldu.” (Ö4)

“Zaten oraya gelen kişilerin de öğretmenlerin de müzelere karşı bir ilgisi vardı. Onların bakış açıları, onları dinleme böyle bir paylaşım yaptık. Onlarda müzelere olan ilgimi daha çok arttırdı diyebilirim. Aynı zamanda hani biz de yaptık daha sonra bir de eleştirdiler, nerelere daha çok dikkat etmemiz gerekiyor. Bunu her öğretmen de yaptığı için biz de eksikliklerimizi görebildik.” (Ö5)

“Bu eğitimin bence, benim açımdan en faydalı kısmı müze eğitiminden ziyade orada var olan öğretmen arkadaşlarla aynı amaç için uğraşırken birbirimizden çok şey öğrendik. Ben öyle düşünüyorum. Aynı eser önünde konuştuğumuzda ben başka bir yere baktığımı, bir başka arkadaşımın o eserin farklı bir yönüne baktığını görmek, bakış açılarımızın gelişmesi bence en faydalı bölümüydü.” (Ö8)

“Bizim tabi akranlarımız arkadaşlarımız, eğitimi anlatırken onlar uygulamayı yaparken, orada bizim gözüümüze çarpan durumlar da oldu. Şurayı daha güzel yapabildi, şu bilgi gereksiz ya da şurayı çok hızlı geçti gibi onlarda grup dinamiği içerisinde güzel sonuçlar verdi. Ben kendime güzel şeyler kattım o müzede.” (Ö7)

Çağdaş yaklaşım yollarıyla öğretim

21. yüzyılda bilgi anlayışındaki değişimlerle birlikte öğrenme ve öğretme süreçlerinde yeni yöntemler gündeme gelmiş ve özellikle öğrenme sürecinde öğretenden ziyade öğrenen bireyin aktif olması öne çıkmış ve çağdaş yaklaşım yolları ile öğretim yöntemleri ortaya çıkmıştır (Koç vd., 2012, s. 317). Bu çağdaş yaklaşım yolları ile öğretim yöntemleri öğrenenin aktif olduğu genelde proje tabanlı, probleme dayalı, farklı

öğrenme stillerini içine alan bir sistemdir. Müzede alınan eğitimle farklı türde yenilikçi ve dijital eserler görme fırsatı bulan öğretmenler, müzelerin çağdaş yaklaşım yolları ile öğretime olanak sağladığı ve öğrencilere bu becerileri kazandırdığı 5 öğretmen tarafından aşağıdaki görüşlerle açıklanmıştır.

“... Dijital eserler de var yani bunları yirmi birinci yüzyılın da becerilerine kazanabilmek için bence müze çok güzel bir yer bunları. Çünkü zaten öğretmenliği mesleği artık şöyle bir hal aldı. Yirmi birinci yüzyıl becerilerine öğrencilere kazandırmalıyız. Biz de kazanmalıyız onlar da. Onlara da kazandırmalıyız. O yüzden bence bu beceriler müzede çok iyi gelişebilir diye düşünüyorum.” (Ö3)

“Eğitimci olarak hani müzede kullanılan yöntem ve teknikleri daha önce eğitim bilimleri dersi alırken az çok biliyorduk yerinde öğrenme kavramını. Müze özelinde bunun nasıl kullanılacağını, hangi yöntem ve tekniklerin kullanılacağı konusunda çok bilgi sahip değildik. Bir grup öğrenciyi müzeye götürdüğümüzde onlara sadece belki başlarında durup işte eserleri izlemelerine fırsat veriyorduk. Ama artık bunun böyle olması gerektiğini, müzenin öncesinde ve müzeden sonrasında bir ölçme değerlendirme yöntemiyle öğrencinin sadece bakan konumdan ziyade öğrenen konuma geçmesini sağladığımızı düşünüyorum. Bu anlamda eğitici yönüme katkı sağladı diye söyleyebilirim.” (Ö2)

“İşte bu OMM’ de aldığımız eğitimle yenilikçi ve inovasyon içeren eserler görme fırsatı bulduk. ... Yenilikçi inovasyon kısmını görmek orada güzeldi yani. Şunu düşündüm mesela Fen Bilgisi öğretmeni olduğum için bu projeyle geliştirmede projelerde işte bir şeye yenilik katmak, inovasyon. Yani diyelim ki işte siz bir model yaparsınız, o modele küçük bir şey katarsınız, o yeni durur yani. Farklı açıdan kullanma açısından da bir farklı katar yani. Yani dediğim gibi işte yenilikçi olması beni çok etkiledi. Kendi alanımla ilgili şeylere dikkat ettim ve onların eserlerinde kullanımını gördükçe bir o noktada bir aydınlanma yaşadım.” (Ö4)

“Müze eğitimini aldıktan sonra ben konularımı daha farklı işledim, işliyorum da. Proje yaptım, projeler yaptım bununla ilgili. Tam müze eğitimi olmasa da bu e-Twinning ile birlikte arkeoloji, müze eğitimini içerisine alan projeye dahil oldum. Sonuçları ve çıktıları da çok güzel oldu. Öğrencilerin hepsi olmasa da o projeyi yaptığımızda öğrenciler olaya daha farklı bakıyorlar.” (Ö11)

Ölçme değerlendirme etkinlikleri

Müze gezisi esnasında ya da sonrasında yapılabilen ölçme ve değerlendirme etkinlikleri verimli bir müze gezisinin gerçekleştirilmesi için gereklidir (Buyurgan, 2017, s. 326). Elde edilen bulgulara göre hizmet içi müze eğitimine katılan 4 öğretmen ölçme ve değerlendirme etkinliklerini öğrendiklerini ve uygulayabileceklerini belirtmiştir. Müze gezisinden sonra uygulanabilecek farklı ölçme ve değerlendirme tekniklerini öğrendiklerini ve bunları uygulayabileceğini dile getirmiştir. Katılımcılar daha önce müze gezilerinde uyguladığı ölçme ve değerlendirme tekniklerini geliştirerek ilerlettiğini, bu müze eğitiminin, ölçme ve değerlendirme tekniklerinin çeşitlendirilmesi anlamında farkındalık yaratarak, farklı teknikler kullanıp öğrencilerin duygularını da açığa çıkarmak ve öğrencilerin kazanımları içselleştirmesini sağlamanın gerekli olduğunu aşağıdaki görüşlerle vurgulamışlardır.

“Müzedede, öncesinde müzedede ve sonrasında nasıl bir ölçme değerlendirme yöntemi yapacağımızı öğrendik. Müzedede tabii ki öğrenciye klasik bir sınav şeklinde kâğıt kalem tutuşturularak bir ölçme değerlendirme yapılamayacağını, farklı yöntemlerin uygulanması gerektiğini öğretilti. ... Ölçme değerlendirmeleri de basit bir şekilde uygulayabileceğime inancım var.” (Ö9)

“Dersin hangi konusu ile ilgili bir müze gezisi yapılacağını yani ilişkilendirmeyi daha sonra değerlendirmeyi, müze gezisi sonrasında çıktıları almayı öncekinden dahi iyi yapabildiğimi kendimde görüyorum.” (Ö1)

“Ölçme değerlendirme kısmında da az önce söylediklerimin tam tersi şeklinde formal bir şekilde, bu çocuk bunu öğrenmiş, şunu kavramış, şunu kavramamıştan çok, farklı öğrencilerin farklı duyularıyla, farklı algılarıyla öğrendiklerini gözlemlediğim için, ölçme-değerlendirme seçeneklerimi çeşitlendirmeye başladım. Yani doğrudan belki bir öğrenci bir eseri sözel olarak değerlendiremezken, bir öğrencim drama etkinliği yaptığımızda hiç bakmadığımız bir esere bakmadığımız bir açıdan bir duyguyu fark etmiş ve o duygusunu drama yaptığımızda ona yansıtmış. Bir başka öğrencim günler sonra bir resim yaparken belki baktığımızda alakasızmış gibi görünen bir konuda resim yaparken bile hayatın içine bunu katabiliyor. Ölçme değerlendirmenin de çeşitlenmesi gerektiğini, öğrenci için çeşitlenmesi gerektiğini gözlemledim.” (Ö8)

Bir başka katılımcı olan öğretmen ise, müze gezilerinin sadece geziden ibaret olmadığını, bu geziyi eğitim öğretime dahil etmek anlamında değerlendirme yapmanın ve öğrencilerin öğrendiklerine işlevsellik ve hayalilik kazandırma anlamında etkinlikler yapılmasının önemli olduğunu aşağıdaki gibi vurgulamıştır.

“Herhangi bir gezi yapıldıktan sonra sadece orada kalmaması, döndükten sonra bununla ilgili bir değerlendirme yapılması, burada işte biz sadece orayı gezmedik, sadece orayı dolaşmadık, şunlarda vardı hatırlıyor musunuz, gibi bir hatırlatmalar yapılması, çalışmalar yapılması açısından da kıymetliydi. Hatta orada da bizim işte orada bizim mesela bazı kağıtlarımız vardı elimize, öğretmenlerimize sunduğumuz bu geziden sonra şu etkinlikleri yapabilirsiniz şeklinde değerlendirme şeyleri vardı. Onun için o da güzel ve anlamlıydı elbette ki. Bunu bir sadece gezi olarak, okul dışı öğrenme ortamı olarak değil de bir tamamen eğitim öğretim içerisine dahil etmek açısından bunların hepsi planlama işleyiş, hayalilik kazandırma, daha sonrasında değerlendirme ve değerlendirme sonrasında belki de ortaya yeni bir şey ortaya çıkarma bunu bir oyunlaştırma bunu biz gezdik dolaştık, bir şeyler öğrendik bunu hayatımıza nasıl katabileceğimizle ilgili fikirler oluştu.” (Ö7)

Entelektüel birikim

Entelektüel birikim, her anlamda kendini donanımlı hale getirme ve aydın bir birey olma yolunda ilerleme olarak açıklanabilir. Hizmet içi müze eğitimi alan 4 öğretmen kendi branşlarının dışında her anlamda geliştiklerini ifade etmiştir. Katılımcılar aşağıdaki gibi görüşlerini paylaşarak müze eğitimi ile kendilerini farklı alanlarda geliştirdiklerini ve etrafındaki bireyleri aydınlatma, müze bilinci kazandırma anlamında deneyim kazandıklarını ifade etmiştir.

“OMM deki resimlerden sonra çocuklara tarihi, coğrafyayı, sosyal anlamda ve kişisel gelişimleri açısından nasıl anlatabileceğimi öğrendim, çünkü orada görüyor çocuklar.” (Ö1)

“... gezerken anlamlandırmadığımız birçok resimde vardı, heykelde vardı. Hatta bunların dışında hani hiç karşılaşmadığımız teknolojinin sanatla buluşmasını kendi adıma çok görmemiştim. Ekranlarda teknolojik eserlerin de olduğunu gördük. Bu bizi şaşırttı ve heyecanlandırdı aynı zamanda.” (Ö2)

“... eserler zaten çok güzel ama modern müzenin hani dijital kısmı da bence eğlenceli. Yani o noktalarda bir fen bilgisi öğretmeni olarak sanatı bilim ve teknoloji ile bağdaştırmaları çok hoşuma gitti açıkçası. Yani o anlamda bir böyle bilinç kazandığımı düşünüyorum.” (Ö3)

“Böyle çevremdeki insanları da müze gezilerine daha böyle katmak gibi ya da öğrencilerime bu konuda daha bilinçlendirmek gibi olabilir. Ya da işte küçük yeğenlerim var onlarla müze etkinlikleri yaparak. İşte bu senin müzen olsun işte bu müzede eserlerini sergile gibi. Bu şekilde sadece kendime değil etrafımdaki insanlara da müze bilinci kattım ve tecrübelerimi onlarla paylaştım.” (Ö5)

Etkili ve kalıcı öğrenme

Öğrenme, yaşantı sonucu gerçekleşen ve bireyde az ya da çok kalıcı bir iz bırakan olgudur. Bu nedenle, öğrenmenin gerçekleşebilmesi için kalıcı olması gerekir. Öğrenmenin etkili ve kalıcı olabilmesi için ise başvurulan bazı yöntem ve teknikler vardır. Katılımcılar etkili ve kalıcı öğrenmeyi sağlamada etkili olan bazı yöntem ve teknikleri öğrendiğini dile getirmiştir. Müzede yapılan eğitimle farklı duylara hitap eden öğrenme şekliyle hem kendileri hem de öğrenciler için bu eğitimin kalıcı olduğunu vurgulamıştır. Ayrıca soyut kavramlara, örneğin; sanata saygı, sanatçıya saygı, bir düşünceye saygı gibi kavramların öğrenilmesinde hem öğretmenlerin hem öğrencilerin bu eğitimle kalıcı ve etkili bir şekilde öğrenebileceği dile getirilmiştir. Bu eğitimin eserleri anlamlandırmak ve hikayelerini öğrenmek anlamında kalıcı öğrenmeyi sağladığını ifade etmiştir. Bu görüşleri hizmet içi müze eğitimi alan 4 öğretmen aşağıdaki gibi dile getirmiştir.

“Müzede yapılan etkinlikler ile birlikte öğrenme kalıcı hale geliyor. ... Burada bilginin kalıplara sığmayacağını gösterdik. Evet özellikle OMM'deki resimlerden sonra çocuklara tarihi, coğrafyayı, sosyal anlamda ve kişisel gelişimleri açısından nasıl anlatabileceğimi öğrendim, çünkü orada görüyor çocuklar. Nuri İyem'in Anadolu kadınları resminden göç olayını anlattım, kocaman gözleri olan tabloydu. Koreli sanatçının tellerle yapmış olduğu heykel çalışması diyebiliriz, önyargının ne kadar kötü olduğunu gördü çocuklar.” (Ö1)

“Biliyoruz kendini farklı duygularımıza hitap eden eğitimlerin daha kalıcı olduğunu herkes hayatında tecrübe etmiştir. Öğrencilerin de bir şey teorik eğitim den ziyade pratik olarak şahitlik etmesi görmesi hem onların bilgileri kalıcılaştırmasını sağlar hem de öğretmenleriyle beraber tatlı hatıralar edinmesini sağladığı için öğrencilere çok faydalı olduğunu düşünüyorum. Yani o mekândan bağımsız ve eğitimlerin daha kalıcı olduğunu görüyorum. Bu şekilde diyebilirim.” (Ö2)

“Hani bakıyorsunuz belki haberlerde mesela insanların, öğrencilerin belki her alanda bilmedikleri konularda saygı anlamında çok hassas olmadıklarını görebiliyorsunuz. Eserlere saygı, sanatçıya saygı, sanatçının düşüncesine saygı, her bir insanın o eserden çıkaracağı mesaja saygı yani öğrenci öğrenmesi gereken saygı kavramını anlamaya bence bu eğitimle etkili bir şekilde öğrenme fırsatı buluyor.” (Ö4)

“... eğitim aldıktan sonra az önce söylediğim gibi yani sadece böyle bir sanat eserine bakıp geçmek değil de bunun bir altındaki anlamı, bunun hikayesini öğrenmek, bana çok iyi geldi, keyif verdi. Bunları anlatmak çok iyi geldi öğrencilerime.” (Ö7)

Yaparak yaşayarak öğrenme

Etkili ve kalıcı öğrenmenin yollarından biri de yaparak yaşayarak öğrenmedir. Görüşmeye katılan 4 öğretmen hem kendileri hem de öğrencileri için müzede yaparak ve yaşayarak öğrenmenin mümkün olduğu ve müzede yapılan etkinliklerle birlikte öğrencilerde bazı becerilerin artırabileceği ifade edilmiştir. Katılımcılar yaparak yaşayarak müzede kullanabileceği farklı teknikleri öğrendiğini ve öğrencilerin de müzelerin eğitimde yaparak yaşayarak öğrenmenin gerçekleştiği yerlerden biri olduğunu dile getirmiştir. Ayrıca öğretmenler, yaparak yaşayarak öğrenmenin dikkat çekme, merak duygusu uyandırma, odak sürelerini artırma ve keşfetme becerilerini artırdığını vurgulayarak, öğrencilerin kendi becerilerini keşfetme sürecine yardımcı olabileceğini vurgulamıştır. Öğretmenler, öğrencinin pasif konumda olduğu yöntemleri uygulamaktan ziyade öğrencilerin olayın içinde görerek yaşayarak öğrenmesinin bilgiyi anlam yüklemeye önemli olduğunu dile getirmiştir. Bu görüşlere ilişkin ifadeler aşağıda sıralanmıştır.

“Çocukların görerek, yaşayarak öğrenebileceği yerler ve insanların nasıl bir gelişim geçirdiğimizi görmeleri açısından çok önemli. Eğitimde yaparak yaşayarak öğreneceği yerler. ... Aslında farklı teknikleri kullanmayı yaparak yaşayarak bu eğitimde öğrendim.” (Ö1)

“Didaktik eğitimin yanında yaşayarak, yerinde görerek, farklı bir ortam sonuçta daha böyle şey oluyor, dikkat çekici olabiliyor. Odaklanma süreleri artabiliyor, merak duygusunu artırıyor, keşfetmeyi arttırıyor. Ben ne yapabilirim acaba? Ben de aynısını yaparım. Yani işte eserlerin aynısını kendisi de yapmaya çalışıyor ya da aynı malzemeleri, benzer malzemeleri kullanarak. Ya da o da kendi yeteneğini keşfedebilir.” (Ö5)

“Çünkü bunları sadece tek düze bir şekilde sınıfta anlattığınız zaman çocuklar bir müddet sonra duyma şeyi uyguluyorlar sadece duyuyorlar ama anlamlandıramıyorlar. Hep aynı şey söyleniyor ama bunu başka bir yerde başka bir şekilde gördüğü zaman onun açısından müze sonrası etkinliklerde tabi bunun hep çok önemli olduğunu düşünüyordum zaten.” (Ö7)

“Bunların dışında ders içerisinde de hayatımızda, birlikte yaşadığımız arttığı için paylaşılabileceğimiz, yaparak-yaşayarak öğrenme kısmını geliştirmiş olduğumuz için derslerdeki ilgi ve alakaları da arttı.” (Ö8)

Eğlenerek öğrenme

Hangi yaştan olursa olsun öğrenen bireylerin öğrenme süreçlerinde keyifli vakit geçirmeleri kalıcı öğrenmeyi sağlamanın yanında motivasyonu da artıran önemli bir faktördür (Parkinson, 1999). Hizmet içi müze eğitimi alan öğretmenlerden 3’ü bu süreçte eğlenerek öğrendiklerini, bu süreçten keyif aldıklarını ifade etmiştir. Pasif konumdan, aktif konuma geçmek, öğrencilere eserleri aktarma konusunda bilgileri öğrenmeye çalışmanın keyifli bir süreç olduğunu vurgulamıştır. Ayrıca bu eğitimle öğretmenler, eserlerin altında yatan anlamını öğrenmenin onlara keyif verdiğini belirtmiştir. Bu bulgulara ait görüşler aşağıda sıralanmıştır.

“Yani orada ben sadece doğrudan kendime anlatılan, orada var olan eserlerin bana anlatılması halinden işi üstlenen tarafa da geçince ve gelen öğrenciler ile ilgile-necek olmak ya da bir esere nasıl bakmalıyım ve bunu nasıl aktarmalıyım kısmını öğrenmeye çalışmak çok daha keyifliydi, daha eğlenceliydi.” (Ö8)

“Yani çok güçlü fikirler kattı, ben çok eğlendim, mesleğimin dışında bir sanat alanında, heyecanlı bir alanda olmak beni çok doldurdu, hoşuma gitti.” (Ö10)

“... eğitim aldıktan sonra az önce söylediğim gibi yani sadece böyle bir sanat eserine bakıp geçmek değil de bunun bir altındaki anlamı, bunun hikayesini öğrenmek, bana çok iyi geldi, keyif verdi.” (Ö7)

4.5. Öğretmenlerin Hizmet içi Müze Eğitime İlişkin Önerileri

Araştırmanın 5. araştırma sorusu olan “Hizmet içi müze eğitimi alan öğretmenlerin bu eğitime ilişkin önerileri nelerdir?” sorularına verilen cevaplar Tablo 4.8’de sunulmuştur.

Tablo 4.8

Öğretmenlerin Hizmet içi Müze Eğitime İlişkin Önerileri

Temalar	f
Daha fazla müze gezisi	5
Kapsamın genişletilmesi	3
Sürenin daha uzun olması	2
Daha fazla uzman bulundurulması	2

Tablo 4.8’de gösterildiği üzere, hizmet içi müze eğitime katılan öğretmenlerin hizmet içi müze eğitime ilişkin önerileri “kapsamın genişletilmesi, daha fazla müze gezisi, sürenin daha uzun olması ve daha fazla uzman bulundurulması” olmak üzere dört tema altında toplanmıştır.

Kapsamın genişletilmesi

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 3 katılımcı verilen hizmet içi müze eğitiminin her müze için açılmasını ve modern müzede uygulanan eğitimin diğer müzeler içinde uygulanıp, kapsamın genişletilebileceği vurgulanmıştır. Buna ek olarak farklı illerdeki müzelerde de bu eğitimi alma imkânı sağlayarak kapsamın genişletilebileceği ifade edilmiştir.

“Teorik eğitim kapsamında seminer alan öğretmenlerden eğitim almış olanları tekrar periyodik olarak eğitime teşvik ederdim. Her müze için farklı bir eğitim açardım.

Sadece modern müze ile sınırlı kalmayıp diğer müzelerinde eğitimlerini verirdim. O müzelerde çok farklı fikirler verebilir. Bu nedenle kapsamı genişletirdim.” (Ö1)

“Farklı müze türlerini de bu eğitime katabilirdim. Sadece tek tip değil de olabilecek farklı tarzdaki müzeleri de eğitimin içine katardım. Yani Eskişehir’de böyle çok yeterli bulmuyorum zaten müze açısından da böyle çok da zengin bir şehir değil. Bence farklı illerdeki müzeleri de katmayı düşünebilirdim. Daha kapsamlı bir eğitim olurdu.” (Ö5)

“Odunpazarı’ndaki diğer müzeler de bu projeye dahil edilebilirdi. Çünkü öğrenciler bilmiyorlar gerçekten tarih anlamında eksik oldukları için bunu söyleyebilirim eksiklik olarak. Yani projeyi bu anlamda daha da genişletmeyi düşünürdüm.” (Ö3)

Sürenin daha uzun olması

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 2 katılımcı verilen hizmet içi müze eğitiminin teorik kısmının daha kısa tutulup, uygulama kısmının daha uzun tutulması ve eğitimin süresinin daha uzun tutulup Eskişehir’deki diğer müzelerin de gezilme imkânı sağlanması önerilmiştir.

“Sadece modern müzedeki eserleri gezdirip anlattık. Bu uygulama eğitiminin süresi daha uzun olabilirdi. Teorik kısmı biraz az anlatılıp uygulama kısmında daha çok vakit geçirebilirdik öyle bir durum olabilirdi diye düşünüyorum.” (Ö3)

“Eğitimin süresinin biraz daha uzun tutup Eskişehir’deki bütün müzelerin öğretmenler tarafından gezilmesini isteyebilirdim.” (Ö4)

Daha fazla müze gezisi

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 5 katılımcı verilen hizmet içi müze eğitimde daha fazla müze gezisi olmasını ve teorik eğitimden önce müze gezileri yapıp sonrasında müze gezdirilmesini önermişlerdir. Daha fazla müze gezip, deneyime dayalı öğrenme gerçekleştirmek istediklerini vurgulamışlardır. Ayrıca teorik eğitimin daha kısa tutup, açık hava müzesi gibi daha farklı müze gezilerinin de gerçekleşmesini ve sanal müzelerden de daha fazla bahsedilmesi gerektiğini vurgulamışlardır.

“Öncelikle şunu yapabilirdim. Mesela teorik eğitimin uzaktan eğitim olarak verebilirdim, katılımcıları yormamak adına. Dediğim gibi üç günü geçirmezdim bu teorik eğitimin, ardından şehirdeki müzeleri keşfetmeye odaklanırdım aynı bizim eğitimimizde olduğu gibi bu farklılaştırmazdım. Küçük şehirlerde özellikle bu bir iki güne sığabiliyorsa

daha fazlasını geçmezdi. Daha sonra canlı yaşayan müzelere mesela Eskişehir'de biliyorsunuz Yazılıkaya var, Yazılıkaya'ya götürülebilir de daha uzak yerlere, tarihe tanıklık etmiş mekanlara götürülebilir diye düşünüyorum. Yani bu kapalı müzelerden ziyade açık hava müzelerine de gidilmesi gerektiğini düşünüyorum. Ülkemizde açık hava müzesi denildiği zaman birçok yer var ve çoğu şehirde de var. Bunları en başta bizim öğrenmemiz gerekiyor ki öğrencilerimize düzgün bir şekilde aktarabilirim. Bunu yaptım. Sadece müze sayısını arttırmak hedefim olabilir ve aslında bu daha etkili hale getirebilirdi. Bu eğitim zaten etkiliydi, daha da etkili hale gelirdi böylelikle. Mesela Topkapı Sarayı, İstanbul da bunun çok fazla örneği var. Bu tür müzelere gidebilsek bu çok etkili ve kalıcı olurdu. Ama tabii ki şartlar, bu elde değil.” (Ö2)

“Çünkü teorik kısım benim için önemli. Hani belki tüm müzeler gezilip sonrasında deneyimlere dayalı bir eğitim olabilirdi. Geleneksel bir eğitimdi teorik kısmı. Önce müzelerin gezilip sonrasında teorik eğitim verilebilirdi. Çünkü kişinin kendi edindiği bilgilerdir esas kalıcı olan baktığınızda bana sorarsanız o teorik açıdan şu an aklımda kalan neredeyse hiçbir şey. Ama deneyimlediğim şeyler şu an benim aklımda ve dediğim gibi bir tutum olarak benim hayatımda. Tabii bu da olsaydı çok üst düzey bir eğitim olurdu. Ama dediğim gibi yani diğer eğitimlerle kıyasladığında ya da hayatımın diğer alanlarıyla kıyasladığımda bu bile benim için çok yeterliydi. Bunu hep söyledim zaten.” (Ö4)

“Farkı müzeler tabi dahil edilir. Diğer müzelerde dediğim gibi bir Arkeoloji müzesi, bir arkeoloğun eşliğinde gezdirilir ya da aynı eğitimin versiyonu tarih öğretmenine anlatılır, o tarzda bilgiler iletilebilir. Eskişehir'de diğer müzeler dahil edilebilir, şu an Eskişehir'de bayağı bir müze var yani bu örnekler devam ettirilebilecek örnekler. Öğrencilerin falan işine yarayan bir uygulama yapılması, devam etmesi gereken bir uygulamaydı.” (Ö12)

“... tarih müzesi gezilmeliydi, Eskişehir içerisinde var olan birkaç müze çeşidi daha gezilebilseydi, buralarda da eğitim alsaydık daha doyurucu olurdu.” (Ö8)

“Biz eğitimde galiba, Cumhuriyet müzesini gezmiştik. Yani bir değil de birkaç müze gezisi olabilir. Sanal müzeler hakkında, o konunun üzerinde çok durmadığımızı hatırlıyorum. Bilgi verilmişti sadece. Sanal müzeler üstünde daha fazla dururdum. Çünkü ulaşma ve iletişim anlamında çok uzakta bir yerdeki eserleri görmek istiyorum ben mesela. Örneğin TRT-2 de bazı programlar çıkıyor, müzeyi geziyor kamera, boş bir müzeyi

ama çok güzel çekim yapıyor. Tüm bilgileri veriyor hem anlatıyor hem detaylarıyla gösteriyor. Bu tarz bir müze gezilerinin nasıl olacağı, nasıl yapılacağı hakkında bir eğitime bunu da eklerdim. Öyle bir değişiklik yapardım herhalde.” (Ö9)

Daha fazla uzman bulundurulması

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 2 katılımcı verilen hizmet içi müze eğitimin daha işlevsel olması için daha küçük gruplar halinde müze gezilerinin yapılabilmesi için müzelerin daha fazla uzman bulundurulması ve müzedeki eserlerin öğrencilere uygunluğunu tespit edebilecek bir psikolojik danışman ya da eğitim uzmanı bulundurulması gerektiğini önermişlerdir.

“Daha işlevsel olması için, biz orada küçük guruplar halinde, ya da 2 guruptuk galiba, bir eğitimci, oradaki görevli arkadaş bizi gezdiriyordu, daha küçük guruplar halinde eserler hakkında bilgi verilebilir. Atıyorum bir rota belirlendi, şurası, şurası, şu eser, yani 15 kişi değil de 2’şer 3’er kişilik guruplarla daha rahat bir şekilde, daha zamanlama iyi kullanılacak şekilde gezilip tek tek bilgi alınabilirdi. Bu daha işlevsel olabilirdi. Öyle düşünüyorum.” (Ö8)

“Hocam ben aslında orda eserleri anlattıkları gün ben bu buraları sunamam çünkü bunlarda risk var diyerek belirttiğim kısım, onların düşünmeleri gerekirdi. Kurumunuzda bir psikolojik danışman, bir psikolog ya da bir eğitim uzmanı, psikolojik açıdan değerlendirecek eserleri değerlendirecek bir uzman yok mu dedim. Yok dedi, böyle bir kadromuz yok, o zaman bende dedim ben bu konuda sizleri yönlendirmek istiyorum çünkü bir eser vardı orada o eserin çocukların yaş kimlik, kişilik gelişimleri göz önüne alınarak seçilmemiş olduğunu fark ettim. Psikolojik etkisi düşünülmemiş çocuğun kişilik, kimlik gelişimi. Bende eğitim planlayıcısını hemen uyardım yani o hemen o eseri o sistem çıkardı. Zemin katta, sanki böyle hayvanlı, insanlı bir obje ve cinsel kimliği var olduğundan daha farklı olan bir eser kimliği olan bir karakteri çalışmıştı sanatçı. Yanında kişilik kimlik gelişimlerini olumsuz etkileme ihtimalini o riskli göze almayın bence demiştim.” (Ö10)

4.6. Öğretmenlerin Müze Rehberliğindeki Rolü

Araştırmanın altıncı araştırma sorusu olan “*Hizmet içi müze eğitimi alan öğretmenlerin müze rehberliğindeki rolü nasıldır?*” sorusuna verilen cevaplar Tablo 4.9’da gösterilmektedir.

Tablo 4.9

Öğretmenlerin Müze Rehberliğindeki Rolü

Temalar	<i>f</i>
Öğrencilere rehberlik etme	9
Müze kurallarını hatırlatma	6
Aktif öğrenmeyi sağlama	4
Müzeyi tanıtmaya	3

Tablo 4.9 incelendiğinde, hizmet içi müze eğitimi alan öğretmenlerin gerçekleştirdiği müze rehberliği deneyimine ilişkin rolü “öğrencilere rehberlik etme, müze kurallarını hatırlatma, aktif öğrenmeyi sağlama ve müzeyi tanıtmaya” şeklinde 4 temadan oluşmaktadır.

Öğrencilere rehberlik etme

Hizmet içi müze eğitimi alan 9 öğretmen sonrasında Odunpazarı Modern Müze’de gerçekleştirdikleri müze rehberliği deneyimindeki görev ve sorumluluklarının öğrencilere rehberlik etmek, onları karşılamak, öğretmen kimliğinden ziyade bir müze rehberi kimliğine bürünüp, müzedeki eserlere ilişkin bilgi vermek olduğunu ifade etmiştir. Bu ifadeler aşağıda doğrudan alıntılarla verilmiştir.

“Yani müzedeki sorumluluğumuz müzeye gelen öğrencilere rehberlik etmek ve eserler hakkında bilgi vermektir.” (Ö1)

“Müze eğitiminde bizlere eğitim verildi ve bu eğitimde okullardan öğrenciler geldiğinde nasıl davranmamız gerektiği, müze içerisinde nelere dikkat etmemiz gerektiği konularında bilgiler aldık. İlkokul, ortaokul ve liselere göre ayırarak eserlerin nasıl anlatılacağı hakkında bilgiler verildi. Bu noktada aldığımız eğitimler ile birlikte müzede bir rehber konumu ve sorumluluğundaydık.” (Ö3)

“Tabi, aldığımız eğitimde, öğrencilere nasıl rehberlik edebiliriz, o yönde bir eğitimdi aynı zamanda. Nelere dikkat edebiliriz, neler önemli ve aldığımız bu eğitim doğrultusunda öğrencilere rehberlik etmek, yaş gurubuna göre bir gezi planını yapmak ve öğrenciler de bu gezi planından daha çok nasıl faydalanabilir bunu amaçlıyorduk ve rolümüz buydu diyebilirim.” (Ö5)

“Biz orda tam anlamıyla rehber görevi gördük aslında. Öğrencileri, grubumuzu karşıladık. Onlara süreçten bahsettik, müzenin geçmişinden öncelikle bahsettik. ... O eserleri sırayla devam ederek, aynı zamanda onların eserleri incelemelerine zaman tanıyarak süreci tamamladık, müzeyi öğrencilere gezdirmiş olduk. Onun dışında tam anlamıyla rehber görevindeydik, tam anlamıyla bir öğretmenden ziyade, oradaki müze rehberi gibi davranmamız gerekiyordu. Bu şekilde sorumluluklarımızı yerine getirdik.” (Ö6)

“... grupları modern müzeyi gezdirmekten öğrencileri. Sorumluluğumuz buydu zaten bu bilinçle oradaydık.” (Ö7)

“... öğrencilerin karşılanması, onlara rehberlik yapabilecek düzeyde sanat eserleri ve onlarla ilgili çeşitli bilgilerle donanmamız, eserler hakkında fikir sahibi olmamız, müze hakkında fikir sahibi olmamız ve bunları gelen öğrencilere aktarabilmemiz beklendi.” (Ö8)

“Burada bir kere gelen misafirlerin, öğrencilerinde diyebiliriz, karşılanması öncesinde planlama ardından karşılama ardından onlara sağlıklı bir şekilde anlatım yapma gibi sorumluluklarımız vardı. Ayrıca orada rol olarak öğrencilerimizi gezdirirken o havayı da vermemiz gerekiyordu öğrencilere, misafirlere biz burada varız bilgi sahibiyiz ya da burada böyle eserler var ve bu eserleri daha iyi tanımanız adına ben size iyi bir rehber olacağım rolümüzü göstermeliydik. Böyle bir sorumluluğumuz vardı. Onu da yapmaya çalıştık.” (Ö9)

“... çocuklara buradaki geldiklerinde ve kapıdan girişlerinde, karışılama, nasıl gezileceğini, gezdirileceğini, onun arkasından bu eserleri gezdirirken ne ana fikrinin verilmesi gerektiğini, çocukları gezdirirken bir anlamda dramatize gibi bunların çocukların dünyalarında farklı bir yer açmak...” (Ö11)

Müze kurallarını hatırlatma

Hizmet içi müze eğitimi alan öğretmenler görev ve sorumlukları arasında müze kurallarını öğrencilere hatırlatma şeklinde ifade etmiştir. 6 katılımcı müze kurallarının öğrencilere müze gezisi başlamadan önce hatırlatılması gerektiğini ve müze gezisi esnasında ise eserlerin korunması anlamında çaba sarf ettiklerini ifade etmiştir.

“Çünkü çocuklar müzedeki kurallara nasıl uyması gerektiğini bilmiyordu. Biliyorsunuz Z kuşağı biraz hareketli. Müze kurallarına nasıl uyulması gerektiğini öğrendiler.” (Ö1)

“Eserleri gezmeden önce müze gezisinin nasıl olması gerektiğini, eserlere dokunulmaması gerektiğinden öğrencilere bilgi verdik, onlara ön bilgilendirme yaptık.” (Ö2)

“Çocuklar geldiğinde müzenin giriş kısmında karşılıyorduk ve müze hakkında kısa bilgileri veriyorduk, müze içerisindeki kurallardan bahsediyorduk. (Ö3)

“Mesela eserlere dokunmama konusunda özellikle onları uyarmıştık ve bu konuda hiç sıkıntı yaşamadık diyebilirim. Onların eserlere saygı duyması ve kurallara uyması beni gerçekten çok etkilemişti. ...Eserlere neden dokunmamaları gerektiğini, yani bunu bir kural olarak değil de saygı duydukları, değer verdikleri için olduğuna inanıyorum. Sonuç itibarıyla neticede ortaokul öğrencileri, dikkat çekmek için ortaya çeşitli problemler çıkartabilirlerdi ama olmadı. Buda bence çok güzel bir şey, bence onlar içinde hoş bir anı olmuştur.” (Ö4)

“... birçoğunun müze bilinci de olmayabiliyor ve aynı zamanda sürdürülebilirliği olması ve eserlerinde korunması amaçlarımızdan biriydi.” (Ö5)

“... herhangi bir müzeye girersek girelim mesela Anıtkabir müzesine girdiğimizde bile yapmayı unuttuğum ya da benim eksikliği hissettiğim eksik kaldığım taraf suymuş, müze kurallarını mutlaka hatırlatmak gerekiyormuş öğrencilere. Sonrasında bunun ne kadar büyük bir rahatlık olduğunu OMM’de fark edince o zaman anladım ve her seferinde müze kurallarını hatırlatarak başlamak, nerede bulunduğumuzu her ne kadar biliniyor olsa da çocuklara yeniden söyleyerek başlamak büyük bir avantaj sağlıyormuş. (Ö8)

Aktif öğrenmeyi sağlamak

Katılımcılardan 4 öğretmen aktif öğrenmeyi görev ve sorumlulukları arasında belirtmişlerdir. Öğretmenler müzedeki eserlerin kuru anlatımından ziyade öğrencilere sorular sorarak, drama, canlandırma gibi farklı yöntem ve teknikler kullanarak öğrencileri eğitimin içine katarak aktif öğrenmeyi sağladıklarını ifade etmiştir.

“Öğrencilere aktif öğrenme modeliyle yaklaşmaya çalıştık. Eserlerin yanlarına geldiğimizde, şu şudur, bu budur, bunu yapan heykeltıraş bunu demek istemiştir demek yerine, öğrencilere öncelikle sorular sorduk. Burada ne görüyorsunuz, sizce burada ne var, bu resimde veya heykelde farklılıklar nelerdir, hangi malzeme kullanılmıştır? Öğrencilerden düşüncelerini istedik, karşılıklı soru cevap yöntemine gittik daha çok bu şekilde öğrencilerinde duygu ve düşüncelerini önemseyerek bir eğitim ve öğretim faaliyeti gerçekleştirmiş olduk. Soru-cevaptan farklı yöntem ve tekniklerde kullandık, mesela dijital bir eserin önüne geldiğimizde orada hareket eden nesneler vardı. Hareket eden nesneleri isteyen öğrencilerden canlandırmalarını istedik. Onların aynı hareketleri benzeterek yapmalarını istedik, bu şekilde yöntem ve teknikler kullandık. Beyin fırtınası yöntemini kullandık, onlara zaman tanıdık...” (Ö2)

“Tabi ki etkileşimli bir şekilde olmasını istedik. Sadece biz anlattığımız zaman bir süre sonra dikkat dağınık olabiliyor. Eserleri tanıtırken, müzeyi gezdirirken öğrencilerin duygu ve düşüncelerine çok fazla önem verip bu işin içine katmış olduk diyebilirim”. (Ö5)

“...buradaki benim rolüm ve sorumluluğum öğrencilerin bu anlamda biraz daha yaratıcılıklarını geliştirmelerine yardımcı olmak, bunu görmelerini sağlamak, meraklarını uyandırmak, daha sonrasında burasıyla ilgili ya da bir sanat eseriyle ilgili, müzeyle ilgili görüşlerini değiştirmekti. Sorumluluğumda buydu.” (Ö7)

“... gerçekten orada çocuklara bir takım işte o eserlerin nasıl yapıldığına dair ben kendi dersimde bağlantı kurarak anlattığım için orada çocuklara yaratma süreçlerinin farklılaşacağını düşünerek bunu yaptım.” (Ö11)

Müzeyi tanıtmak

Öğretmenlerden 3 katılımcı müze rehberliği esnasında onlara ciddi sorumluluk yüklenmediğini ve müzeyi tanıtmak anlamında destek gördüklerini ifade etmişlerdir. Bu görüşler doğrudan alıntılarla ifade edilmiştir.

“Çocuklar geldiğinde müzenin giriş kısmında karşılıyorduk ve müze hakkında kısa bilgileri veriyorduk. Müzenin içeriği, kurucusunun kim olduğu ve müze içerisindeki kurallardan bahsediyorduk. Daha sonrasında eserlerin sırayla tanıtımı ile devam ediliyordu.” (Ö3)

“Bu süreçte bizlere ciddi sorumluluklar yüklenmedi. Daha çok müzelerin insanlara daha faydalı olması ve tanıtılması için bizlere destek oluyorsunuz diyerek sorumluluk yüklemekten ziyade bir destek vardı.” (Ö4)

“Bence asıl rollerimizden biri buydu, çocuklara bir şeyi fark ettirdik, müzeyi içeriği, eserleri tanıttık ama en önemli kısmı eğitmenleri gelen öğretmenleri bilgilendirmemizdi diye düşünüyorum ben.” (Ö10)

4.7. Öğretmenlerin Gerçekleştirdiği Müze Rehberliğinin Öğrencilere Katkılarına İlişkin Düşünceleri

Araştırmanın 7. araştırma sorusu olan “Hizmet içi müze eğitimini alan öğretmenlerin gerçekleştirdiği müze rehberliğinin öğrencilere katkılarına ilişkin düşünceleri nelerdir?” sorusuna verilen Tablo 4.10’da gösterilmiştir.

Tablo 4.10

Öğretmenlerin Gerçekleştirdiği Müze Rehberliğinin Öğrencilere Katkılarına İlişkin Düşünceleri

Temalar	f
Farklı bakış açısı kazanma	10
Sorgulama ve yaratıcı düşünme	9
Etkili ve Kalıcı Öğrenme	7
İletişim Becerisi ve Özgüven	4
Müze Kültürünün Oluşması	4

Tablo 4.10 incelendiğinde müze rehberliğinin öğrencilere katkıları “farklı bakış açısı kazanma, sorgulama ve yaratıcı düşünme, etkili ve kalıcı öğrenme, iletişim becerisi ve özgüven, müze kültürünün oluşması” şeklinde 5 tema altında ifade edilmiştir.

Farklı bakış açısı kazanma

Müze gezisinde öğrencilerin hem müzeye hem de sanata ilişkin olumlu anlamda farklı bakış açısı ile baktıklarını, hayal gücünün geliştiğini vurgulamışlardır. 10 öğretmenin ifade ettiği bu görüşler aşağıda sıralanmıştır.

“Öğrenciler farklı bakış açısı kazandılar. Bir resme bakarken o ressamın veya sanatkarın ne anlatmak istediğini öğrendiler. Malzemelerin sadece boya ve kâğıttan ibaret olmadığını gördüler. Etiketlerin hiçbir şey olmadığını gördüler. Ön yargının kötü olduğunu gördüler. Bazı sanatçıların net olarak aynı biz gibi tanıyabildiler.” (Ö1)

“Öğrenciler açısından değerlendirecek olursak, onların hayal etme gücünü geliştirdiğini düşünüyorum. Öğrenci eseri gördüğünde farklı farklı materyallerden eserler oluşturulabileceğini görüyor. Sanat birçok şeyi birleştiriyor. Okullarda sanat farkındalığını veremiyoruz. Örneğin Fen bilimleri dersinde sanatla alakalı bir bölümde verilebilir. Sanat başka branşlarla da bağdaştırılabilir. Öğrenci sadece müzede gördüğü için ufku açılıyor.” (Ö3)

“Öğrencilere de değişik bir eğitim ortamında eğitim almaları açısından katkı sağladığını düşünüyorum. Onların da müzelere bakış açılarının değiştiğine inanıyorum.” (Ö4)

“Öğrencilerde yaşayarak öğrendiler, çok farklı materyallerden hazırlanmış eserler gördüler. Onlar içinde farklı bir bakış açısı oldu ve eminim ki her bir oyuncığa bile birçoğu farklı bakabilirler.” (Ö5)

“Onun dışında sanat eseri bende daha önce çok incelememiştim. İncelediğim kadarıyla da çok farklı inceleme şekilleri, çok farklı düşünce yaklaşımları gördüm orda. O yüzden benim ve öğrenciler içinde daha farklı bir boyutta bakma, farklı bakış açıları sağlama bunların hepsi birer kazanımdı.” (Ö6)

“Öğrencilerde gözlemlediğim değişiklikler hep böyle a biz ona baktık ama biz öyle düşünmemiştik gibi değişikliklerdir. Daha böyle farkındalıklarının geliştiği öğrencilerde gördüğüm değişiklikler. Kendimde gördüğüm değişiklikler de bunu çok sevdiğimdi bir kere. Bundan keyif aldığım, daha fazla eserle ilgilenmek istedim oradaki, daha fazla bilgi sahibi olmak istedim. Modern sanatların aslında böyle çok bizim alıştığımız klasik sanatların dışında bir sanat olduğu için yoruma açık olması ve kişilerin yüklediği

anlamları öğrenmek bana bir macera geldi, bir gizem oluşturdu. Kendimde de onu gözlemlediğimi söyleyebilirim.” (Ö7)

“Tabi yani orada bu tür sanat eserlerinin bir şiir gibi olduğunu düşünüyorum ben. Bir şiiri bir kişi okur farklı anlar, bir başkası okur daha farklı yorumlar. Şiire herkes kendi anlamını yükler. Sanat eserlerinin de tabi ki belirli bir yörüngesi anlamı ve anlatmak istediği bir şey var ama bazı insanlar farklı yönlerden bakar. Ondan da öğrencilerin, çocukların daha özgür düşünebileceği, daha çok soru, ucu açık sorular ile açmaya çalıştık çocukları. Düşünmesini ve düşündüklerini ifade etmesini de bekledik açıkçası, o şekilde bir anlatım yaptık çocuklarımıza.” (Ö9)

“Az önce bahsettiğim şey yani onlar çok beğendiler, çok yoğun bir programın içindeydiler, çok beğendiler yani ayrılırken sıkıldım diyen duymadım yani bence bu yeterliydi yani fark etmeleri amaçlı bir çalışmaydı bu farkındalıklarını sağlayan bir süreçti bence. İlginç buldular, tekrar gelirim ben demeleri hatırlıyorum.” (Ö10)

“Bende neyi geliştirdi, bu işte geçmişteki o şeyleri müzenin nasıl kurulduğunu işte modern müzeydi veya işte arkeoloji müzesi, zaten arkeoloji ile böyle ufaktan ilgileniyordum onlara daha farklı bakış açısı, oradan daha ince noktaları yakalamaya başladım. Bunları da tabi ki derslerimde kullanıyorum.” (Ö11)

“Orada çocukların sanata bakış açısı değişti. Bunun altında bu da varmış, her şeye böyle bakmaya, modern bir eserin altında ne varmış, hem ben öğrendim daha sonra öğrencilere aktarırken onlar da öğrendiler. Öğrenciler içinde önemliydi, böyle bir eser var, eser böyle okunabiliyormuş, bunu öğrendi çocuklar.” (Ö12)

Sorgulama ve yaratıcı düşünme

Öğrencilerin müzede gördükleri eserlerle sorgulama yetilerinin ve yaratıcı düşünme becerilerinin geliştiğini ifade etmişlerdir. Bu görüşleri dile getiren 9 öğretmenin ifadeleri aşağıda yer almaktadır.

“Tellerle yapılmış ve çok fazla anlam ifade eden, ön yargılardan uzak olmaları gerektiğini veya tüllerle yapılmış, eski kanaviçelerle yapılmış, etiketlerle yapılmış eserleri görünce, çocuklar malzemenin illa pahalı bir şey olmasına gerek yok, elimizdeki malzemelerle yaratıcı gücümüzü ortaya koyabiliriz diye düşündüler. Onların hem yaratıcı düşünme becerilerini hem de bakış açılarını geliştirdiğini düşünüyorum.” (Ö1)

“Öğrencilere de farklı düşünme, farklı paradigmaları görebilme, farklı eserleri görebilme, farklı dünyaları görebilme anlamında katkıları olduğundan eminim. Farklı sanat eserlerinin, elektronik-dijital eserler var, sanat eseri deyince aklımıza resim ve heykel geliyor. Dijital eserler çocuklarda farklı düşünceler geliştirmiştir.” (Ö9)

“Dağlar ile ilgili bez parçalarından yapılan resimdeki gerçekçiliğe yönelik sorular geldi. Soruların temelinde sorgulama yattığı için öğrencileri geliştiriyor. Gelen sorular sürekli “Nasıl?”, “Nasıl yapmış?” gibi olduğundan sorgulama yetenekleri gelişiyor öğrencilerin.” (Ö3)

“... belki sanatçı değiliz ama yaratıcı bir şekilde eserlerin ortaya konulması benim de yaratıcılığımı arttırdı gibi hissediyorum. Bir çöp veya atılabilecek bir şey gördüğümde sanki onları birleştiresem bir şeyler ortaya çıkarabileceğim gibi bir duygu oluştu.” (Ö4)

“Üretkenliklerini ve yaratıcılıklarını arttırdığını söyleyebilirim. Bu eserler ile ilgili konuşmak, nelerden yapıldığını öğrenmeleri onların bakış açılarını geliştirdi.” (Ö5)

“Baktıkları ve gördükleri şey daha farklı oluyor. Mutlaka değişik tepkiler veriyorlardı. Bir eser hakkında anlamlandıramadığı şeylerde oluyordu. Onun boyutundan daha farklı şeyler çıkarabiliyorlardı kendilerince, başka nesnelere benzetiyorlardı. Bende şaşıırıyordum açıkçası gerçekten. Ama o üç boyutlu tel örgülü nesneler vardı, onlara daha farklı yorumlamalar getirdiler.” (Ö6)

“... çok büyük ilgileri vardı, çok ilginç bakış açılarıyla sorular sordular, bu resmi ya da bu eseri yapan kişi şöyle düşünmüş olabilir mi diye bir öğrenci ötekini yönlendirdi. Bu güzel şeylerle çocukların ufğunun açıldığını fark ediyorum. O yönden öğrencilere bir bakış açısı kattı ve bir ufuk geliştirdiğini düşünüyorum. Çocuklara katkısı ve benim açımdan da öğrencilerin farklı sorgulama şekillerini görmek için, dünyaya başka pencerelerden bakmaları gerektiğini düşünüyorum.” (Ö8)

“Sorular, soru sorup düşündürmek. Çocuklardan cevap almak. Eseri tanıtmak, eserin ana fikrini ve duygularını vermek. Eseri yapan sanatçıdan biraz bahsetmek, enstalasyon kelimesini mesela çok sık kullandık, çok sevdiğim bir kelime oldu. Enstalasyo-

nun çalışmasında sanatçı şöyle düşünmüş, böyle düşünmüş peki siz olsanız nasıl yapardınız gibi sorular, çocuklara empati yaptırmaktı bizim eğitimsel performansımızın içindeki işler.” (Ö10)

“Derse karşı, hayata karşı bakış açısı olarak farklı yeri geldiğinde ondan sonra beni bile eleştirdikleri zaman oluyor. Farklı düşünmeyi öğreniyorlar en fazla.” (Ö11)

Etkili ve Kalıcı Öğrenme

Öğrencilerde etkili ve kalıcı öğrenmeyi sağlamak eğitim sistemimizin en temel amaçlarından biridir. Hizmet içi müze eğitimi alan öğretmenlerin 7 tanesi, müzede gerçekleştirdikleri müze gezisinin öğrencilerde etkili ve kalıcı öğrenmeyi sağladığını düşündüklerini vurgulamıştır.

Ö1 kodlu öğretmen “Çocuklar burada güvenli internetten tutunda, insanları nasıl etkilediği, bir dersin onlara anlatamayacağı şeyi bir resim ile anlayabileceklerini gördüler. Bende aynı şekilde çocuklar kadar etkilendim, bir resmin bir derste çok etkili olabildiğini, çocukların farklı ortamlarda, sınıf dışı ortamlarda daha iyi algılayabileceğini, bir dersin sadece dersin ibaret, bilgisayardan ibaret olmadığını gördüm. ...Arabul tekniğinde ise bir A4 boyutunda resim veriyorsunuz çocuklara, o resmin nerede olduğunu bulmak için bayağı bir efor sarf ettiler. İp uçlarını görerek aradılar ve en azından çağları görmüş oldular veya o ressamın kim olduğunu öğrenmiş oldular, o resmin kime ait olduğunu öğrenmiş oldular ve bu şekilde kalıcı bir öğrenme oldu.” diyerek müzede gerçekleştirilen farklı etkinliklerle öğrencilerin kalıcı olarak öğrendiğini vurgulamıştır.

Ö2 kodlu öğretmen “Öğrenciler rehbersiz bir şekilde o geziyi yapmış olsalardı, bu ne, bu neden böyle diye kendi yorumlarını yapacaklardı. Belki birkaç eseri beğeneceklerdi ama çoğunu da çok daha böyle uzak yaklaşıyorlardı diye düşünüyorum. Eserin değerini daha aza indireceklerini düşünüyorum. Rehberlik eşliğinde gezince müzeleri, çocukların ya bu böyle mi gerçekten dediklerine şahit oldum. Onların eser hakkındaki düşünceleri, bazen doğru yorumlar yapmaları, işte şurada ne anlatıyor dediğimizde kendi düşünce ve fikirlerini söylemeleri, ardından evet bu böyle deyince heyecanlandıklarını gördüm. Müzede farklı etkinliklerin yapılabildiğini görmeleri de öğrencileri etkiledi. Müze eğitimini daha etkin ve verimli kıldı. Ardından müze eğitimi bittikten sonra böyle şapkanı önüne koyup düşünmek tabiri vardır ya. Böyle düşünceli bir şekilde ora-

dan ayrıldıklarını, heyecanlarını gözlerinden anladım...Gerçekten okulun sıradanlığından kurtulmak için eğitimi daha da keyifli ve kalıcı hale getirmek için güzel bir şekilde kullanılabileceğini gördüm.” şeklinde görüşlerini belirterek, müzelerin eğitim ortamı olarak kullanılması, farklı etkinliklerin kullanılması ve müzedeki etkileşimle öğrencilerin kalıcı öğrenmeyi gerçekleştirdiklerini vurgulamıştır.

“Onların müzelere bakış açısı, müze kurallarını öğrenmeleri, sosyalleşmeleri açısından onlara katkı sağladığını düşünüyorum.” (Ö4)

“Öğrenciler heyecanlıydılar, meraklıydılar. İlk defa modern müzeye geldikleri için eserlerin birçoğunu merak ediyorlardı. Özellikle dijital eserler öğrencilerin dikkatini çekti. Sorduğum sorulara cevap verdiler. Farklı bakış açıları vardı küçük bir gurup olduğu için. Daha isteki ve dikkatle dinlediler. Kurallara uydular, bilemiyorum benim öğrencilerim ile ilgili miydi ama kurallara da çok uydular. Çok keyifli bir geziydi.” (Ö5)

“Öğrencilere olan katkısı da daha önce de söylediğim gibi öğrencilerin farklı materyaller ile bir şeyler yapabilirsiniz duygusunu vermek öğrencilerin bir yeri gezerken sadece bakmak değil de orada bir şeyler aramak, bir şeyler öğrenmek ...” (Ö7)

“... çocuk kendisini olayın içerisinde bulduğunda daha rahat öğreniyor ve kalıcı öğrenme gerçekleşiyor. Bilgiyi direk vermektense öğrenci yaşayarak, hissederek, dokunarak yaptığında öğrencinin zihninde daha kalıcı oluyor.” (Ö6)

“Hadi dedim çocuklar bu eseri canlandıralım. Birdenbire böyle bir şey çıktı, drama yaptırdım onlara hemen. Hadi dedim şimdi bir dal yapalım, ben hemen ellerimle bir dal oluverdim, gel dedim, çocuğun birini çektim gözüme kestirdim bir tanesini o benim böyle bir omzuma koydu biz dalı oluşturduk. Sonra birkaçının daha hoşuna gitti, gülmeye başladılar, halimiz çok komikti çünkü ama hoşlarına gitti. Gelin diyerek onları çektim böyle bayağı uzun bir dal olduk.” şeklindedir. (Ö10)

Müze kültürünün oluşması

Müze kültürü; müzeler hakkında bilinçlenmenin yanı sıra müzede nasıl davranılması gerektiğinin ve müzeyi hayatlarının içine entegre ederek, müze ziyaretlerinin nasıl yapılması gerektiğinin öğrenilmesidir. Bu alt temaya ilişkin görüşü 4 öğretmen dile getirmiştir.

Ö5 kodlu öğretmen “Öğrencilere resim ya da müzeden bahsedince hepsinin aklına tek tip bir müze akıllarına geliyordu. Bu nedenle hepsinin bakış açılarını değiştiren bir ortam oldu onlar içinde. Aynı zamanda bir müze nasıl gezilir, nelere dikkat edilir bunları da yaşamış ve öğrenmiş oldular diye düşünüyorum.” şeklinde görüşünü ifade ederek, müze gezisi gerçekleştirirken öğrencilerin müzelerin çeşitliliği, müzede nasıl davranılması gerektiğine ilişkin müze kültürünün oluşturulmasını sağlayan öğelerin öğrenilmesine katkı sağladığını dile getirmiştir.

Ö2 kodlu öğretmen farklı bir konuya değinerek müze kültürünün öğrencilere kazandırılması ile aileye de yayılacağını ve toplumda müze kültürünün oluşturulmasında temel oluşturacağını “Bunu gezen öğrenci en başta ailesine anlatacak en başta. İşte bugün şuraya gittik, şunları öğrendik diyecek. Belki de öğrenci aileyi eğitecek, ailede böyle bir kültür oluşmaya başlayacak. Öğrenci şu müzeye gidelim diyecek çevresinden veya öğretmeninden duyduğu ve toplumda bu müze kültürünün temelleri böyle daha da büyüyecek daha da aratacak diye düşünüyorum.” şeklinde ifade ederek açıklamıştır.

Ö6 kodlu öğretmen ise müze kurallarının müze gezisinde uygulamalı olarak öğrenilmesine dikkat çekerek, müze kültürünün oluşmasına katkı sağlayacağını “Öğrenciler üzerinde de gözlemlediğim kadarıyla müze kültürünün oluşması bence çok güzeldi. Mesela sırt çantası olan öğrenciler sırt çantalarını önlerine asarak gezdiler. Suluklarından su içmediler müzede dikkat ettiler bazı şeylere ve bir şeyi zarar vereceğine dikkat edebilmesini öğrenmesi bunu yaşayarak öğrenmesi çok güzel. Eserlere dokunmadan onları inceleyebilmek ve anlamak müze kültürünü kavramaları onlar için büyük kazanım olduğunu düşünüyorum.” şeklinde ifade etmiştir.

Ö10 kodlu öğretmen ise öğrencilere müzelere ilişkin farkındalık kazandırarak müze kültürünün oluşmasında ön ayak olduğunu “Ha belki şöyle bir etkisi de olmuş olabilir rolümüzün anlamında ben onu da tabi ki mutlaka söylüyordum çocuklara sizde bütün şeyi katları ailenizle beraber gelin gezin hatta bütün müzeleri dolaşın çocuklar çok farklı müzelerimiz var Eskişehir’de ve gittiğiniz birçok şehirde filan diye böyle eklemeler yapıyordum. Çocuklara birkaç bilgi katarak bilinçlenmeleri gibi bir rolümüz olabilir.” ifadeleriyle belirtmiştir.

İletişim Becerisi ve Özgüven

Müze gezisinde yapılan aktivitelerin öğrencilerin iletişim becerisini ve özgüvenini artırdığı öğretmenler tarafından vurgulanmıştır. Bu görüşler aşağıda sıralanmıştır.

“Farklı öğrenciler ve öğretmen arkadaşlarımla iletişim halinde bulunduğum için kesinlikle benim iletişim becerimi arttırdı diyebilirim. ...Onların da iletişim becerilerini özgüvenlerini geliştirdiğini düşünüyorum. Özellikle o drama tekniğine katılan öğrenci özgüvenli bir öğrenci demektir. Eğer ben bunu ona ikna edebildiysem bu onun özgüvenini geliştirdiğini gösterir. O yüzden bu açıdan da çok iyiydi.” (Ö5)

“... müze eğitimi yaptıktan sonra öğrencilerle soru çeşitliliğinin arttığını, öğrenciler ile iletişimde müze ile ilgili sohbet başlattıklarında ya da başlattığımda soru çeşitliliğimi arttırabildiğimi fark ettim...” (Ö8)

“Bu hem bahsettiğim gibi ders anlatım ve akademik beceri dışında sosyal anlamda da çocuklarla, çocukları konuşturma anlamında bana ve öğrencilerime bir katkı sağladı dediğim gibi.” (Ö9)

Bu görüşler incelendiğinde, müze rehberliği gerçekleştiren öğretmenler hem kendilerinde hem de öğrencilere iletişim becerilerini geliştirmek ve özgüvenlerini artırmada katkı sağladığını vurgulamıştır.

4.8. Öğretmenlerin Müze Eğitimi Almadan Önce ve Aldıktan Sonra Yaptıkları Müze Gezisine İlişkin Görüşleri

Araştırmanın sekizinci araştırma sorusu olan “*Öğretmenlerin hizmet içi müze eğitimi almadan önceki ve sonraki müze gezisi deneyimlerine ilişkin görüşleri nelerdir?*” sorusuna verilen cevaplar 2 başlık altında toplanmıştır. Hizmet içi müze eğitimi alan öğretmenlerin bu eğitimi almadan önce ve aldıktan sonra gerçekleştirdikleri müze gezisine ilişkin görüşleri “Müze Eğitimi Almadan Önce Müze Gezisine İlişkin Görüşler” ve “Müze Eğitimi Aldıktan Sonra Müze Gezisine İlişkin Görüşler” olmak üzere iki başlık altında toplanmıştır.

4.8.1. Öğretmenlerin Müze Eğitimi Almadan Önce Gerçekleştirdikleri Müze Gezisine İlişkin Görüşleri

Öğretmenlere hizmet içi müze eğitimini almadan önce gerçekleştirdikleri müze gezilerine ilişkin soru sorulmuştur. Bu soruya “Hayır” yanıtını veren öğretmenlere ise bu eğitimi almadan önce müze gezisi gerçekleştirmiş olsalardı görüşlerinin ne olacağına ilişkin soru yöneltilmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 4.11’de gösterilmiştir.

Tablo 4.11

Müze Eğitimi Almadan Önce Gerçekleştirilen Müze Gezisine İlişkin Görüşler

Temalar	f
Verimsiz olması	4
Gezi amacı taşınması	4
Yetersiz bilgi	4

Tablo 4.11 incelendiğinde öğretmenler, müze eğitimi almadan önce müze gezisine ilişkin “gezi amacı taşınması, verimsiz olması, yetersiz bilgi” alt temalarıyla görüşlerini açıklamıştır.

Verimsiz olması

Müze gezilerinin verimli geçmesi için müze öncesi, müzede ve müze sonrasında yapılması gereken bazı etkinlikler ve hazırlıklar vardır. Müze eğitimi almadan önce bu konularda bilinçsiz olan öğretmenler, hizmet içi müze eğitimi almadan önce gerçekleştirdikleri gezilerin verimsiz geçtiği yönünde görüş belirtmişlerdir. Öğrencilerin okul dışı öğrenme ortamında olsalar dahi, bir plan dahilinde müze ile iş birliği içerisinde yapılmayan eğitimlerin verimsiz geçtiğini dile getirmiştir. Hizmet içi müze eğitimi almadan, eserleri tanımadan, hangi etkinlikleri yapacağını bilmeden verimsiz bir gezi ziyareti gerçekleşeceğini dile getirmişlerdir.

“Bu eğitimi almadan önce öğrencilere müze gezdirmiştik. Ama verimli geçtiğini söyleyemem. Verimliliği az olmuştur diye düşünüyorum. Evet öğrenciler ders ortamını farklı bir yerde işlemekten keyif alıyorlar. Okulun dışına çıktıkları zaman mutlu oluyorlar ama bunu ne kadar ders bağlamında verebiliyoruz. İşte burada zayıf kaldığımızı

düşünüyorum. Bu müze eğitimi ile beraber, belli bir plan program dahilinde eğitimin daha etkili olduğunu düşünüyorum bu eğitimi aldıktan sonra. Almadan evvel dediğim gibi bunlar daha zayıf kalıyor. Müze ile iş birliği içinde olmuyorduk mesela.” (Ö2)

“Çok olumlu değildi yani. Üstün körü denir ya hani, gidiyorduk gezilere, biz görebildiğimizi görüyorduk, rehberlik hizmeti bazen oluyordu bazen olmuyordu. Olan rehberlik hizmetleri de çok profesyonel olmayabiliyordu. Direkt bize eseri anlatıyor işte, tarihi eseri ya da sanat eserini anlatıyordu. Bu budur şeklinde ama müze eğitimi aldıktan sonra müzelere daha farklı bakmaya başladım.” (Ö9)

Yukarıdaki görüşü dile getiren öğretmen, daha önce öğrencilerle yaptığı müze gezisinin verimsiz olduğunu, rehberlik hizmetinin bazen olduğunu, bazılarının ise profesyonel olmadığını ve etkinlik yapmaktan ziyade sadece eserlerin anlatıldığını ifade etmiştir.

“Çok daha sıkıcı olurdu. Belki de iyi ki yapmamışım diyebilirdim. Bundan öncesinde yapmış olsaydım sanırım âtil tekniklerden öteye geçemezdim. Çünkü o zaman değişik tekniklerle eserleri anlatayım gibi bir kaygım olmazdı, sanmıyorum.” (Ö4)

Bir diğer katılımcı ise yukarıdaki görüşüyle daha öncesinde öğrencilerle müze gezisi gerçekleştirmediğini ve eğer gerçekleştirseydi geleneksel yöntemler kullanacağından dolayı keyifli olmayacağı için pişman olmadığını belirtmiştir.

“Çok kötü olurdu, yapamazdım öyle bir şey, bu eğitimi almadan böyle bir şey yapılamaz yani. ... Bence bu çok iyi bir sonuç benim adıma yapamazdım yani böyle bir eğitim almadan çocukları nasıl gezdirecektim. Eser bilmiyorum, tanıtmayı bilmiyorum, nerelere odaklanacağımı bilmiyorum ve çocuklara da mesela onu eserleri tanıtan sanat tarihçisi hanımefendinin bize anlattığı şeyleri ben yorumlayamazdım yani. Zaten eserleri bilmek tarafı, nasıl yorumlayacaksın ve çocuklara hangi soruları soracaksın, düşündüreceksin bunlar eğitimsiz olabilecek şeyler değil bence.” (Ö10)

Gezi amacı taşıması

Hizmet içi müze eğitimi alan öğretmenlere daha önce öğrencilerle müze gezisi gerçekleştirip gerçekleştirmedikleri sorulmuştur. Daha önce müze gezisi gerçekleştirmeyen öğretmenlere ise bu eğitimi almadan önce müze gezisi gerçekleştirdikleri takdirde görüşlerinin ne olacağı sorulmuştur. Katılımcılar müze eğitimi almadan önce yaptığı müze gezilerinin sadece gezi niteliğinde olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcılar

plansız gezilerin sadece gezi amacı taşıdıklarını ve müzede yapılabilecek aktiviteleri yapmanın önemli olduğunu müze eğitimi ile kavradığını açıklamıştır. Hizmet içi müze eğitimi almadan önce yapılan gezilerin öğrencilerin serbest olarak gezdikleri, eserleri kendileri inceledikleri bir gezi olduğunu ve müze eğitimi niteliği taşımadığını ifade etmiştir.

“... Sadece gidip gezdiriyordum. İşte burada Çanakkale Savaşları olmuş, işte 7. Alay burada. Veya Mardin’i gezdirirken işte burada Artuklular yaşamış, Artuklular şunu yapmış, Hasankeyf’te bunu yapmışlar diye anlatıyordum. ... Gidip müzelerde geziyoruz işte sadece kuru bir anlatım vardı.” (Ö1)

“Daha öncesinde öğrencilerimle e-Twinning projesi kapsamında müzeye gitmiştik. Tabi ki arada çok fark vardı. Biz o proje kapsamında sadece müzeyi gezdik aslında, Hani tanıtmak çok daha farklı, bu çok daha farklı bir deneyimdi açıkçası benim için. Orada sadece öğrenciler kendileri incelediler. İlkokul grubu değil, lise grubuydu, biraz daha yetişkin oldukları için kendileri incelediler, gezdiler, gördüler. Cam sanatları müzesiydi. Daha çok gezi gibiydi. Müze eğitimi vermek gibi değildi de ama eğitimden sonra bir müzeye götürsem çocukları daha farklı olurdu.” (Ö3)

“Üstün körü bir gezi olurdu diye tahmin ediyorum. Müzenin kurallarından bahsedebilirdim ama onun dışında gelen öğrencileri daha çok serbest bırakıp belki de öğrencilerin o gezilerini 5-10 dakikada gerçekleştirmiş olurlardı. Bu eğitimden sonra bir esere daha dikkatli bakma, eserin ne anlattığını, onlara ne kattığını ve duygu-düşüncelerine daha önem verdiğim bir gezi olurdu.” (Ö5)

“... ancak şunun da altını çizerek söylemek istiyorum müze gezileri gerçekten bir plan dahilinde olduğu zaman hem öğretmene hem de öğrenciye eğitim tatminliği sağlayabilir. Plansız olduğu zaman evet kesinlikle sıfır faydalı demiyorum ama daha faydasız, alelade gezilere dönüşebiliyor. Bence buradaki kilit noktamız plan, yani müzenin öncesinde, müzede, müze sonrasında eğitim aktiviteleri yapmak çok önemli.” (Ö2)

Yetersiz bilgi

Hizmet içi müze eğitimi ile hem müzedeki eserler tanıtılmış hem de yapılabilecek etkinlikler uygulamalı olarak öğretmenler tarafından tecrübe edilmiştir. Müze eğitimi almadan önce öğretmenlere müze gezisinde yaşadıkları ya da yaşayacakları tecrü-

beleri aşağıda olduğu gibi belirtmişlerdir. Katılımcılar müze eğitimi almadan önce yetersiz bilgidен kaynaklanan eksikliğini, eserleri anlamlandırmada zorluk çektiğini, ifadelerini kullanarak bu eğitimi almasaydı, eserleri anlatmada ve eserlerle ilgili soruları yanıtlamada eksik kalacağını ve bu nedenle de müze eğitimi alınması gerektiğini vurgulamıştır. Öğretmenler müze eğitimi almadan yetersiz bilgi ve birikimle gezilerin verimsiz olacağını vurgulamıştır.

“Şimdi şöyle müze eğitimi almadan önce kendim, şahsım gitmiştim modern müzeye. Daha önce anlattığım gibi çok boşmuş. Sadece baktım, a bu şuradan bakınca böyle görünüyor, buradan bakınca böyle görünüyor.” (Ö7)

“Öğretmen olarak öncesinde eğitim almasaydık gördüğümüze eserlerinin aktarımını yapamazdık. Her birimiz farklı branşlarda öğretmenlerdik, bazılarımız bireysel çabaları ile ilgilenmiş olsa da eserlerin anlamlarını ve soruların yanıtlanması daha iyi gerçekleştirebilmek için eğitim alınmalı. Öğretmen nasıl davranması gerektiğini bilse dahi eserler hakkında fazla bilgi sahibi olmadığından aktarımlarını gerçekleştiremeyecektir.” (Ö3)

“En temelinde şöyleydi, herhangi bir müzeye girersek girelim mesela Anıtkabir müzesine girdiğimizde bile yapmayı unuttuğum ya da benim eksikliğini hissettiğim eksik kaldığım taraf şuymuş, müze kurallarını mutlaka hatırlatmak gerekiyormuş öğrencilere. Sonrasında bunun ne kadar büyük bir rahatlık olduğunu OMM’de fark edince o zaman anladım ve her seferinde müze kurallarını hatırlatarak başlamak, nerede bulunduğumuzu her ne kadar biliniyor olsa da çocuklara yeniden söyleyerek başlamak büyük bir avantaj sağlıyormuş.” (Ö8)

“Çok kötü olurdu, yapamazdım öyle bir şey, bu eğitimi almadan böyle bir şey yapılamaz yani. ... Bence bu çok iyi bir sonuç benim adıma yapamazdım yani böyle bir eğitim almadan çocukları nasıl gezdirecektim. Eser bilmiyorum, tanıtmayı bilmiyorum, nerelere odaklanacağımı bilmiyorum ve çocuklara da mesela onu eserleri tanıtan sanat tarihçisi mesela Elif Hanım’ın bize anlattığı şeyleri ben yorumlayamazdım yani. Zaten eserleri bilmek tarafı, nasıl yorumlayacaksın ve çocuklara hangi soruları soracaksın, düşündüreceksin bunlar eğitimsiz olabilecek şeyler değil bence.” (Ö10)

4.8.2. Öğretmenlerin Müze Eğitimi Aldıktan Sonra Gerçekleştirdikleri Müze Gezisine İlişkin Görüşleri

Odunpazarı Modern Müze’de hizmet içi müze eğitimi alan öğretmenlerin bu eğitimi aldıktan sonra gerçekleştirdikleri müze gezisi rehberliğine ilişkin görüşlerine ait bulgular Tablo 4.12’de gösterilmiştir.

Tablo 4.12

Müze Eğitimi Aldıktan Sonra Gerçekleştirilen Müze Gezisine İlişkin Görüşler

Temalar	<i>f</i>
Keyifli ve verimli geçmesi	10
Problemsiz olması	10
Ön yargıların yıkılması	4
Farklı teknikler kullanma	4
Planlı Olması	2

Tablo 4.12 incelendiğinde müze eğitimi aldıktan sonra yapılan müze gezisine ilişkin görüşler “keyifli ve verimli geçmesi, problemsiz olması, ön yargıların yıkılması, farklı teknikler kullanma ve planlı olması” olmak üzere beş temadan oluşmaktadır.

Keyifli ve Verimli Geçmesi

Hizmet içi müze eğitimi alan öğretmenlerden 10 katılımcı müze rehberi görevi ile gerçekleştirdikleri müze gezisinin verimli ve keyifli geçtiğini ifade etmiştir. Öğrencilerin ilgili olduğunu, müze gezisinin aktif ve planlı bir gezi olduğunu belirtmiş, öğrencilerin ve kendilerinin okul ortamından çıkıp farklı bir ortamda anlatım yapması hem öğrenciler hem kendi için keyifli olduğunu öne sürmüştür. Etkileşimli bir ortamda farklı teknikler kullanarak, ilgili bir kitle ile müze gezisi gerçekleştirmenin keyifli olduğunu ve öğrencilerin kendilerini bir rehber olarak gördüğünü, verimli bir gezi geçirdiklerini ifade etmiştir. Ayrıca sosyo-ekonomik düzeyi daha düşük olan öğrencilerle yapılan gezinin daha keyifli geçtiğini çünkü öğrencilerin daha ilgili olduğunu ifade etmişlerdir.

“... öğrencilerle birlikte olmak, onların gördükleri şeylere hayranlık duyması, sizi dinlemesi çok güzeldi. Yani hem dersle çok alakalı oluyor hem çocukların görüşüyle,

işsel duygularıyla alakalı oluyor. Bana çok büyük bir zevk verdi açıkçası çok güzeldi. Çocuklara eğilebilmek, onların işsel ve üst bilişsel düşüncelerini alabilmek, farklı bir ortamda ders anlatabilmek hem onlar açısından hem benim açımdan hem de onların öğretmenleri açısından çok farklı bir deneyim oldu.” (Ö1)

“...çünkü hedefimiz şu değildi, müzedeki bütün eserleri gezelim, çocuklar bütün eserler hakkında bilgi sahibi olsunlar gibi bir amacımız olmadı. Belli eserler doğrultusunda bir gezi düzenlediğimiz için hem öğrenciler sıkılmadılar hem de daha aktif daha keyifli bir gezi gerçekleştirmiş olduk.” (Ö2)

“Uzun bir anlatım süresi olmadığı için, en fazla 20 dk sürdü eserlerin anlatılması, çok eğlenceli idi. Bu süreçte öğrencileri gözlemlediğimde onlar da çok sevdiler.... Bizim görmediğimiz şeyleri bile görüyorlar. Bu nedenle ders dışında monotonluktan çıktığı için benim için bu deneyim çok keyifli idi.” (Ö3)

“Örnek olarak OMM’de etiketlerin birleştirilmesi ile oluşturulmuş bir eser vardı ve öğrencilere sizce bu neden yapılmış olabilir gibi sorular daha eğlenceli hale getirdi bu geziyi. Her anlamda çok verimli olduğunu düşünüyorum ve buluyorum. Hem ben verimliydim bir öğretmen olarak hem de öğrenciler.” (Ö4)

“Aynı zamanda öğrencilere eserleri canlandırma fırsatı verdik. Bu şekilde de daha eğlenceli oldu diyebilirim. Karşılaştığım bir zorluk olmadı çünkü öğrencilerde merak ediyordu, ilgiliydiler o yüzden herhangi bir sorunla karşılaşmadım diyebilirim. Öğrencilerden aldığım dönüşler doğrultusunda da keyifli geçti diyebilirim.” (Ö5)

“Ama kesinlikle keyif alarak yaptım, öğrencilerde çok keyif aldı. Daha önceden iletişim kurmadığımız tanımadığımız öğrencilerdi. Onlar da bizi bir öğretmenden ziyade daha çok bir rehber gibi gördüler. Ayrıca farklı bir alanda farklı bir çalışmaya katılmış olmak, kendini geliştirebilmek adına, ifade edebilmek adına veya başka öğrencilerle farklı bir mekânda bulunmak, iletişime geçebilmek onlara bilgi vermek gerçekten güzel keyifli bir süreçti.” (Ö6)

“Bazı guruplarda çok keyifliydi. Özellikle şunu söyleyebilirim, biliyorsunuz bazı ekonomik, sosyokültürel dezavantajlı gibi işte okullar var. Sosyokültürel düzeyi yüksek diye belki yanlış bir tabir oluyor ama ya da ekonomik gelir düzeyi yüksek ailelerin çocuklarıyla olan guruplarda açıkçası daha çok zorlandım çünkü onlar ilgili değillerdi, ya aileleri ile birlikte bu şeylerde çok bulundukları için, bilemiyorum yani farklı

sebepleri olabilir ama daha küçük dünyalarında olan, daha mahalle kültürü olan çocuklar çok daha meraklı, çok daha hevesli ve çok daha öğrenmeye, o anın tadını çıkarmaya odaklıydılar.” (Ö7)

“... çok etkileyici idi bence, çok eğlendim yani her gittiğim gün farklı çocuk gurubuna bunları anlatırken. Her seferinde hoşuma gidiyordu yani her eser benim için de çok zevkiydi.” (Ö9)

Problemsiz olması

Hizmet içi müze eğitimi alan öğretmenler gerçekleştirilen müze gezilerinin problemsiz geçtiğini vurgulamıştır. Öğrencilere en başından kuralları belirtip, müzeyi gezerken herhangi bir problem yaşamadıklarını, onlara eşlik eden öğretmenin olmasının önemli olduğu vurgulanmıştır. Bu görüşleri ifade eden 10 katılımcıdan bazılarının görüşleri aşağıda yer almaktadır.

“Ben hiçbir problem ile karşılaşmadım. Çünkü çocuklara en başından kuralları koyduğunuz zaman, çocuklar o kurallara uyuyor ve siz öğretmeni dışında başka bir insan olunca çocuklar kurallara uyuyor. Çok güzel sorular ile karşılaştım, çok güzel dönüşler aldım ve çok güzel oldu, çok mutlu oldum. Hiçbir sorun ile karşılaşmadım.” (Ö1)

“Öğrenciler bu konuda hiçbir problem yaşatmadılar. Zaten daha öncesinde dediğim gibi gerekli uyarıları yaptığımız için müze gezisi stabil bir şekilde herhangi bir zarar ziyan tarzında bir girmeleri olmadığı için güzel geçti.” (Ö2)

“Öğrencilere aktarım yaparken benim gurubumda bir sıkıntı olmadı ancak kalabalık bir grup olduğundan öğrencilere eserleri aktarırken ilgilerinin dağılarak başka eserlere yönelmeleri gibi durumlar oluşuyor. Bu noktada da geldikleri okullardan görevli öğretmenlerin eşlik etmesi bu tip problemlerin önüne geçiyor ve daha rahat oluyor. Ben bu tip bir durumu yaşamadım ancak görevli öğretmen kontrol açısından kesinlikle olmalı.” (Ö3)

“Bazı okulların gelmediği oldu, bu teknik bir sıkıntı tabi ancak gezi sırasında bir sıkıntı yaşanmadı. Sonuç olarak o eserler birer sanat eseri, tek ve benzersizler. Bizde bu süreçte tabi o eserleri anlatırken o eserlerin bir nevi koruyuculuğunu da üstlenmiş oluyoruz. Çünkü o eserler her anlamda çok değerli o yüzden onları da kontrol etmek

ayrı bir beceri istiyor. Neyse ki karşılıklı saygı, anlayış gibi faktörlere dikkat ettiğimizden dolayı onların ilgilerini canlı tuttuğumuzdan dolayı olabilir bu konuda bir sıkıntı yaşamadık. (Ö4)

“Öğrencileri tek tek gezdirerek toparlama konusunda, merdiven inip çıkıyoruz. İster istemez kaybolmasınlar, bir arada dursunlar. İşte herhangi bir yere nesneye zarar gelmesin. Bu konuda temkinli davranmak zorundaydık. Bunlara biraz dikkat ettim. Ama hani çok büyük bir sorun olarak yaşamadım” (Ö6)

“Herhangi bir problem ile karşılaşmadım. Benim çalıştığım gün ile alakalı bilmiyorum ama müze de daha sakin olduğu için müzede daha rahat bir şekilde gezdik. Çok fazla misafir de yoktu ve herhangi bir sorunla karşılaşmadık. Öğrenciler ve öğretmenler de uyumluydu, istekli ve meraklıydılar.” (Ö5)

Ön Yargıların Yıkılması

Müze eğitimi alan öğretmenlerin müze gezisi rehberliğinden sonra öğrencilerin dünyasına girebilmenin ne kadar önemli olduğunu ve müzelere daha fazla önem verilmesi gerektiğini 4 katılımcının görüşleri aşağıdaki gibi ifade etmiştir. Öğrencilerini öncesinde müzeye götürmeme konusundaki önyargılarının yıkıldığını ve artık güvenli bir müze gezisi gerçekleştirebileceği konusunda ikna olduklarını vurgulamışlardır. Okul dışı öğrenme ortamlarından biri olan müzelerin, eğitim öğretim sürecine katılması gerektiğine ilişkin bakış açısının olumlu anlamda değiştiğini ve fırsat buldukça kendi derslerine entegre edeceklerini dile getirmişlerdir.

“Gezilerin çok önemli olduğunu anladım. Önceden şey yapardım, çocuklarla nasıl gideceğiz, onlarla nasıl baş edeceğiz, gibi düşünürdük, ancak şimdi çocukların dünyasına girebilmek için bu gezilerin ne kadar önemli olduğunu çocukların dünyasında aslında neleri değiştirebileceğini net bir şekilde gördüm.” (Ö1)

“Öğrencilere gerçekten güvenli bir şekilde müze gezdirilebilirmiş gerçekten, gördüm çünkü bunu, yaptım. Bu bende çok hoş bir tecrübe oluşturdu. Öğrencileri müze gezisine götürmek mi? Evet ben varım.” (Ö2)

“Öncelikle bakış açım değişti müzeye karşı. Daha çok dersime ve okul sürecine katmam gerektiğini düşünüyorum.” (Ö6)

“Bir öz eleştiri yapmam gerekirse hakikaten bende bilinçsizmişim, bende bilinç kazandıysam eğer bir öğretmen olarak bunu öğrencilerime kazandırmalıyım diye düşündüm. Bunu artık ömrümüz boyunca yapmaya çalışacağız.” (Ö4)

Farklı teknikler kullanma

Müze eğitimi aldıktan sonra gerçekleştirilen müze gezisinde farklı tekniklerin kullanılması 4 öğretmen tarafından aşağıdaki gibi belirtilmiştir. Farklı bir konu hakkında bilgi sahibi olup, bazı yöntem ve tekniklerin hatırlanıp onları öğrencilere uygulamanın öğretmenlerin bilgisine tazelemesine olanak sağladığı ifade edilmiştir. Ayrıca öğretmeneler, eserleri anlatırken düz anlatım yerine soru cevap, drama, canlandırma gibi farklı teknikleri kullandıklarını örneklerle ifade etmişlerdir.

“Değişik bir konu hakkında bilgi sahibi olmak, bunları öğrencilere aktarmak, onlarla karşılıklı bir diyalog içinde olmak, farklı eğitim öğretim tekniklerini uygulamak, tamam eğitim fakültesinde bazı teknikleri öğrendik ama bunları zamanla bazen köhneleşebiliyoruz, unutabiliyoruz, hatırlamamız gerekiyor ve bu açıdan bu hatırlamanın çok iyi olduğunu düşünüyorum.” (Ö2)

“Mesela drama yöntemini denedik ve gerçekten benim için çok güzeldi. Eserlerde düz anlatım katiyen değildi, öğrencilerle soru-cevap yapıldı. Öğrencileri gezi ortamında bir yerlere götürüp gezi-gözlem yöntemini de deneyerek diğer öğretim ve yöntem tekniklerini denedik ancak gerçekten en iyisi drama yöntemi idi. Modern müzede bir dağ vardı, biz anlatıcılar olarak sanki dağmışız gibi davrandık.” (Ö4)

“Hadi dedim çocuklar bu eseri canlandıralım. Birdenbire böyle bir şey çıktı, drama yaptırdım onlara hemen. Hadi dedim şimdi bir dal yapalım, ben hemen ellerimle bir dal oluverdim, gel dedim, çocuğun birini çektim gözüme kestirdim bir tanesini o benim böyle bir omzuma koydu biz dalı oluşturduk. Sonra birkaçının daha hoşuna gitti, gülmeye başladılar, halimiz çok komikti çünkü ama hoşlarına gitti. Gelin diyerek onları çektim böyle bayağı uzun bir dal olduk.” (Ö10)

Planlı olması

Müze eğitimi alan öğretmenlerin 2 katılımcı müzedeki ziyaretlerin planlı olması gerektiğini ve OMM’ de gerçekleştirilen müze ziyaretinin planlı olduğu vurgulanmıştır. Müze gezileri bir plan dahilinde olduğunda hem öğretmen hem öğrenci için verimli olacağını vurgulamışlardır.

“...ancak şunun da altını çizerek söylemek istiyorum müze gezileri gerçekten bir plan dahilinde olduğu zaman hem öğretmene hem de öğrenciye eğitim tatminliği sağlayabilir. Plansız olduğu zaman evet kesinlikle sıfır faydalı demiyorum ama daha faydasız, alelade gezilere dönüşebiliyor. Bence buradaki kilit noktamız plan, yani müzenin öncesinde, müzede, müze sonrasında eğitim aktiviteleri yapmak çok önemli.” (Ö2)

“Çocuklara göre seçilmiş eserlerdi nispeten çünkü daha farklı içeriği daha derin eserlerde vardı. Bence o şekilde güzeldi yani OMM güzel bir planlama yapmıştı.” (Ö10)

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu bölümde, araştırmada elde edilen verilerin analizi sonucu ulaşılan bulgular-
dan yola çıkarak literatürdeki çalışmalara da değinilerek sonuç ve tartışma bölümüne
yer verilmiştir. Bununla birlikte araştırmanın tartışma ve sonuçlarından yola çıkılarak
çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

5.1 Sonuç

Bu araştırmanın temel amacı, hizmet içi müze eğitimi alan öğretmenlerin, gö-
nüllü olarak başvurdukları bu müze eğitimine ilişkin görüşlerinin ve deneyimlerinin ne-
ler olduğunu ortaya çıkarmaktır. Bu amaca bağlı olarak hizmet içi müze eğitimi alan
öğretmenlerin deneyimlerinden hareketle müze eğitiminin öğrencilere ve kendilerine
nasıl katkılar sunduğu ve müze eğitimi almadan önceki ve sonraki müze gezisi dene-
yimlerinin nasıl olduğu sorgulanmıştır. 12 katılımcı ile gerçekleşen nitel çalışmada yarı
yapılandırılmış form ile görüşmeler yapıp, elde edilen veriler içerik analizi ile çözüm-
lenmiştir. Elde edilen bulgular ışığında ulaşılan sonuçlar aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

- Katılımcıların hizmet içi müze eğitimi aldıktan sonra, müzenin bir eğitim ortamı olabileceğine ve orada eğitim öğretim faaliyetlerinin sürdürülebileceğine ilişkin farkındalıklarının arttığı,
- Hizmet içi müze eğitiminin verimli olduğu ve tüm öğretmenler tarafından alınması gerektiği,
- Hizmet içi müze eğitimi ile birlikte müzede planlama, etkinlik yapma ve ölçme değerlendirmeye ilişkin kazanımlar elde edildiği,
- Hizmet içi müze eğitiminin öğretmenlere sanatsal ve kültürel farkındalık, yaratıcı ve estetik düşünme, iletişim becerisi ve özgüven, entelektüel birikim anlamında katkı sağladığı,
- Öğretmenlerin hizmet içi müze eğitimi aldıktan sonra gerçekleştirdikleri müze gezisi deneyimlerinin hem kendileri hem öğrenciler için verimli geçtiği,

- Öğretmenlerin hizmet içi müze eğitimi aldıktan sonra müze gezisindeki rollerinin aktif öğrenmeyi sağlamak, müzeyi tanıtmak, öğrencilere rehberlik etmek olduğu,
- Hizmet içi müze eğitimi aldıktan sonra öğretmenlerin gerçekleştirdiği müze gezisinin, öğrencilerin müze kültürünü artmasına, yaratıcı düşünme ve iletişim becerilerinin gelişmesine katkı sağladığını düşündüğü,
- Öğretmenlerin hizmet içi müze eğitimi aldıktan sonra gerçekleştirdikleri müze gezilerinin, öğrencilerin müzede yaparak yaşayarak öğrenerek, etkili öğrenmeye katkı sağladığını düşündüğü,
- Hizmet içi müze eğitimi almadan önce gerçekleştirilen müze gezilerinin, müzedeki eserlerle ve müzede yapılacak etkinliklerle yetersiz bilgi ve müzede ziyaretlerin sadece gezi amacı taşıyarak yapılması ile eğitim ve öğretim faaliyetlerinin uygulanmaması kaynaklı müze gezilerinin verimsiz geçmesi,
- Öğretmenler bireysel ve mesleki anlamda müze eğitiminin alınması gereken bir eğitim olduğunun farkına vardığı ve müze eğitimi almadan önce ve sonraki düşüncelerinin farklı olduğu ve olumlu yönde değiştiği sonucuna ulaşmıştır.

5.2 Tartışma

Araştırma sonucunda, hizmet içi müze eğitimine katılan öğretmenlerin daha öncesinde müzede eğitim ve öğrenme etkinlikleri ile ilgili bir farkındalıklarının olmadığını, bu eğitimle birlikte farkındalık kazandıklarını, müze ve müze eğitimi ile ilgili düşüncelerinin olumlu olarak değiştiğini ve müze eğitimin tüm öğretmenler tarafından alınması gerektiğine ulaşılmıştır.

Spencer ve Maynard (2014) öğretmen adayları ile gerçekleştirdiği çalışmasında, birçok öğretmen adayının, eğitim almaları dahilinde kendi derslerinde müzeleri ve sınıf dışındaki diğer ortamları ziyaret etmek için kendilerine daha fazla güvindiklerini ve pedagojik yaklaşımlarına sınıf dışı öğrenme deneyimlerini dahil etme farkındalığını kazandıkları sonucuna ulaşmıştır. Bu bulgu, müze eğitimi farkındalığı ve bakış açısının olumlu yönde değiştiği bu çalışmayla paralellik göstermektedir. Çıldır (2007) ise öğret-

menlerin müzede yetişkin eğitimini konu alan çalışmasında öğretmenlerin müze eğitiminin öncesinde farkında olmadıklarını ve uygulanan eğitimle öğretmenlere bu anlamda katkı sağladığı sonucuna ulaşmıştır. Kara vd. (2020) çalışmasında, öğretmenlerin okul dışı öğrenme ortamı olarak müzelerden faydalanmadıklarını, müze eğitimi farkındalıklarının olmadığını ve bu nedenle öğretmenlerin hizmet içi müze eğitimi alması gerektiğini belirtmiştir. Demir ve Tak (2019) hizmet içi müze eğitimi almanın öğretmenlerin müze bilincini artırmada etkin rol oynayacağını vurgulamıştır. Yukarıdaki çalışmalarda ulaşılan sonuçlar bu çalışmayla paralellik göstermektedir.

Araştırmanın sonucunda, hizmet içi müze eğitiminin katılımcıların sanatsal ve kültürel farkındalıklarını da arttırdığı belirtilmiştir. Müzede yapılan hizmet içi eğitimle, öğretmenlere müzedeki eserlerin tanıtılması ile, onlara sanat eserlerini incelemede farklı bir bakış açısı kazandırdığını ve müzedeki eserleri anlamlandırmada bu eğitimin faydalı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca katılımcılar, sanat eserlerinin anlamlarını öğrenmenin ve öğrencilere kültürel ve sanatsal farkındalık kazandırmanın eğitimde önemli bir yeri olduğunun farkına vardıklarını ifade etmişlerdir. Akyürek'in (2011) yapmış olduğu çalışmada da görsel sanatlar dersinin müzede işlenmesinin sanatsal yetenekleri ortaya çıkarma ve farklı bakış açıları kazanma anlamında katkı sağladığı ortaya çıkarılmıştır. Kuşcuoğlu ve Aladağ (2019) yaptığı çalışmada ise müzede yapılan etkinliklerin kültürel farkındalığı arttırdığı sonucuna ulaşmıştır. Bu iki çalışmanın sonuçları bu araştırmayla paralellik göstermektedir.

Araştırma sonucunda, katılımcıların hizmet içi müze eğitimini aldıktan sonra eğitim anlayışlarında mesleki ve kişisel anlamda olumlu değişim ve gelişimlerin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcılar hem okul dışı öğrenme ortamlarını kullanabilme anlamında farkındalık kazandıklarını hem de öğretmenlerin ufkunu açarak alışlagelmiş yöntemler ve ortamlardan sıyrılıp, mesleki ve kişisel anlamda farklı bir bakış açısı kazandıklarını ifade etmiştir. Erem (2019) çalışmasında öğretmen adaylarının aldığı müze eğitimi ile mesleki farkındalıklarını geliştirerek öğrenme gerçekleştirdiklerini, öğrendiklerini mesleğe adım attıklarında uygulayacaklarını belirtmişlerdir.

Katılımcılar planlama ve etkinlik yapma becerisi konusunda, müze eğitimi alarak kendilerini geliştirdiklerini, bu öğrendikleri teknikleri kendi derslerinde kullandıklarını ve müze gezileri yaparken bu becerileri aktaracaklarını ifade etmiştir. Bu doğrultuda, müze eğitimine katılan öğretmenlerin müze gezisi planlama, etkinlik yapma ve

ölçme değerlendirme etkinliklerini öğrenme anlamında olumlu bir katkı sağlamıştır. Karagözoğlu'nun (2020) çalışmasında, öğrencilerin, etkin olarak katıldıkları müze gezilerini zevkli, yararlı ve cezbedici buldukları sonucuna ulaşılmıştır. Ancak müzeye yapılan ziyaretlerin bir plan dahilinde özen gösterilerek oluşturulmadığında, müzedeki eserlere yalnızca bakmak ve görevli rehberlerin ya da öğretmenlerin söylediklerini dinlemekten başka bir eylem olmadığını, yalnızca öğrencileri yoran ve sıkı bir etkinliğe dönüştüğünü belirtmektedir. Öner, Uyar ve Öner'in (2019) çalışmasında ise müzelere yapılan ziyaretlerin sadece gezi amacı taşıdığı, bu durumun oluşmasında ise müze uzmanlarının görüşlerine göre, öğretmenlerin müzede uygulayabilecekleri etkinliklere ilişkin bilgi eksikliğinden kaynaklı yetersiz kaldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Brett (2014) de aynı şekilde çalışmasında, müze eğitimi alan kişilerin plan yapma konusunda geliştiğini ifade etmiştir. Bu doğrultuda verimli müze gezilerinin gerçekleşmesi için öğretmenlerin müze eğitimi almaları yararlı olacaktır.

Etkili ve kalıcı öğrenme, yaparak ve yaşayarak öğrenme katılımcılar tarafından müze eğitiminin onlara sağladığı katkılar olarak ifade edilmiştir. Katılımcılar müze eğitiminde farklı yöntem ve teknikler kullanarak, müzede yapılan eğitimle farklı duylara hitap eden öğrenme şekliyle kendileri için bu eğitimin kalıcı ve etkili olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca hizmet içi müze eğitimi aldıktan sonra gerçekleştirdikleri müze gezisi ile öğrencilerde de yaparak yaşayarak öğrenmeyle etkili öğrenmenin gerçekleşebileceği düşüncesini dile getirmişlerdir. Bu sonucu, Üztemur, Dinç ve Acun (2017), Karadeniz ve Okvuran (2014), Egüz (2020), Kara vd. (2020)'nin yaptığı çalışmalarda müzede yaparak yaşayarak öğrenmenin etkili öğrenmeye katkı sağladığını dile getirmişlerdir.

Katılımcıların hizmet içi müze eğitimi aldıktan sonra müze gezisi rehberliğindeki görevlerinin aktif öğrenmeyi sağlamak, müzeyi tanıtmak, öğrencilere rehberlik etmek ve onlara müze kurallarını hatırlatmak olduğunu vurgulamıştır. Bu müze rehberliğinin öğrenciler için müze kültürünün oluşması anlamında katkı sağladığı belirtilmiştir. Türkmen, Zengin ve Kahraman'ın (2018) ise çalışmasında, en çok problemin toplumumuzda müze kültürünün tam olarak benimsenmemesinden dolayı müze kurallarının bilinmemesi ve bu kurallara uyulmamasının yanı sıra, öğretmenlerin bir hazırlık yapmadan amaçsızca bir gezi düzenleyip, öğrencilerle birlikte hoş vakit geçirmeyi amaçlamasından kaynaklı olduğunu belirtmiştir. Bu problemin ortadan kaldırılması için verilen hizmet içi eğitimin yararlı olabileceği düşünülmektedir.

Öğretmenlerin müzede hizmet içi eğitimi alarak, o müzedeki eserlerin içeriğini uzmanlar tarafından öğrenerek, müzedeki eserlerin kuru anlatımından ziyade öğrencilere sorular sorarak, drama, canlandırma gibi farklı yöntem ve teknikler kullanarak öğrencileri eğitimin içine katarak aktif öğrenmeyi sağladıklarını ifade etmiştir. Hizmet içi müze eğitimi alan öğretmenler gerçekleştirdikleri müze rehberliğinde rolleri arasında müze kurallarını öğrencilere hatırlattıklarını dile getirerek, öğretmenlere müze rehberliği esnasında ciddi sorumluluk yüklenmediğini ve müzeyi tanıtmak anlamında destek gördüklerini ifade etmişlerdir. Elde edilen bulgulara göre verimli ve etkili bir müze gezisi gerçekleştirdikleri, kendilerini müze rehberi gibi hissettikleri sonucuna ulaşılmaktadır. Öner, Uyar ve Öner'in (2019) çalışmasında öğretmenlerin bilgi yetersizliği ve planlama kaynaklı verimsiz bir müze gezisi geçirdikleri sonucuna ulaşmıştır. Aynı sonucu Aktekin (2008), müze uzmanlarıyla yaptığı çalışmada öğretmenlerin hiçbir ön hazırlık yapmadan, randevu almadan ve müzeyi önceden ziyaret etmeden gelmesinin büyük bir problem oluşturduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerin müzedeki eserlerin içeriğini ve müzede yapılacak etkinlikleri öğrenmesi anlamında müze eğitimi alması bu problemlerin çözümünde etkili olabileceği sonucuna varılabilir.

Katılımcılar hizmet içi müze eğitimi aldıktan sonra gerçekleştirdikleri müze gezisi ile, öğrencilerin müzelere ve sanat eserlerine karşı farklı bir bakış açısı kazandığını, müzedeki eserleri görüp, merak ederek sorgulama ve yaratıcı düşünme becerilerini geliştirdiğini, müze gezisinde yapılan aktivitelerin öğrencilerin iletişim becerisini ve özgüvenini artırdığını, etkili öğrenmenin gerçekleştiğini ve müzeler hakkında bilinçlenmenin yanı sıra müzede nasıl davranılması gerektiğini öğrenerek müze kültürünün oluşmasına katkı sağladığını düşündüklerini dile getirmiştir. Önder, Abacı ve Kamaraj (2009) müzede yapılan etkinliklerin öğrencilerin bilgi düzeylerinin ve müzelere ilişkin tutumunda olumlu bir değişim görülmesinde etkili bir yöntem olduğu sonucuna ulaşmıştır. Karadeniz ve Okvuran (2014) müze eğitiminde uygulanan etkinliklerle öğrencilerin olumlu tutum sergilediğini ve bu etkinliklerin müzenin neredeyse hepsinin keşfedilmesi konusunda yardımcı olduğu vurgulanmıştır. Karagözoğlu'nun (2020) araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin, etkin olarak katıldıkları müze gezilerini zevkli, yararlı ve cezbedici buldukları belirlenmiştir. Egüz (2020) ve Seligmann (2014) müze eğitimine ilişkin yapılan uygulamaların etkili öğrenmeyi sağladığı ve öğrencilerin akademik başarısını artırdığı sonucuna ulaşmıştır. Bu bulgulara paralel olarak bu çalışmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır.

Hizmet içi müze eğitimi alan öğretmenlerin bu eğitimi almadan önce ve aldıktan sonra gerçekleştirdikleri müze gezisine ilişkin görüşleri, müze eğitimi almadan önce gezinin verimsiz olması, gezi amacı taşınması ve yetersiz bilgi olarak gruplandırılmıştır. Öğretmenler hizmet içi müze eğitimi almadan, eserleri tanımadan, hangi etkinlikleri yapacağını bilmeden verimsiz bir gezi ziyareti gerçekleştirdiklerini dile getirmiştir. Öğrencilerin sadece müzeyi gezdiklerini, müzedeki eserleri kendilerinin incelediklerini ve müze eğitimi niteliği taşımadığını ifade etmiştir. Öğretmenlerin bu eğitimi almadığı takdirde, eserleri anlatmada ve eserlerle ilgili soruları yanıtlamada eksik kalacağını ve bu nedenle de müze eğitimi alınması gerektiğini vurgulamıştır. Sonuç olarak müze eğitimi almadan önce gerçekleştirilen müze gezilerinin verimsiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Literatürde yapılan çalışmalara bakıldığında müze eğitimi almadan önce bu tarz problemlerin yaşandığı ve öğretmenlerin müze eğitimi alması gerektiği sonucuna Taş (2012), Akman vd. (2015), Kuşçuoğlu ve Aladağ (2019), Demir ve Tak (2019) yaptığı çalışmalarla ulaşılmıştır.

5.3. Öneriler

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre Millî Eğitim Bakanlığı'na, müzelere ve araştırmacılara yönelik öneriler aşağıdaki gibi ele alınmıştır.

5.3.1 Millî Eğitim Bakanlığı'na Yönelik Öneriler

- Mümkün olan tüm dersleri müzelerle ilişkilendirerek, öğretim programına müze ziyaretlerini dahil etmek,
- Müzelerle daha fazla iş birliği yaparak, müzelerin okul dışı öğrenme ortamları olarak verimli kullanılmasına katkı sağlamak,
- Müze eğitimi almada öğretmenleri teşvik etmek,
- Öğretmenlerin müzelerde gönüllü müze rehberliği yapma konusunda teşvik etmek

5.3.2 Müzelere Yönelik Öneriler

- Müzelerin yeterli seviyede bünyesinde eğitim alanlarını barındırması ve öğrencilerle etkinlik yapılabilecek alanların bulunması,

- MEB ile iş birliği yapıp, öğretmenlere müzedeki eserlerin anlatılması konusunda önceden eğitim verilmesi,
- Müzelerde müze eğitimi konusunda gerekli bölümlerin açılması ve bunun için yeterli personelin bulundurulmasıdır.

5.3.3. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Bu çalışma farklı müze türlerinde uygulanarak yapılabilir.
- Bu çalışmanın çalışma grubu olarak öğrenciler seçilerek, onların müze gezisi tecrübeleri sorgulanarak yapılabilir.
- Yurt dışındaki müze eğitimine ilişkin çalışmalarla kıyaslamalı çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Adams, C., & Millar, S. (1982). Museums and the Use Of Evidence in History Teaching. *Teaching History*, 3-6.
- Akgül, D. G., ve Arabacı, S. (2020). Okul Dışı Öğrenme Ortamlarına Yönelik Fen Bilgisi Öğretmenlerinin Görüşleri. *Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Dergisi*, 3(2), 276-291.
- Akman, B., Altınkaynak, Ş., Özen Altınkaynak, Ş., Ertürk, H., Ertürk Kara, H., ve Can Gül, Ş. (2015). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Müze Eğitimine İlişkin Görüşleri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(1), 97-115. DOI: 10.19171/uuefd.49876
- Akmehmet, T. K., ve Ödekan, A. (2006). Historical Development Of Museum Education. *ITU Journal of Social Sciences*, 3(1), 47-58.
- Akmehmet, K. T. (2005). *İlköğretim sosyal bilgiler öğretiminde arkeoloji müzelerinin nesne merkezli eğitim etkinlikleriyle kullanılması* (Doktora Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Aktekin, S. (2008). Müze Uzmanlarının Okulların Eğitim Amaçlı Müze Ziyaretlerine İlişkin Görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 103-111.
- Akyürek, T. (2011). İlköğretim 1. kademe Görsel Sanatlar Dersinde Müze Eğitiminin Tarih ve Kültür Bilinci Oluşturmadaki Yeri (Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi).
- Altın, B. N., ve Oruç, S. (2007). *Tarih ve Coğrafya Eğitiminde Müze Eğitimi ve Yaratıcı Drama*. I. Ulusal İlköğretim Kongresi [Konferans Sunumu]. Hacettepe Üniversitesi.
- Anderson, D., Piscitelli, B., Weier, K., Everett, M., & Tayler, C. (2002). Children's Museum Experiences: Identifying Powerful Mediators Of Learning. *Curator: The Museum Journal*, 45(3), 213-231.

- Ata, B. (2002). *Müzelerle ve Tarihî Mekanlarla Tarih Öğretimi: Tarih Öğretmenlerinin Müze Eğitimine İlişkin Görüşleri* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Ankara: G.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Atagök, T. (2003). Müzecilikte yeni yaklaşımlar. *B. Onur (Yay. Haz.) Müze Eğitimi Semineri*, 1, 25-29.
- Atmaca, S. (2023). Program Dışı Etkinliklerin Tasarlanması: Bir Müdahale Araştırması. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi (AKEF) Dergisi*, 5(1), 250-275.
- Ay, T. S., ve Fidan, N. K. (2014). Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Dersinde Müzelerden Yararlanmaya İlişkin Görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(48), 69-89.
- Baltacı, A. (2019). Nitel Araştırma Süreci: Nitel Bir Araştırma Nasıl Yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388.
- Bartkus, K. R., Nemelka, B., Nemelka, M. ve Gardner, P. (2012). Clarifying the Meaning of Extracurricular Activity: A Literature Review of Definitions. *American Journal of Business Education*, 5(6), 693-703.
- Bayrakçı, M. (2009). In-Service Teacher Training In Japan and Turkey: A Comparative Analysis of Institutions and Practices. *Australian Journal of Teacher Education*, 34(1).
- Bennett, J. (1995). Can science museums take history seriously? *Science as Culture*, 5(1), 124-137.
- Bianchi, L., & Feasey, R. (2011). *Science Beyond the Classroom Boundaries for 7-11 Year Olds*. McGraw-Hill Education (UK).
- Brett, P. (2014). The Sacred Spark Of Wonder: Local Museums, Australian Curriculum History, And Pre-Service Primary Teacher Education: A Tasmanian Case Study. *Australian Journal of Teacher Education*, 39(6), 17-29.
- Buyurgan, S. ve Buyurgan, U. (2012). *Müzedede Eğitim: Sanat Eğitimi ve Öğretimi* (s. 68-126). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Buyurgan, S. (2017). Verimli Bir Müze Ziyaretini Nasıl Gerçekleştirebiliriz? *Milli Eğitim Dergisi*, 46(214), 317-343.

- Craig, J. M. B. (2008). *The “Please Touch” Museum: A Study Of Family Groups in A Living History Museum*. Unpublished Manuscript, University of Virginia, Charlottesville, VA.
- Çadallı, A. (2019). *Müze Eğitiminde Deneyimlerin ve İş Birliklerinin Algılanması: Durum Çalışması* [Doktora Tezi, Bilkent Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü].
- Çıldır, Z. (2007). *Öğretmenlerle Müzede Yetişkin Eğitimi: Feza Gürsey Bilim Merkezi Örneği* [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü].
- Çilenti, K. (1988). *Eğitim Teknolojisi ve Öğretim*. Yargıcı Matbaası.
- Demir, A. ve Tak, İ. (2019). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Müze ile Eğitime Yaklaşımları Tokat İli Örneği. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 4(1), 1-18. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tubad/issue/52863/698413>
- Dewey, J. (1938). *Experience and Education*. New York, Kappa Delta Pi. Currently available as a Simon & Schuster Touchstone edition, first printed in 1997.
- Dilay, S. (2016). Türkiye’de Yükseköğrenim Kurumlarında Eğitim Gören Öğrencilerin Sanatsal ve Kültürel Farkındalıkları. UMYOS 2016 5th International Vocational Schools Symposium 18-20 May 2016 Volume-1 içinde (s. 318-323). Prizren: Kosova.
- Egüz, Ş. (2020). Sosyal Bilgiler Dersinde Müze Eğitimi Uygulamalarının Öğrenciler Üzerindeki Etkisi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(227), 245-270.
- Emir, S., Erdoğan, T. ve Kuyumcu, A. (2007). Türkçe Öğretmenliği Öğrencilerinin Yaratıcı Düşünme Düzeyleri ile Sosyo-Kültürel Özelliklerinin İlişkisi. *HAYEF Journal of Education*, 4(1), 73-87.
- Erem, E. (2019). *Sınıf Öğretmeni Adaylarının Seçmeli Müze Eğitimi Dersine İlişkin Görüşleri* [Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü].
- Gartenhaus, A. R. (2000). *Yaratıcı Düşünme ve Müzeler* (çev. R. Mergenci ve B. Onur). Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Greenhill, E. (Ed.). (1999). *The Educational Role of The Museum*. Psychology Press.

- Güleç, S., ve Alkış, S. (2003). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Gezilerinin İletişimsel Boyutu. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 63-78.
- Gürbey, Z. B., Efe, H. ve Mertoğlu, H. (2020). Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Okul Dışı Öğrenme Kapsamında Müze Eğitimine İlişkin Görüşleri. *Journal of Sustainable Education Studies*, 1(1), 13-25. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/seader/issue/66466/1040683>
- Hein, G. E. (1998). *Learning in the Museum*. London, UK: Routledge.
- Huberman, A. M., & Miles, M. B. (1994). *Data Management And Analysis Methods*.
- ICOM. (2022). Museum definition. retrieved 30/03/2022 from <https://icom.museum/en/standards-guidelines/museum-definition/>
- İlhan, A. C. (2009). Educational studies in Turkish museums. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 1(1), 342-346.
- Kala, F. N. (2022). *Sınıf Öğretmeni Adaylarının Müze Eğitimine Yönelik Özyeterlik İnançları* [Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü].
- Kara, B., Sak, M., Balçın, M. D., ve Mertoğlu, H. (2020). Fen Bilimleri Öğretmenlerinin Müze Eğitimi Hakkındaki Görüşleri. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(108), 318-346.
- Karadeniz, C., ve Okvuran, A. (2014). A Night at the Museum: Museum Education with Ankara University Students at Çorum Museum of Archeology. *Elementary Education Online*, 13(3), 865–879.
- Karagözoğlu, N. (2020). Ortaokul Öğrencilerinin Etkinliklerle Müze Eğitimine İlişkin Görüşleri: Yozgat Müzesi Örneği. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1), 33–50. <https://doi.org/10.31592/aeusbed.610442>
- Karakuş, D. P. (2012). Müzelerde Uygulanabilecek Müze Eğitim Etkinlikleri. *Mediterranean Journal of Humanities*, 2(1), 131-138.
- Kaya, N. ve Taştan, N. (2020). Özgüven Üzerine Bir Derleme. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2), 297-312. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kusbd/issue/56190/728746>

- Keser, F., Akar, H. ve Yıldırım, A. (2011). The Role of Extracurricular Activities in Active Citizenship Education. *Journal of Curriculum Studies*, 43(6), 809-837.
- Koç, G. E., Korkmaz, İ., Coşkun, M. K., Sarı, M., Ünver, N., Kıldan, A. O., ve Doğanay, A. (2012). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Pegem A Yayıncılık. s.317
- Korkut, F. (2005). Yetişkinlere Yönelik İletişim Becerileri Eğitimi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(28), 143-149.
- Köksal, N. (2019). Okulda Program Dışı Etkinliklerin Önemi ve Uygulamadaki Güçlükler. N. Köksal ve Z. Ayvaz Tuncel (Ed.). *Eğitimde Program Dışı Etkinlikler*. Pegem Akademi: Ankara; 2019.
- Kuşcuoğlu, G., ve Aladağ, S. (2019). Sınıf Öğretmenlerinin Müzelerin Değer Aktarmasına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 124-140.
- Madran, B. (1999). *Müze Türleri: Yeniden Müzeciliği Düşünmek*. Der: Tomur Atagök. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Basım Yayın Merkezi.
- Massoni, E. (2011). Positive Effects of Extra Curricular Activities on Students. *ESSAI*, 9(1), 27. Available at: <https://dc.cod.edu/essai/vol9/iss1/27>
- MEB. (2019, 10 Ocak). *2023 Eğitim Vizyonu*. (<http://2023vizyonu.meb.gov.tr/>) adresinden erişilmiştir.
- MEB. (2019, 15 Ocak). *Müzedede Eğitim Başlıyor*. (<https://www.meb.gov.tr/muzede-egitim-basliyor/haber/18739/tr>) adresinden erişilmiştir.
- Monk, D. F. (2013). John Dewey and Adult Learning in Museums. *Adult Learning*, 24(2), 63-71.
- Onur, B. (2013). *Müze ve Oyun Kültürü*. İmge Kitabevi. Ankara.
- Önder, A., Abacı, O., ve Kamaraj, I. (2009). Müzelerin Eğitim Amaçlı Kullanımı Projesi: İstanbul Arkeoloji Müzesindeki Marmara Örnekleme. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(25), 103-117.
- Öner, G., Uyar, F. O., ve Öner, D. (2019). Müzelerin Kullanımına ve Eğitimsel İşlevine İlişkin Müze Uzmanlarının Görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(6).
- Özmen, S. S. (2018). Müze Eğitiminin Gelişimi. *Humanitas*, 6(11), 301-324.

- Özkasım, H. (2013). Müze ve müzecilik. E. Altınsapan ve N. Küçükasköylü (Ed), *Müzecilik ve Sergileme*. Ankara: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Özür, N. (2010). *Sosyal Bilgiler Dersinde Sınıf Dışı Etkinliklerin Öğrenci Başarısına Etkisi* [Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü].
- Özür, N. K., ve Şahin, S. (2017). Sosyal Bilgiler Dersinde Sınıf Dışı Etkinliklerin Öğrenci Başarısına Etkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(18), 324-347.
- Parkinson, A. (1999). *Developing The Attribute Of Lifelong Learning*. 29th ASEE/IEEE Frontiers in Education Conference, November 10-13, San Juan, Puerto Rico.
- Patton, M. Q. (2014). *Qualitative Research & Evaluation Methods: Integrating Theory And Practice*. Sage Publications.
- Rennie, L. J., & Feher, E. (2003). Toward An Agenda For Advancing Research On Science Learning in Out-Of-School Settings. *Journal of Research in Science Teaching*, 40(2), 112-120.
- Saban, A. (2000). *Öğrenme Öğretme Süreci*. Ankara: Nobel yayın dağıtım, 148-149.
- Salmi, H. S. (1993). *Science Centre Education: Motivation and Learning in Informal Education*. Helsingin Yliopisto (Finland).
- Seferoğlu, S. S. (2004). Öğretmen Yeterlikleri ve Mesleki Gelişim. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, 58, 40-45.
- Seligmann, T. (2014). Learning Museum: A Meeting Place For Pre-Service Teachers And Museums. *Journal of Museum Education*, 39(1), 42-53.
- Sevigen, E. (2021). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Eğitimi Uygulamalarının Öğrencilerin Somut Kültürel Miras ve Ders ile İlgili Tutumlarına Etkisi ve Süreç Hakkındaki Görüşleri: Bir Karma Yöntem Araştırması* [Yüksek Lisans Tezi, ESOGÜ, Eğitim Bilimleri Enstitüsü].
- Smith, M. K. (2006). Beyond The Curriculum: Fostering Associational Life in Schools. *Counterpoints*, 249, 9-33.

- Spencer, J., & Maynard, S. (2014). Teacher Education in Informal Settings: A Key Element Of Teacher Training. *Journal of Museum Education*, 39(1), 54-66.
- Şen, A. İ. (2021). *Okul Dışı Öğrenme Nedir?* Şen, A. İ. (Ed.), *Okul Dışı Öğrenme Ortamları 2*. Baskı. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık. 2. baskı
- Şimşek, A., ve Kaymakçı, S. (2015). *The Purpose of Out-Of-School Social Studies Education*. In Şimşek & Kaymakçı (Eds), *Out-Of-School Social Studies Education* (pp. 1-11). Ankara: Pegem A.
- Talboys, K., G. (2006). *Museum Educator's Handbook. (2nd ed.)*. England: Ashgate Publishing.
- Taş, A. M. (2012). Primary-Grade Teacher Candidates' Views on Museum Education. *Online Submission, US-China Education Review*.
- Türk Dil Kurumu (2023). Müze Tanımı. <http://sozluk.gov.tr> sayfasından 05.01.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Türkmen, H., Zengin, M., ve Kahraman, Z. (2018). Müze Uzmanlarının Müzelerin Eğitimdeki Rolü Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Eğitim Dergisi*, 3(2), 30-44.
- Üztemur, S., Dinç, E., ve Acun, İ. (2017). Müze ve Tarihi Mekân Uygulamalarının 7. Sınıf Öğrencilerinin Müze ve Tarihi Mekân Algılarına Etkisi: Bir Eylem Araştırması. *Gelecek Vizyonlar Dergisi*, 1(1), 9-20.
- Yetkiner, A., Karadeniz, C., ve Çıldır Gökaslan, Z. (2019). No Student Not Met Museum Education. A Practice of Volunteer Education Program in the Museum. *Journal of Education and Future*, (16), 79-91. DOI:10.30786/jef.468074
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Worth, K. (2010). Science in Early Childhood Classrooms: Content And Process. *Early Childhood Research & Practice (ECRP)*, 12(2).

EKLER

Ek Numarası	Başlık	Sayfa Numarası
EK 1	Veri Toplama Aracı	120
EK 2	Etik Kurul İzni	122
EK 3	MEB İzni	123
EK 4	Hizmet İçi Müze Eğitimi Kursu Planı	124

EK-1

Veri Toplama Aracı

GÖRÜŞME FORMU

Görüşmenin gerçekleştiği yer:

Tarih ve saat (başlangıç-bitiş):

GİRİŞ

Ben Bahar Yeşilyurt. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde yüksek lisans yapmaktayım. Yüksek lisans tez konum müze eğitime ilişkin öğretmen görüşleri ve tecrübeleri üzerine. Hizmet içi müze eğitimi almış ve aldığı eğitimden sonra müze gezisi gerçekleştirmiş olan öğretmenlerden bilgi toplamayı hedeflemekteyim. Bu görüşme ile öğretmenlerin müze eğitimi konusundaki görüşlerini ve deneyimlerini öğrenmek amaçlanmıştır. Bu amaçla sizin de katılımınızı rica ettiğim tek oturumdan oluşacak olan görüşme formu düzenlenmiştir. Bu görüşmelerde kimliğiniz ve kişisel bilgileriniz tamamen gizli tutulacak, vereceğiniz cevaplar da isimsiz olarak kullanılacaktır. Görüşmemiz yaklaşık 40 dakika sürecektir. Yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederim.

KATILIMCI BİLGİLERİ

Adı Soyadı:

Çalıştığı Okul Türü:

Hizmet Yılı:

Branşı:

Daha önce öğrencileriyle müze gezisi gerçekleştirdi mi:

Daha önce müze eğitimi aldı mı:

Yılda kaç kez öğrencileriyle müzeye gider:

GÖRÜŞME SORULARI

Nitel veri toplama aracı olan görüşme formunda öğretmenlerin müze eğitime ilişkin görüşlerini belirlemek üzere aşağıdaki sorular yer verilmesi düşünülmektedir:

1- Müzeler size ne ifade etmektedir?

- Müzeleri nasıl tanımlarsınız?

2- Müze eğitimi hakkında neler düşünüyorsunuz?

- Müze eğitiminin gerekli olduğunu düşünüyor musunuz? Düşünüyorsanız nedenleriyle açıklayabilir misiniz?

3- Hizmet içi müze eğitime katılmaya nasıl karar verdiniz? Açıklayabilir misiniz?

- Eğitim aldıktan sonra müze eğitime olan bakış açınız değişti mi? Değiştiyse nasıl değiştiğini açıklayabilir misiniz?

4- Hizmet içi müze eğitimi nasıl değerlendirirsiniz?

5- Odunpazarı Modern Müze'deki eğitim beklentilerinizi karşıladı mı?

- Eğitimin en faydalı kısmı hangisiydi? Nedenleriyle açıklayabilir misiniz?
- Eğitimde zorlandığınız kısımlar oldu mu? Olduysa nedenleri ile açıklayabilir misiniz?

- Eğitimin daha işlevsel olması için neler önerebilirsiniz?

- 6- Siz bu eğitimi yürütüyor olsaydınız nasıl tasarlardınız? Ne gibi değişiklikler yapardınız?
- 7- Müze eğitimi sürecindeki rolünüz ve sorumluluklarınız nelerdir?
 - Rehberliğinizde yapılan müze gezisini nasıl değerlendirirsiniz? Size ve öğrencilere ne gibi katkılar sağladı? Açıklar mısınız?
- 8- Müze eğitimi almadan önce öğrencilerle yaptığınız müze gezilerinden, yaşadığınız tecrübelerden (olumlu/olumsuz, varsa problemler) bahseder misiniz?
- 9- Müze eğitimi aldıktan sonra, eğitim uygulaması olarak öğrencilerle yaptığınız müze gezisi ve yaşadığınız tecrübelerden (olumlu/olumsuz, varsa problemler) bahseder misiniz?
- 10- Müze eğitimi, müzede eğitim konusunda hangi becerilerinizi geliştiğini söyleyebilir misiniz? (müze eğitimi planlaması yapabilme, müze gezisi esnasında dersinizle ilgili verimli bir eğitim verebilme, müze sonrası etkinlikleri planlayıp öğrenme çıktılarına ulaşp ulaşmadığını ölçmek için ölçme değerlendirme yapabilme) Açıklar mısınız?
- 11- Müze eğitimi aldıktan sonra yaşadığınız tecrübeler de dayanarak öğrencilerde ve kendinizde gözlemlediğiniz değişiklikler nelerdir?
- 12- Müze eğitimi ve rehberliğinden sonra okulda öğrencilere uyguladığınız aktivitelerden ve bunların hangi sonuçları doğurduğundan bahseder misiniz?
- 13- Müze eğitimi ile ilgili eklemek istediğiniz başka bir şey var mı? Varsa, paylaşabilir misiniz?

EK-2
Etik Kurul İzni

EK-3
MEB İzni

EK-4

Hizmet İçi Müze Eğitimi Kursu Planı

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü
Mesleki Gelişim Programı

ALAN	ALT ALAN	KODU
Öğretmen Eğitimleri	Genel Alan Eğitimleri	2.01.01.02.033

1. ETKİNLİĞİN ADI

Müze Eğitimi Kursu

2. ETKİNLİĞİN AMAÇLARI

Bu faaliyet; Bakanlığımıza bağlı okullarda görev yapan öğretmenlerin müzeleri okul dışı öğrenme ortamlarına dönüştürmeleri ,dersler ve disiplinler arası ilişkilendirme yaparak kullanabilmelerini sağlamak amacıyla düzenlenmiştir. Bu faaliyeti başarı ile tamamlayan her kursiyer;

- Müze ve kültürel miras kavramlarını açıklar
- Müze ve miras –kültürel miras, doğal miras, teknolojik miras- kavramlarını açıklar.
- Müze eğitimi süreçlerine yönelik uygulama becerisi kazanır.
- Müzelerde yapılacak eğitim etkinliklerinin verimli ve ilgi çekici olması için uyması gereken ilkeleri sıralar.
- Okulda veya okul çevresinde yapılabilecek müze eğitimi etkinliklerine yönelik uygulama becerisi kazanır.
- Müzelerin öğrenmedeki önemini açıklar.
- Müzede/müze eğitiminde öğrenme yaklaşım ve kuramları hakkında bilgi sahibi olur.
- Müze eğitiminde hedef gruplara yönelik iletişimin önemini açıklar.
- Müze eğitiminde yöntem ve teknik seçimini etkileyen faktörleri sıralar.
- Müze eğitiminde farklı yaş seviyelerine yönelik yöntem ve teknikleri uygular.
- Müzede teknoloji kullanımının önemini açıklar.
- Müzede teknoloji kullanımına yönelik atölye çalışması yapar.
- Müze eğitimi süreçlerinde teknoloji kullanımına yönelik uygulama becerisi kazanır.
- Müze eğitiminde ölçme ve değerlendirme becerisi kazanır.
- Alanı ile ilgili konu ve kavramları tanımlar.

- Öğrencilerin gelişim ve öğrenme özelliklerine ilişkin bilgisini öğretim süreçleri ile ilişkilendirir.
- Öğretim sürecini planlarken milli ve manevi değerleri dikkate alır.
- Alanının eğitim ve öğretimi için gerekli olan becerileri sergiler.
- Doğal çevre ile tarihsel mirasın korunması konusunda bilgi sahibi olur.
- Kültürel ve sanatsal etkinliklere katılır.

3. ETKİNLİĞİN İLİŞKİLİ OLDUĞU YETERLİKLER

A. MESLEKİ BİLGİ

A1 Alan bilgisi

A2 Alan eğitimi bilgisi

B. MESLEKİ BECERİ

B1 Eğitim Öğretimi Planlama

B3 Öğretme ve Öğrenme Sürecini Yönetme

C. TUTUM VE DEĞERLER

C1 Milli Manevi ve Evrensel Değerler

C4 Kişisel ve Mesleki Gelişim

4. ETKİNLİĞİN SÜRESİ

Eğitimin süresi 30 ders saatidir.

5. ETKİNLİĞİN HEDEF KİTLESİ

Bakanlığımıza bağlı okullarda görev yapan öğretmenler

6. ETKİNLİĞİN UYGULANMASI İLE İLGİLİ AÇIKLAMALAR

- Eğitim görevlisi olarak; Müze eğitimi alanında uzman akademisyen ya da bu alanda hizmetiçi eğitimler veren uzmanlar/öğretmenler görevlendirilecektir.
- Eğitim, internet bağlantılı bilgisayar ve projeksiyon cihazı ya da etkileşimli tahta olan eğitim ortamında gerçekleştirilecektir.
- Eğitim içerikleri uygun materyallerle desteklenecektir.
- Katılımcı sayısı dikkate alınarak ortamda gerekli ışık ve ses düzeni sağlanacaktır.
- Eğitim ortamı katılımcıların etkin iletişim kurabilecekleri biçimde düzenlenecektir.
- Eğitimin atölye çalışmasına yönelik kısımları müze ortamında gerçekleştirilecektir.
- Eğitim mahalli olarak düzenlenecektir.

7. ETKİNLİĞİN İÇERİĞİ

Konuların Dağılım Tablosu

Konular	Süre (Saat)
Müze ve Miras - Kültürel Miras - Doğal Miras - Teknolojik Miras	2
Müze Eğitimi Süreçleri - Müze Öncesi - Müze - Müze Sonrası	4
Müze Uygulanan Eğitim Programları ve Öğretim - Müze Eğitiminde Yapılacak Etkinliklere Yönelik İlkeler - Müze/Müze Eğitiminde Öğrenme Yaklaşım ve Kuramları	2
Müze Öğrenme	4
Müze Eğitiminde Farklı Yaş ve Seviyelere Göre Kullanılan Yöntem ve Tekniklerin Müze uygulamaya çalışması (Yaş grupları, özel gereksinim grupları, aileler, risk altındaki çocuklar) - Okul öncesi ve 1. Sınıf - İlkokul 2,3,4 - Ortaokul 5,6,7,8 - Lise 9,10,11,12	6
Müze Eğitimi Süreçlerinde Teknoloji Kullanımı	2
Müzelerde Ölçme ve Değerlendirme	2
Örnek Müze Eğitim Planı Hazırlama ve Sunumu	6
Ölçme ve Değerlendirme	2
Toplam	30

8. ÖĞRETİM YÖNTEM TEKNİK VE STRATEJİLERİ

- Programın hedeflerine ulaşmak için; uygulamalı, aktif öğretim yöntem ve teknikleri kullanılacaktır.
- Katılımcılara eğitim ile ilgili ders notları hem elektronik ortamda hem de basılı olarak verilecektir .

9. ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

- Kursiyerlerin başarısını değerlendirmek amacıyla uygulama ağırlıklı performans değerlendirmesi yapılacaktır. 100/45 ve üzeri not alanlar başarılı sayılacaktır.
- Başarılı olanlara “Kurs Belgesi”(e-sertifika) verilecektir

DEĞERLENDİRME TABLOSU

Değerlendirme kriterleri	Puan
Müze eğitimi kavram bilgisi	10
Öğrenme ortamlarını hazırlama ve grup yönetimi	10
Öğretmen tutum ve becerisi	20
Farklı yaş gruplarına yönelik etkinlik hazırlama becerisi	30
Farklı yaş gruplarına yönelik müze eğitimi uygulama becerisi	30
Toplam Puan	100

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı SOYADI : Bahar Yeşilyurt
Doğum Yeri* :
Doğum Tarihi* :
Orcid Numarası :

Eğitim Durumu

Lise	Plevne Lisesi	2009
Lisans	Yıldız Teknik Üniversitesi	2013

Yabancı Dil

İngilizce: Okuma (Çok iyi), Yazma (Çok İyi), Konuşma (Çok İyi)

Mesleki Geçmiş

Görev	Kurum	Çalışma Tarihleri
Öğretmen	MEB	2013- halen

İletişim:

E-posta adresi: